

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
ЗО «Білоруська державна сільськогосподарська академія», Республіка Білорусь
ЗО «Поліський державний університет», Республіка Білорусь
Вінницький національний аграрний інверситет
Уманський національний університет садівництва

Наука в Україні: тенденції та вектор розвитку

Збірник наукових праць

Ніжин – 2017

УДК 001(477): 3.071

ББК 65.01

М 34

Рекомендовано до друку вченою радою
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
від 28.12.2017 р. № 6

Редакц. колегія:

В.С. Лукач (науковий редактор); І.О. Демчук (заступник відповідального редактора); Н.Г. Царук; А.М. Герасимович;
О.М. Столяренко; А.В. Іванько;
О.С. Сидорович; А.І. Бережняк; Н.В. Лоханько; Г.М. Македон

Учасники конференції – науково-педагогічні працівники, наукові співробітники, аспіранти та студенти: ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Київського університету культури, Миколаївського національного університету імені В.О. сухомлинського, Національного університету біоресурсів і природокористування України, Хмельницького університету управління та права, ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут», ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж».

Наука в Україні: Тенденції та вектор розвитку, / Зб. наук. праць /
М 34 наук.ред. В.С. Лукач – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. – 172 с.

У збірнику надруковані доповіді учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наука в Україні: тенденції та вектор розвитку», висвітлено результати наукових досліджень, проведених науково-педагогічними працівниками, науковими співробітниками, аспірантами та студентами.

Тексти тез друкуються в авторській редакції. Відповідальність за інформацію, подану в науковому дослідженні, несуть автори статей.

© ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

© автори статей

© Видавець ПП Лисенко М.М., 2017

НАПРЯМ 1

***Методологія сучасної
економічної науки***

Бережняк Анна

асистент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Обліковий процес завершується складанням фінансової звітності про господарську діяльність підприємства. Правові основи питань складання фінансової звітності регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку НП(С)БО 1. Державне регулювання фінансової звітності в Україні здійснюється з метою створення єдиних правил складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств [1].

Для того щоб фінансова звітність була зрозумілою користувачам, НП(С)БО1 вимагає наявність у ній даних про:

- підприємство;
- дату звітності та звітний період;
- валюту звітності та одиницю її виміру;
- облікову політику підприємства та її зміни;
- аналітичну інформацію щодо статей фінансових звітів;
- консолідацію фінансових звітів;
- припинення (ліквідацію) окремих видів діяльності;
- обмеження щодо володіння активами;
- участь у спільних підприємствах;
- виявлені помилки та пов'язані з ними коригування;
- іншу інформацію.

Головні вимоги до звітності – це реальність, ясність, своєчасність, єдність методики звітних показників, порівнянність звітних показників з минулими. Якісні характеристики фінансової звітності такі: інформація, яка надається у фінансових звітах, повинна бути

дохідлива і розрахована на однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації [1].

Кожен із цих компонентів фінансової звітності має своє призначення. Зокрема Баланс (Звіт про фінансовий стан) відображає інформацію про активи, зобов'язання та капітал підприємства на звітну дату. Виходячи з даних форми №1 можна відстежити фінансовий стан підприємства на певну дату, але неможливо це зробити щодо змін на рахунках. Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату [3].

Пропонуємо деякі розділи і рядки балансу скоротити, об'єднати або взагалі вилучити з балансу.

Розділ 1 активу балансу доцільно скоротити, додавши до статті «Інші необоротні активи», статтю «Відстрочені податкові активи». Інформація розділу 3 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття» є не настільки суттєвою для її виділення в окремий розділ, тому її доцільно відображати теж у складі статті «Інші необоротні активи».

Пасив балансу доречно відображати в чотирьох розділах: «Власний капітал», «Довгострокові зобов'язання і забезпечення», «Поточні зобов'язання і забезпечення», «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття». Інформацію в розділі 3 «Поточні зобов'язання і забезпечення», а саме статтю «Доходи майбутніх періодів» доцільно включити у «Інші поточні зобов'язання», що значно спростить заповнення третього розділу.

Удосконалена форма Балансу (Звіту про фінансовий стан) повною мірою відповідатиме потребам користувачів.

Сучасні тенденції розвитку бухгалтерської фінансової звітності передбачають посилити значний акцент на примітки і пояснення до бухгалтерської фінансової звітності, основною метою яких є розкриття, внесення коректив, уточнення і доповнення інформації, яка розкривається в основних звітних формах. Удосконалення приміток і пояснень повинно полягати перш за все в їх глибшій прив'язці до основних форм, що підвищить їх аналітичну цінність [2].

Роль фінансово-економічної інформації як системи фінансових показників визначається впливом на обґрунтування і прийняття рішень користувачів. Саме бухгалтерська фінансова звітність, відображаючи всі суттєві зміни в структурі господарських засобів і їх джерел, а також результати фінансово-господарської діяльності, надає в скомпонованому вигляді значний обсяг інформації необхідної зовнішнім і внутрішнім користувачам.

З метою удосконалення методології складання бухгалтерської фінансової звітності на підприємствах рекомендовано поетапне здійснення вибору облікової політики, обґрунтовано сукупність принципів, методів, прийомів ведення бухгалтерського обліку в залежності від впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ [3].

Таким чином, запропоновані нами шляхи вдосконалення методики складання фінансової звітності полегшать роботу бухгалтерів та зроблять інформацію, яка в них розкрита, більш доступнішою та зрозумілішою для користувачів.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73
2. Клименко О.В. Інформаційні системи і технології в обліку/ Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 320 с.
3. Звітність підприємства [Текст]: підручник./[М.І. Бондар, Ю.А. Верига, М.М. Орищенко та ін.] – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 570 с.

Болобан Оксана

студент

Федоренко Людмила

викладач циклової комісії спеціальних економічних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»
м. Ніжин

НАПРЯМОК НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ІННОВАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ

Досліджено методологію бухгалтерського обліку в системі методології наукового дослідження і пізнання з урахуванням структурних компонентів цілісної системи, взаємодії окремих елементів та визначенням загальнонаукових і специфічних методів і способів дослідження господарських явищ і процесів, які застосовуються на окремих етапах наукового пізнання.

Розвиток будь-якої науки неможливий без розробки теорії і методології наукового пізнання та дослідження. Основу дослідження складає вибрана дослідником методологія, головною метою якої є вивчення засобів, методів і прийомів дослідження, за допомогою яких набувається нове знання в науці, що забезпечується потребами сучасного науково-технічного та соціального прогресу.

Методологія - вчення про систему понять та їх відносин; систему базових принципів, методів, методик, способів та засобів їх реалізації в організації та побудові науково-практичної діяльності людей.

Дослідження сутності поняття «методологія» як вчення про організацію або систему потребує більш детального визначення складових такої системи, виявлення стійкого зв'язку між окремими елементами системи, їх впорядкування та взаємоузгодженість, а дослідження методології як побудови теоретичної та практичної діяльності свідчить про необхідність аналізу методології з точки зору взаємозв'язку науки та практики як окремих компонентів одного цілого, у зв'язку з тим, що наукові та теоретичні дослідження повинні бути основою для вирішення практичних проблем.

Ознаки поняття «методологія», що визначають її функції в науці, дають змогу зробити такий висновок: методологія - це концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси та явища.

Поняття методології тісно пов'язано з поняттям методу, так як досягнення поставлених цілей залежить від правильно вибраних прийомів, методів та способів досягнення наміченого результату в найкоротший термін, тому необхідно чітко розуміти поняття «методу» та його значення в методології наукового дослідження.

Питання методології досить складне, оскільки саме це поняття тлумачиться по-різному. У науковій традиції методологію розглядають як вчення про методи пізнання або систему наукових принципів, на основі яких базується дослідження і здійснюється вибір сукупності пізнавальних засобів, методів, прийомів. Найчастіше методологію тлумачать як сукупність прийомів дослідження, включаючи техніку і різноманітні операції з фактичним матеріалом, що застосовуються в науці. Тому, більшість науковців розуміють головною метою методології науки перш за все вивчення засобів, методів та прийомів наукового дослідження, за допомогою яких суб'єкт наукового пізнання отримує нові знання про реальну дійсність, виконує заздалегідь визначені дії в інтересах досягнення поставлених цілей, які можуть бути теоретичними, практичними та пізнавальними.

Більшість науковців трактують методологію бухгалтерського обліку як сукупність прийомів та методів пізнання та дослідження об'єкта, однак не враховують всі інші компоненти методології наукового дослідження, які є необхідною складовою цілісної логічної системи пізнання бухгалтерського обліку (внутрішня впорядкованість, узгодженість, процес активної взаємодії суб'єкта з об'єктом, часова структура дослідження та пізнання об'єкта), без яких неможливе вирішення поставленої задачі та досягнення оптимального результату.

Система бухгалтерського обліку являє собою структурну логічну організацію, цілісну систему впорядкованих та узгоджених між собою елементів бухгалтерського обліку, які мають власну структуру і організацію. Цілісність виступає як узагальнена характеристика об'єктів бухгалтерського обліку, яким властива складна внутрішня побудова, як єдність частин у багатоманітності її взаємозв'язків. Елементами системи бухгалтерського обліку є предмет, суб'єкт, об'єкт дослідження, які взаємодіють в рамках цілісної системи, встановлюють між собою стійкий внутрішній зв'язок, формуючи структуру даної системи.

Поєднання різних елементів методології бухгалтерського обліку забезпечує суцільне і безперервне вивчення його об'єкта – засоби та господарську діяльність. При цьому досягається основна мета – отримання інформації про стан господарства, результати його роботи і відносини з іншими суб'єктами господарювання, контроль за різними сторонами господарської діяльності та аналізу. Предметну сутність бухгалтерського обліку, загальне поняття про метод, передумови та принципи побудови, загальну організаційну будову, логічний взаємозв'язок окремих елементів системи формує методологію бухгалтерського обліку

Висновки. У статті було досліджено сутність методології бухгалтерського обліку з позиції наукового дослідження і пізнання, визначено структурні елементи методології бухгалтерського обліку з встановленням їх внутрішньої впорядкованості та узгодженості, виокремлено етапи процесу пізнання бухгалтерського обліку з визначенням основних завдань, які вирішуються на емпіричній та теоретичній стадіях дослідження, а також виділено загальнонаукові та специфічні методи і способи дослідження господарських явищ і процесів, які застосовуються на окремих етапах наукового пізнання.

Список використаних джерел:

1. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навч. Посібник. 3-е видання. – К.: КНЕУ, 2008. – 563с.
2. Кузьминський Ю. А. Методологія бухгалтерського обліку в контексті реформування // Фінанси України. – 2006. – № 8. – С. 59.
3. Кіндрацька Л.М. Управлінський аспект бухгалтерського обліку в Україні // Тези доповідей науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства». – С. 90.
4. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навчальний посібник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 476 с.

Кушніренко Олександр

к.е.н., старший викладач

кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПІДВИЩЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ*

Податковим кодексом України (далі – ПКУ) для сільськогосподарських підприємств передбачено пільгову систему оподаткування у формі єдиного податку (далі – ЄП) четвертої групи, яким можуть скористатися (з урахуванням обмежень визначених п. 291,51 ст. 291 ПКУ) суб'єкти господарювання у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків [1]. Об'єктом оподаткування зазначеним податком є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебувають у власності сільськогосподарського підприємства або надані йому в користування, у тому числі, на умовах оренди.

Однак, законодавством не передбачено жодних норм щодо кількісних обмежень земельних угідь таких платників. Таким чином, допускається можливість зловживань платниками податків, а саме переходу на спрощену систему оподаткування у формі ЄП четвертої групи будь-яким підприємствам – як тим, в яких незначні площі угідь (навіть 1 га), так і тим, що мають десятки тисяч гектарів, що в першу чергу залежить від галузевої спеціалізації підприємства.

Така норма ПКУ є недосконалою, оскільки допускає нерівномірність розподілу податкового навантаження між підприємствами галузі різної спеціалізації. Якщо в господарстві, яке спеціалізується на вирощуванні продукції рослинництва, є значні площі сільськогосподарських угідь, то його сума ЄП четвертої групи за один і той же період буде значно перевищувати суму податку господарства, що спеціалізується на виробництві продукції тваринництва, яке має незначні земельні площі. Таким чином,

* Публікація містить результати досліджень, проведених за грантом Президента України за конкурсним проектом Ф70 (реєстраційний номер проекту Ф70/18967; номер державної реєстрації 0117U006192) Державного фонду фундаментальних досліджень

податкове навантаження ЄП четвертої групи конкретного підприємства значною мірою залежить від галузевої приналежності останнього при фіксованих ставках податку.

Вирішити зазначені питання можливо із введенням окремого показника, як однієї з вимог переходу на сплату ЄП четвертої групи. Ним може стати пропонуваній показник мінімальної сукупної нормативної вартості сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та земель водного фонду, що перебувають у власності сільськогосподарського підприємства (або надані йому на умовах оренди) в розрахунку на одного середньорічного працівника. Іншими словами, платником ЄП четвертої групи можна було б вважати особу, яка б мала площу земель сільськогосподарського призначення, виражену в грошовому вимірнику, виходячи з нормативної вартості. Тобто сукупну нормативну вартість сільськогосподарських угідь ($\sum HB_n$), розраховану на одного середньорічного працівника, еквівалентну (або більшу) встановленій мінімальній (необхідній) сукупній нормативній вартості таких угідь на одного середньорічного працівника підприємства ($\sum HB_{min}$). Зазначимо, що нормативна оцінка земельної ділянки надається відділеннями Держгеокадастру на місцях за заявою власника або користувача такої земельної ділянки [2].

Розрахунок показника сукупної нормативної вартості сільськогосподарських угідь підприємства на одного працівника пропонується подати у вигляді формули (1):

$$\sum HB_n = \frac{Hv_{ріл.} + Hv_{сін.} + Hv_{нас.} + Hv_{б.нас} + Hv_{вод.ф.}}{Ч_p} \quad (1),$$

де: $\sum HB_n$ – сукупна нормативна вартість сільськогосподарських угідь підприємства на одного середньорічного працівника;

$Hv_{ріл.} + Hv_{сін.} + Hv_{нас.} + Hv_{б.нас} + Hv_{вод.ф.}$ – нормативна вартість ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень, земель водного фонду;

$Ч_p$ – середньорічна чисельність працівників підприємства.

За нормативну або необхідну мінімальну сукупну вартість сільськогосподарських угідь ($\sum HB_{min}$), як одну з вимог для набуття статусу платника ЄП четвертої групи, пропонуємо взяти нормативну вартість земельного паю, що припадає на одного власника паю відповідного району. Такі дані є в кожному регіоні. Причому, навіть за умови, коли сільськогосподарські угіддя платника ЄП четвертої групи знаходяться (або орендуються) в інших районах, ніж сам

господарюючий суб'єкт, то за базову (порівняльну) вартість земельного паю можна брати нормативну вартість земельного паю, що склалась за основним (переважним) місцем розташування підприємства.

Таким чином, для віднесення суб'єкта господарювання до платника ЄП четвертої групи, зокрема такого, що спеціалізується на вирощуванні продукції рослинництва, необхідно взяти сукупну нормативну вартість сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та земель водного фонду, що перебувають у власності сільськогосподарського товаровиробника або надані йому в користування, у тому числі на умовах оренди, поділити її на середньорічну чисельність працівників підприємства. Визначену таким чином розрахункову вартість наявних сільськогосподарських угідь необхідно зіставити з нормативною вартістю земельного паю, що припадає на одного пайовика відповідного регіону. І на основі цього порівняння та враховуючи вимогу 75% частки сільськогосподарського товаровиробництва доцільно робити висновок про приналежність сільськогосподарського підприємства до платника ЄП четвертої групи.

Алгоритм застосування показника мінімальної сукупної вартості сільськогосподарських угідь (у розрахунку на одного середньорічного працівника підприємства) для переходу на сплату ЄП четвертої групи наведено на рис. 2.

Рис. 2. Алгоритм застосування показника мінімальної сукупної вартості сільськогосподарських угідь (розробка автора)

Запропонований спосіб визначення мінімальної сукупної нормативної вартості угідь, як однієї з вимог для одержання статусу платника ЄП четвертої групи, доцільно запровадити для всіх сільськогосподарських підприємств рослинницького напрямку. Таке обмеження в запровадженні мінімальної сукупної вартості сільськогосподарських угідь для визначення платників ЄП четвертої

групи на першому етапі може призвести до зменшення їх кількості (але це буде об'єктивно і справедливо), однак стимулюватиме товаровиробників до збільшення земельних угідь підприємства, а відтак – до скорочення тих угідь, що не обробляються. Крім того, викладені пропозиції сприятимуть збільшенню робочих місць у галузі, що нині є надзвичайно важливим питанням в сільській місцевості.

Зазначимо, що запропонований порядок набуття статусу платника ЄП четвертої групи для підприємств, які спеціалізуються на виробництві продукції тваринництва, є несуттєвим, адже тут існують свої специфічні особливості, які також необхідно враховувати. Для цілей оподаткування необхідно окремо класифікувати підприємства тваринницького спрямування, які безпосередньо займаються такою діяльністю (наприклад, птахофабрики, тваринницькі комплекси й інші подібні суб'єкти з незначною площею угідь), а також підприємства, що закупають худобу і додатково відгодовують її (2–6 місяців), а потім реалізують. Для обох типів (груп) підприємств спільне те, що земля є лише просторовим базисом, а вирощування сільськогосподарських культур – супутньою діяльністю.

Неврегульованість досліджуваного питання спотворює не лише діючий алгоритм визначення платника ЄП четвертої групи й об'єктивну суму його сплати, а й не створює сприятливих умов для виробництва продукції тваринництва на підприємствах рослинницького напрямку. Для підприємств тваринницького спрямування, які безпосередньо займаються такою діяльністю, умови переведення на спеціальну систему оподаткування можна залишити такі ж, як і для сільськогосподарських підприємств, що спеціалізуються на виробництві продукції рослинництва. Іншим шляхом врегулювання цього питання може бути закріплення тих самих вимог, але із застосуванням пониженої (наприклад, на 50%) нормативної сукупної вартості сільськогосподарських угідь у розрахунку на середньорічного працівника.

Із метою стимулювання виробництва продукції тваринництва для платників ЄП четвертої групи, що займаються дорощуванням великої рогатої худоби, птиці та свиней і які не забезпечені достатніми площами земель для виробництва власних кормів, найбільш прийнятним інструментом регулювання є встановлення максимального рівня виручки від реалізації отриманої таким шляхом

продукції на гектар угідь, що перебувають у власності підприємства або надані йому на правах оренди. Ще один спосіб урегулювання цього питання – регламентація мінімальних площ угідь, необхідних для утримання однієї тварини з подальшим їх множенням на загальну кількість худоби за звітний період. Розглянутий підхід стимулює керівників підприємств сільського господарства до збільшення (залучення) додаткових земель сільськогосподарського призначення, що в свою чергу збільшить надходження до бюджету. Зазначений спосіб віднесення суб'єкта господарювання до платника ЄП четвертої групи може бути адаптований в інший окремий критерій, передбачений, зокрема, для птахофабрик і птахівничих підприємств.

Викладені пропозиції позитивно впливають на збільшення податкових надходжень до бюджету та зменшують ухилення від оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Офіційний веб-сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://land.gov.ua>
3. Синчак В. П. Система оподаткування у сільському господарстві України: теорія, методологія та практика : монографія / В. П. Синчак. – Х. : ХУУП, 2008. – 476 с.

Овчарик Зоряна

к.е.н., доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

Україна

МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ТА РОЗПОДІЛУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ

Метою обліку собівартості продукції є своєчасне, повне і достовірне визначення фактичних витрат, пов'язаних з виробництвом та збутом продукції, обчислення фактичної собівартості окремих видів чи всієї продукції, а також контроль за використанням матеріальних, трудових та грошових ресурсів.

Дані обліку витрат використовуються для оцінки та аналізу виконання планових показників, визначення результатів діяльності структурних підрозділів та підприємств в цілому, фактичної ефективності організаційно – технічних заходів, спрямованих на розвиток та удосконалення виробництва, для планово – економічних та аналітичних розрахунків.

У зв'язку з цим повинно бути забезпечене повне зіставлення планових та звітних даних щодо складу і класифікації витрат, об'єктів і одиниць калькулювання, методів розподілу витрат за планованими (звітними) періодами. Необхідною умовою відображення витрат у фінансовій звітності є їх визнання та достовірна оцінка. Проблеми обліку загальновиробничих витрат досі залишаються темою дискусій, які розгортаються як в періодичній пресі, так і на науково-практичних конференціях, семінарах. Однак невирішені питання ще залишаються.

Побудова обліку загальновиробничих витрат собівартості продукції (робіт, послуг) в значній мірі залежать від особливостей галузі, типу і виду виробництва, характеру його організації і технологічного процесу, різноманітності продукції, що виробляється, виконуваних робіт і послуг, що надаються, масовості випуску, об'єктів калькуляції, структури організації та інших умов. Зазначене визначає порядок документального оформлення витрат, групування і систематизації даних первинних документів, побудова аналітичного обліку, способи рахунку собівартості конкретних видів продукції (робіт, послуг). Побудова обліку витрат залежить також і від того, яка інформація необхідна для ухвалення конкретних управлінських рішень. Основою для розробки та реалізації управлінських рішень є відповідна інформація про стан справ в тій чи іншій сфері діяльності організації в конкретний момент часу. Так, дані обліку витрат виробництва і калькуляції собівартості продукції (робіт, послуг) є важливим засобом виявлення виробничих резервів, постійного контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів з метою підвищення рентабельності виробництва. Це визначає, що облік загальновиробничих витрат виробництва і калькуляції собівартості продукції (робіт, послуг) займає важливе місце в системі організації.

Всі проведені витрати, безпосередньо пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції, обумовлені технологією та організацією виробництва, підлягають віддзеркаленню в бухгалтерському обліку загальновиробничих витрат на виробництво.

Відповідно до чинного законодавства для цілей оподаткування проведені організацією витрати коригуються з урахуванням затверджених в установленому порядку лімітів, норм та нормативів. Це означає, що в податковому законодавстві передбачений режим обмеження окремих видів витрат і це обмеження реалізується за допомогою коригування врахованих на рахунках бухгалтерського обліку відповідних витрат.

Загальновиробничі витрати (змінні та постійні) не можуть бути віднесені безпосередньо на окремі об'єкти витрат виробництва. Тому протягом місяця їх відносять на накопичувально-розподільчий рахунок 91 з кредиту відповідних рахунків. В кінці звітної місяця сума загальновиробничих витрат розподіляється за розрахунком, форма якого наведена в додатку 1 ПСБО 16 «Витрати», витрати списуються і рахунок 91 «Загальновиробничі витрати» закривається, тобто сальдо мати не може. На дебет рахунку 23 «Виробництво» згідно з розрахунком списуються повністю тільки змінні загальновиробничі витрати, а постійні витрати розподіляються та списуються на витрати виробництва в розрахунковій (плановій) сумі, але не більше суми фактичних постійних загальновиробничих витрат.

Отже, загальна сума змінних загальновиробничих витрат та сума постійних розподілених витрат списуються в кінці місяця на підставі розрахунку для включення до виробничої собівартості готової продукції (робіт, послуг)

Аналітичний облік загальновиробничих витрат ведеться за місцями виникнення, центрами й статтями (видами) витрат.

Пропонуємо загальновиробничі витрати обліковувати у розрізі технологічного процесу за місцями їх виникнення (цехи, дільниці), однорідному устаткуванню, автоматизованих і поточних лініях та ін., що підвищить ефективність виявлення та зменшення витрат на виробництво продукції та допоможе виявляти джерела їх економії.

Незадовільним є й те, що в даний час витрати на утримання та експлуатацію машин та устаткування відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», включаються до складу загальновиробничих витрат. Тому облік цих витрат доцільно й

надалі вести відокремлено, оскільки, по-перше, вони відмінні від загальновиробничих витрат за економічним змістом і цільовим призначенням, по-друге, вплив технічного прогресу, комплексна автоматизація та механізація виробництва приведуть до росту величини цих витрат і збільшення їх частки у собівартості продукції.

Загальновиробничі затрати рекоментується виділити в окремі групи: 1) затрати, пов'язані з утриманням і експлуатацією машин та обладнанням, які безпосередньо пов'язані з технологічним процесом виробництва; 2) затрати на управління цехами; 3) затрати на господарське обслуговування цехів.

Використання комп'ютерної техніки при обліку витрат підприємства значно прискорює облікову роботу та дозволяє своєчасно робити корективи у виробничій діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських підприємств та організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2003 р. № 291, зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів від 27.06.2013 р. № 62 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів N 391 (z0432-15) від 31.03.2015. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

3. Волкова І. А. Фінансовий облік: навчальний посібник / І.А. Волкова. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 228 с.

4. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік: підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 6.050100 «Облік і аудит» / В.Ф. Максимова. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 670 с.

5. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / І.Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. – Луцьк: ЛНТУ, 2013. – 453 с.

6. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 6-те вид., перероб. і допов. – К.: Алерта, 2011. – 1042 с.

Татарчук Тетяна

Студент

Стадник Вікторія

к.е.н., старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ

У прагненні до ефективного розвитку фінансової системи України та стабільного функціонування банківської системи важливого значення набуває вдосконалення банківської діяльності в державі та її ефективне правове регулювання. Належне правове регулювання грошово-кредитних відносин сприяє надійності функціонування фінансової системи в цілому, тож для забезпечення стабільності грошового обігу держава, як визначено Конституцією України, уповноважує Національний банк України на проведення відповідної політики. Головне завдання Національного банку України визначено Конституцією України і полягає у забезпеченні стабільного грошового обігу, яке на сьогодні потребує пошуку шляхів удосконалення правового забезпечення. Механізм регулювання грошового обігу розробляється центральним банком країни і закладається в грошово-кредитну політику. Відповідно до закону «Про Національний банк України» грошово-кредитна політика виступає як система заходів із регулювання грошового обігу та кредиту, які спрямовані на економічне зростання, стримування інфляції, забезпечення стабільності грошової одиниці України, забезпечення зайнятості населення, регулювання платіжного балансу з метою збалансування і задоволення суспільного попиту на гроші [6].

У сучасних умовах в Україні актуальними є проблеми, пов'язані з недостатньою дієвістю та ефективністю існуючої системи грошового обігу, її невідповідністю завданням сьогодення, тому дане питання потребує поглибленого вивчення та подальшого реформування. На сьогодні детальних досліджень потребує діяльність Національного банку України в питанні регулювання грошової маси в умовах розвитку банківських правовідносин, з метою вивчення шляхів удосконалення правових заходів.

Стратегічна ціль грошово-кредитної політики має бути підпорядкованою загальним стратегічним цілям соціально-

економічної політики держави: стабілізації сукупного обсягу виробництва, зайнятості та рівня цін. Тактичною метою політики є забезпечення внутрішньої стабільності грошей, тобто оптимальної рівноваги між попитом і пропозицією грошей. Визначаючи тактичні й оперативні завдання грошово-кредитної політики, потрібно враховувати необхідність її диференціації залежно від конкретної макроекономічної ситуації. Оскільки Конституція України покладає на Національний банк України обов'язок забезпечувати стабільний грошовий обіг, цілком логічно вважати Національний банк України відповідним суб'єктом грошово-кредитної політики з владними повноваженнями.

Заходи, що виконує Національний банк України здійснюються у сфері відносин з банками і зводяться до регулювання їх діяльності, що чітко відображається в ст.14 Закону України «Про Національний банк України». Правління Національного банку згідно з Основними засадами грошово-кредитної політики через відповідні монетарні інструменти та інші засоби банківського регулювання забезпечує реалізацію грошово-кредитної політики, організує виконання інших функцій.

Таким чином, грошово-кредитна політика є самостійною категорією, але засоби і методи, які застосовуються в процесі її реалізації, відносяться до банківського регулювання, але лише в тій частині, яка стосується регулювання грошової пропозиції, проведення якого покладається на Національний банк України, і свідчить про імперативний зміст цих відносин.

Одним з найважливіших показників, що характеризує стійкість розвитку національної економіки, ефективність використання обсягів грошової маси – швидкість обігу грошової маси. Зміна швидкості обігу грошей суттєво впливає на їх пропозицію та попит, витрати обігу, ускладнює чи полегшує регулювання грошового обігу, дає узагальнююче відображення зміни інтенсивності економічних процесів [2, с. 95].

Серед найвагоміших причин зростання частки готівки в обігу – намагання багатьох суб'єктів господарювання здійснювати розрахунки готівкою з метою уникнення податків; мала довіра юридичних і фізичних осіб до комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ.

Зростання готівки в загальній грошовій масі ускладнює стан з розрахунками у народному господарстві, зменшує грошові надходження на розрахункові рахунки підприємств, знижує ліквідність та послаблює кредитний потенціал комерційних банків. Гривневі заощадження у банках, які за своїм функціональним призначенням повинні формувати нагромадження, насправді неухильно втягуються в поточний грошовий оборот і втрачають властивості інвестицій, що свідчить про недовіру громадян до банківської сфери.

Слід звернути увагу на те, що воля суб'єктів правовими нормами тут не обмежується, але всі ці інструменти становлять поняття «регулювання». Звідси можна зробити висновок, що регулюванням охоплюється юридичні та економічні аспекти відносин Національного банку України і комерційних банків. Однак статус Національного банку України як органу управління і здійснення ним регулювання надає цим відносинам управлінський характер. Сама по собі участь Національного банку України у відносинах цивільно-правового характеру означає здійснення ним регулювання відповідних відносин, інакше Національний банк України в них просто не брав би участі. У цих випадках юридична обов'язковість змінюється на економічний примус.

Методи правового регулювання відносин у сфері грошово-кредитної політики вирізняються особливим поєднанням імперативності (метод владних приписів) і диспозитивного. У процесі проведення грошово-кредитної політики Національний банк України використовує не лише владні методи, до яких треба віднести, насамперед, обов'язкове резервування, засноване на владному імперативному методі регулювання, а й економічні методи регулювання, методи непрямого впливу, які не несуть у собі владності приписів, але вкупі з іншими методами регулювання грошового обігу створюють певні економічні умови, що спонукають суб'єкта до передбачуваної НБУ поведінки, яка може бути прогнозована і навіть спланована.

У фінансово-правовій літературі зазначається, що «метод фінансового права, як і у всіх галузях публічного і приватного права, – це юридичні прийоми і способи, якими держава впливає на суб'єктів відносин, що регулюються нормами конкретних галузей права»; «фінансовому праву властивий метод державно-владних

приписів..., тобто обов'язкова сторона фінансово-правових відносин – орган державної влади чи орган місцевого самоврядування, підтримуючи публічний фінансовий інтерес, дає обов'язкові приписи іншій стороні в області фінансів» [3].

Неоднорідність предмета і методів правового регулювання обумовлює те, що відносини у сфері грошово-кредитної політики регламентовано нормами різних галузей права. З приводу інституту грошово-кредитної політики можна сказати, що його основи навіть більшою мірою належить до інститутів фінансового права, ніж навіть банківського.

Грошово-кредитна політика складає предмет фінансово-правового регулювання в тому плані, що предметом цієї галузі права є відносини, які опосередковують основоположні засади діяльності держави в сфері руху публічних фінансових ресурсів. Конституція України визначила Національний банк України уповноваженим і відповідальним за здійснення грошово-кредитної політики. Норми конституційного права регулюють також порядок розгляду Верховною Радою України питань, пов'язаних із здійсненням грошово-кредитної політики, як і всіх найважливіших політичних питань. Порядок проведення такої роботи врегульовано Регламентом Верховної Ради України [4].

Відносини із здійснення грошово-кредитної політики виникають у зв'язку із здійснення грошової емісії, тобто це є відносини із виникнення і регулювання грошового обігу, який включається в предмет фінансового права.

Максимум можливостей НБУ в банківській системі та грошово-кредитній політиці – регулювання пропозиції грошей. Але життя суспільства охоплює і попит, і пропозицію грошей. Для формування попиту вирішальне значення мають діяльність Кабінету Міністрів України, фінансова і економічна політика. Тому реальність грошово-кредитної політики більше залежать від цих факторів.

Ще одним суттєвим фактором вдосконалення грошово-кредитної політики є широке впровадження принципу плановості. Подальший розвиток плановості вимагає прийняття єдиного плану – основних засад грошово-кредитної політики – як узгодженого плану дій уряду і НБУ, тобто про вдосконалення процесу розроблення і реалізації грошово-кредитної політики. На сьогодні можна констатувати скарги НБУ та центральних банків в інших країнах на політику

«викручування рук» центральному банку, порушення його незалежності та ін. Аналіз практики свідчить, що цих явищ могло би бути менше, якби приймався єдиний план дій уряду і НБУ у сфері грошово-кредитної політики. Тоді значна кількість питань могла би бути врегульована ще на стадії розроблення і прийняття Основних засад грошово-кредитної політики. Це створювало б єдиний державний, узгоджений, скоординований режим реалізації грошово-кредитної політики. Цьому ж сприяло б і прийняття Кабінетом Міністрів України постанови, спрямованої на координацію діяльності міністерств і відомств у зв'язку з реалізацією Основних засад грошово-кредитної політики.

Відносини зі здійснення грошово-кредитної політики не зводяться тільки до відносин Національного банку України з банками, які є лише посередниками, а охоплюють ширше коло питань. У глибокому розумінні предметом грошово-кредитної політики є не банки, а грошовий обіг як предмет його регулювання в кількісному та якісному аспектах. Банки у цих відносинах виступають як опосередкована ланка між суб'єктом управління та об'єктом – грошовою системою. Правом емісії грошей наділено лише Національний банк України. Комерційні банки та інші фінансово-кредитні установи є лише користувачами цього продукту.

Аналізуючи все вище сказане, можна виділити основну проблему грошового обігу в Україні, що потребує ефективного правового вирішення – поступовий перехід до безготівкового обігу. В зв'язку з цим на рівні законодавчої влади необхідно здійснити певні заходи, а саме прийняти відповідні законодавчі акти щодо створення, наприклад, ефективною та захищеною системою розрахунків за допомогою мобільного терміналу, тим самим мінімізувати кількість готівки. Однак, такі заходи потрібно вводити поступово, щоб кількість грошей була достатньою для нормального товарообігу, оскільки як надлишок, так і нестача грошей створюють значні проблеми й ускладнення для здійснення грошового обігу.

Список використаних джерел:

1. Банківське право України / За ред. О.П. Орлюк.– К.: Юрінком Інтер, 2009.– 390 с.
2. Божанова О.В. Аналіз стану грошової маси в Україні // Вісник економіки транспорту і промисловості– 2013. – № 44 – Ст. 95.

3. Ващенко Ю.В. Банківське право: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2009.– 344 с.
4. Дмитренко Ю.М. Правові засоби регулювання грошового обігу в Україні // Європейські перспективи. – 2012. – № 4, ч. 1.– Ст. 195.
5. Про банки і банківську діяльність: Закон України: від 07.12.2000р., № 2121–Ш // Урядовий кур'єр.– 2011. – № 8.
6. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 року № 1861–VI // Відомості Верховної Ради України.– 2010. – № 36. – № 14–15, №16–17. – Ст. 133.

Федоренко Людмила
викладач циклової комісії
спеціальних економічних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»
м. Ніжин

МЕТОДОЛОГІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Попри те, що у вітчизняній літературі доволі інтерпретуються чинні нормативні акти, приміром, щодо змісту підсистеми „фінансового обліку”, відсутність теорії щодо нього в її сутнісному значенні зумовлює те, що такі публікації жодного впливу на методіку ведення облікового процесу не справляють, бо вони є лише метафізичною інтерпретацією зарубіжних видань, яка не завершується консеквентною екстраполяцією на вітчизняну практику. Таким чином, наявна проблема, вирішення якої невідкладне і воно має важливе наукове і практичне значення.

Вітчизняні науковці зробили певний внесок у методологію бухгалтерського обліку. Досить згадати такі яскраві постаті як О. Рудановський, П. Цьомпа[7, ст.56].

Бухгалтерський облік, виконуючи сервісну функцію щодо економіки, не може бути „міжнародним”, зважаючи на нерівномірність її розвитку в кожній із країн світу, оскільки мусить Арешт в Україні, оскільки спроби скопіювати зарубіжні аналоги бухгалтерського обліку і звітності показали нереальність цього, а тому вітчизняні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, як і решта нормативних документів з його регулювання, виданих після 2000

року, зазнають перманентних змін. Особливо часто змінюються вимоги щодо облікового забезпечення податкової звітності, оскільки тут відбулась кардинальна зміна методики при повній відсутності методології податкового обліку, адже більшість вчених не знайшли нічого кращого, як заперечувати його наявність, мовляв, із-за відсутності самостійного предмета й методу. Водночас ця причина не стала їм на заваді масового тиражування такого паралогізму як „управлінський облік”.

Причиною неготовності теорії бухгалтерського обліку і звітності до методологічного забезпечення реформування, котре об’єктивно необхідне у зв’язку з відходом України від моделі економіки і переходом до ринкового механізму її саморегуляції, є, по-перше, значний часовий провал у дійсно наукових пошуках у цій царині. Аналіз опублікованих праць свідчать, що не тільки зарубіжні вчені, але й вітчизняні, насамперед П. Цьомпа, О. Рудановський, зробили значний внесок у світову науку. Так само замовчувались праці відомих учених: М. Блатова, О. Галагана, М. Лунського, Й. Шера та ін., що унеможлиблювало складкоємність подальшого розвитку науки про бухгалтерський облік і звітність.

По-друге, тривала ізоляція вітчизняної науки від надбань зарубіжної, у першу чергу, англо-американської, італійської, німецької, французької тощо спричинила відсутність взаємозв’язку між ними. В результаті сподівались, що раптовий доступ до цих джерел буде успішним, бо тепер уже на заваді став мовний бар’єр, оскільки більшість науковців на пострадянському просторі таку літературу читає й перекладає ... зі словником і, як засвідчує відомий теоретик Г. Кірейцев, ми безнадійно заблукали у власній термінології, переклавши назву міжнародних стандартів замість фінансової звітності – Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Це ж саме сталось і щодо „управлінського” обліку, бо виявилось, що зарубіжні автори насправді мають на увазі управління витратами.

Відсутність взаємозв’язку теорії бухгалтерського обліку з надбаннями попередників зумовлює шарахання з одних крайнощів в інші. Зокрема, якщо раніше вважалось, що т. зв. „соціалістичний” облік є найкращим, то зараз помічається інша крайність – надмірне захоплення і некритичне ставлення до бухгалтерського обліку.

Але, не дивлячись на таку обширну бібліографію, їх автори ні на дюйм не посунули далі праці М. Г. Чумаченка [3, ст.23],

опублікованої ще у 1974 році, а тому більшість із цих публікацій є лише інтерпретацією давно відомих положень, які стали загальниками. Тому й не існує жодного практичного посібника, який би допоміг бухгалтеру чи то промислового, чи сільськогосподарського або іншого підприємства організувати в себе управлінський облік, відмежувавши його від фінансового повністю чи частково, як це здійсненого, судячи за „теоретичними” пошуками окремих науковців, системами бухгалтерського обліку у зарубіжних, або за сучасною термінологією, країнах ринкової економіки.

До цього додамо: із прийняттям Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” теж нічого, насамперед, позитивного не сталося, бо його недоліки витікають із першопричини – відсутності наукового підґрунтя, тобто, виваженої теорії бухгалтерського обліку. Тому й не дивно, що загальники цього нормативного акта, дублюючись в інших підзаконних актах, вносять лише плутанину у спробах сформувавши на основі них теорію облікової науки.

Це можна проілюструвати, зокрема, порівнявши зміст Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та П(С)БО 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності”. Насамперед незрозуміло, чому в першому вказується, що мова йде про основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а в другому – лише про принципи підготовки фінансової звітності, нібито вони вже не основні, а другорядні і до того ж не стосуються бухгалтерського обліку, хоч це й не так, оскільки їх зміст однаковісінський за обома джерелами.

Першим у Законі є принцип обачності, а у П(С)БО 1 – він восьмий; натомість принцип автономності за стандартом 1 є першим, а за законом – третім, що могло б вважатись несуттєвим, але передусім редакція документів, котрі трактуються як методологічна основа бухгалтерського обліку і звітності, має бути, на наш погляд, бездоганною. Потім не можна відкидати того, що черговість застосування принципів повинна базуватись на логічній залежності одних від інших, а не бути просто сумбурним переліком.

Водночас попри те, що у вітчизняній літературі доволі інтенсивно інтерпретуються згадані нормативні акти, приміром, щодо змісту підсистеми „управлінського обліку”, відсутність теорії щодо нього в її сутнісному значенні зумовлює те, що такі публікації

жодного впливу на методику ведення облікового процесу не справляють, бо вони є лише метафізичною інтерпретацією зарубіжних видань, яка не завершується консеквентною екстраполяцією на вітчизняну практику.

До того ж в окремих публікаціях взагалі наводяться хибні тлумачення, які збивають з пантелику при спробі єдиної системи бухгалтерського обліку на підсистеми фінансового й управлінського. Причому це є характерним не тільки для авторів-початківців, але й таких, котрі претендують на роль наукової школи. Приміром, ними довгий час стверджувалось, що рахунки восьмого класу призначені винятково для малих підприємств, хоч це й не так, бо насправді ведення цих рахунків зумовлене реформуванням „Звіту про фінансові результати” ф. №2, у якому виокремлено розділ II „Елементи операційних витрат”, для складання якого системне накопичення інформації здійснюється за рахунками цього класу. А тому його назва (як і зміст) майже ідентична – „Витрати за елементами”.

Проте й дійшовши врешті-решт до правильного висновку, що „на практиці спостерігається тенденція використання одночасно рахунків 8-го і 9-го класів великими підприємствами”, знову ж припускаються помилки, стверджуючи: при автоматизації облікового процесу ці рахунки використовуються „для накопичення інформації про витрати і за елементами, і за статтями”. Адже статті обліку витрат використовуються лише в управлінському обліку, у фінансовому ж достатньо накопичення витрат за елементами, аби можна було скласти фінансову звітність.

Серед певної частини науковців існує думка, що теоретичні дослідження менш важливі, ніж прагматичні, спрямовані на удосконалення практики бухгалтерського обліку. Ми ж вважаємо, що нерівність у цьому випадку має поступитись рівнянню, бо як перші, так і другі є однаково важливими. Більше того, теорія дозволяє забезпечити адекватність облікового забезпечення інформації про зміст і хід економічних процесів в діяльності суб'єктів господарювання, або ж – іншими словами, – пізнання економічних законів, отже, й можливість їх свідомого використання при регулюванні діяльності менеджерами.

Стосовно цього можна навести, як парадокс, що навіть започатковані теоретиками минулих поколінь теоретичні здобутки у сучасній вітчизняній практиці перевернуті, що безпосередньо

справляє негативний вплив на організацію облікової роботи на практиці.

Зокрема, спостерігається не рух уперед, а відкат на антиметодологічні позиції навіть у такому основоположному постулаті, як метод, який трактується зараз перекручено, причому це витікає з праць відомих учених. Приміром, В. Макаров категорично стверджував: „Отже, метод бухгалтерського обліку складається з наступних способів (елементів): документації, інвентаризації і калькуляції, рахунків і подвійного запису та звітності” [3, с. 54].

„На думку низки економістів, до методу бухгалтерського обліку потрібно відносити тільки специфічні для нього способи, які в інших видах обліку не застосовуються. Тому в нього не включається, наприклад, звітність, але це неправильно, оскільки якщо той чи інший спосіб використовується в іншому виді обліку, він не перестає виконувати свою функцію в бухгалтерському обліку”. Така аргументація непереконлива, як і наступна: „В останній час в окремих роботах висловлюється і така точка зору, що методом бухгалтерського обліку є нібито так зване балансове узагальнення, а решта застосовуються лише для його забезпечення, що такі способи, як документація, рахунки, подвійний запис та інші, застосовуються в бухгалтерському обліку не для вирішення конкретних задач, а лише для забезпечення можливості балансового узагальнення!” [3, с. 56].

Інший же, не менш відомий вчений, І. Ламикін, поряд із традиційними (документація, система рахунків, оцінка, калькуляція, інвентаризація, баланс), включав у метод бухгалтерського обліку періодичне зведення і узагальнення поточного обліку, але не в розумінні власне ... обліку, а такого, „ ... які дозволяють зводити звітні дані окремих підприємств, об'єднань, міністерств, відомств у масштабі народного господарства”. Тобто, тут мова йде про зведену звітність, яка вже точно не може бути елементом методу бухгалтерського обліку, оскільки на підприємствах безпосередньо не здійснюється, а лише в органах управління вищого рівня чи статистики.

До цього додамо, що оскільки В. Макаров не називав авторів, котрі відстоювали балансове узагальнення, варто звернути увагу на думку О. Галкіна, оскільки вона була висловлена в той же період: „Після завершення рознесення господарських операцій за минулий рік по книгах аналітичного обліку (журналах-ордерах і відомостях)

бухгалтерія складає попередній загальний баланс. Попередній баланс забезпечує перевірку у правильності залишків по рахунках господарських засобів, а також на збірно-розподільчих рахунках. Наступним етапом підготовчої роботи є закриття рахунків, але здійснюються в певній послідовності”.

З цього приводу нагадаємо також те, що О. Рудановський підкреслював: розвиток теорії бухгалтерського обліку повинен бути спрямований на створення таких моделей обліку, які забезпечать найбільш повне відображення господарських операцій. Образно він це змалював так: „Абстрактні категорії обліку повинні рухатися, скажемо ми, як полки добре навчених, дисциплінованих військ, де всі знають своє місце і всі суворо підпорядковуються загальній команді; можна допускати які завгодно комбінації складових одиниць, але всі ці комбінації, за можливості, повинні узгоджуватись чи у крайньому разі, рахуватись з диктованою дислокацією, для попередження тих взаємних зіткнень – протиріч, які характеризуються приповідкою: „своя своїх не познаша”.

Вказані пропозиції щодо узагальнення та уточнення методики фінансового обліку сприятимуть вдосконаленню системи обліку в руслі сучасних тенденцій в розвитку облікової науки в цілому.

Важливість та актуальність розглянутої проблеми зумовлюють необхідність подальших наукових досліджень у цьому напрямку.

Список використаних джерел

1. Білуха М.Т. Проблеми реформування бухгалтерського обліку в сучасних умовах // Зб. наук. праць. – Львів: Львівський національний університет, 2007. – С. 6.

2. Ламыкин И.А. Основы бухгалтерского учета: Учебник. – М.: Изд-во МГУ, 2010. – 272 с.

3. Макаров В.Г. Теория бухгалтерского учета: Учебник. – М.: Финансы и статистика, 2008. – 271 с.

4. Малышев И.В. Теория бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 2011. – 263 с.

5. Палий В.Ф., Соколов Я.В. Введение в теорию бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 2009. – 304 с.

6. Хомин П.Я., Журавель Г.П. Парадигма й контроверзи бухгалтерського обліку та звітності. – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 299 с.

Федяєва Валентина

студентка

Кушніренко Олександр

к.е.н., старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В силу частих змін до податкового законодавства в практичній діяльності підприємств мають місце допущення помилок, тому постійно посилюється роль внутрішнього контролю як основного інструменту підтвердження достовірності та прозорості фінансової звітності.

Наведене зумовлює потребу належного методичного забезпечення внутрішнього контролю розрахунків за податками, зокрема єдиного податку (далі – ЄП) четвертої групи, податку на прибуток та податку на додану вартість як найбільш сплачуваних податків сільськогосподарськими підприємствами. Це, у свою чергу, дає можливість платникам податків уникнути штрафних санкцій та знизити податкові ризики та втрати.

Процес внутрішнього контролю розрахунків за податками на підприємствах необхідно здійснювати окремо в розрізі кожного сплачуваного податку (у даній роботі використаємо для прикладу найважливіші податки в галузі сільського господарства – єдиний податок (ЄП) четвертої групи, податок на прибуток підприємств, податок на додану вартість (ПДВ)) з урахуванням особливостей законодавчої бази з питань обліку та оподаткування [1].

Процес внутрішнього контролю розрахунків за податками складається з наступних етапів:

1. Підготовчий – заключається в попередній оцінці існуючої системи оподаткування господарюючого суб'єкта та планування внутрішнього контролю розрахунків за податками;

2. Методичний – перевірка та підтвердження правильності нарахування та сплати господарюючого об'єкта податків і зборів у бюджет та позабюджетні фонди;

3. Заключний – передбачає узагальнення результатів перевірки, складання звіту чи іншого підсумкового документа, який відповідає

характеру контрольного завдання на вимогу керівника або власника підприємства, розробку рекомендацій для клієнта з питань оподаткування [2].

Для здійснення належного внутрішнього контролю розрахунків за податками на сільськогосподарських підприємствах необхідно виділити об'єкти такоговнутрішнього контролю, якими у відповідності до норм законодавства є:

– Податок на додану вартість: податкове зобов'язання з ПДВ щодо реалізації сільськогосподарської продукції; податковий кредит з ПДВ щодо придбання виробничих факторів; податкове зобов'язання з ПДВ щодо реалізації несільськогосподарської продукції, податковий кредит з ПДВ щодо придбання несільськогосподарської продукції, зобов'язання перед бюджетом з ПДВ; обсяг отриманої бюджетної підтримки (дотації) (для податкових періодів починаючи з 2017 року);

– Для платників ЄП четвертої групи: площа сільськогосподарських угідь; нормативна грошова оцінка 1 га сільськогосподарських угідь, зобов'язання щодо ЄП перед бюджетом;

– Податок на прибуток: доходи; витрати; відстрочені податкові активи; відстрочені податкові зобов'язання; податкові різниці [3].

Під час внутрішнього контролю розрахунків за податками контролер на кожному етапі перевірки особливу увагу звертає на документи, що представлені у табл. 1.

Таблиця 1

Джерела внутрішнього контролю розрахунків за податками на сільськогосподарських підприємствах

Етап (стадія) перевірки	Податки сільськогосподарських підприємств		
	ПДВ	ЄП четвертої групи	Податок на прибуток
Підготовчий	Законодавчі та нормативні документи, статут підприємства, наказ про облікову політику, матеріали попередньої перевірки, інформація від третіх осіб та ін.		
Методичний	Свідоцтво платника ПДВ; податкова накладна; реєстр виданих та отриманих податкових накладних; податкова декларація з ПДВ та додатки до неї; товарні накладні; акти виконаних	Книга обліку земельних угідь; Інвентарна картка обліку земельних ділянок; Реєстр змін у складі земельних ресурсів; Картка аналітичного обліку розрахунків з ЄП четвертої групи; Розрахунок частки	Декларація з податку на прибуток; бухгалтерські записи на рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами»; 98 «Податок на прибуток»; фінансова звітність; виписки банків і додані до них документи про перерахування належних

Напрям 1
«Методологія сучасної економічної науки»

	робіт; фінансова звітність; виписки банків	сільськогосподарського товаровиробництва (квартальний та річний); Податкова декларація; виписки банків	сум до бюджету
Заключний	Звіт та висновок про результати внутрішнього контролю розрахунків за податками		

За результатами здійсненої перевірки контролер повинен скласти підсумковий документ. Таким документом може стати «Звіт про результати внутрішнього контролю розрахунків за податками», в якому наводити інформацію про вид порушень; відповідальність осіб, які допустили порушення або помилки та причини допущення виявлених помилок; наслідки виявлених порушень; прийняття заходів щодо усунення порушень та помилок. Такий звіт спрямований на отримання оперативної інформації про стан розрахунків з бюджетом для прийняття керівництвом своєчасних управлінських рішень. Складені під час перевірки описи можуть виступати в якості окремих додатків до висновку про результати внутрішнього контролю податкових розрахунків.

На рівень якості внутрішнього контролю на підприємствах сільського господарства можуть значно впливати особливості податкового законодавства. Так, із 1 січня 2017 року втратили чинність норми ст. 209 Податкового кодексу України, які регламентували застосування спеціального режиму з ПДВ для сільськогосподарських товаровиробників. Таким чином, всі суб'єкти спецрежиму переходять на загальну систему оподаткування ПДВ. Внаслідок цього помилки в його розрахунку можна зустріти практично на кожному підприємстві. Тому є, необхідним у ході перевірки звертати особливу увагу на правильність обчислення і сплати цього податку.

У зв'язку із нестабільністю податкового законодавства своєчасний та надійний внутрішній контроль розрахунків за податками сприятиме уникненню штрафних санкцій та податкових ризиків і втрат.

Представлені організаційно-методичні основи здійснення ефективного внутрішнього контролю розрахунків за податками в галузі сільського господарства, виділені стадії здійснення такого контролю та наведені документи, які мають бути проаналізовані

контролером в ході своєї роботи дозволять організувати системний внутрішній контроль розрахунків за податками і своєчасно виявляти помилки та порушення норм законодавства в системі обліку розрахунків за податками.

Список використаних джерел:

1. Кушніренко О. А. Організаційно-методичне забезпечення внутрішнього контролю оподаткування сільськогосподарських підприємств / О. А. Кушніренко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – В.15.Ч.2. – С.152.

2. Петрик Е. А. Планування та етапи аудиту оподаткування / Е. А. Петрик // Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». – №9 (33) – 2012. – С.126.

3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

Царук Наталія

к.е.н., доцент

ВП НУБыП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

**ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ**

Система оподаткування є важливим механізмом стимулювання економічного зростання та визначає конкурентоспроможність вітчизняної продукції на світових ринках. Як інструмент державного регулювання економічних і соціальних процесів, вона повинна містити компроміс інтересів держави та суб'єктів господарювання, а в умовах сучасної глобалізації економіки – відповідати вимогам міжнародних організацій, повноцінним членом яких прагне стати Україна.

Сільськогосподарський товаровиробник в Україні може перебувати на одній із трьох систем оподаткування. Два варіанти цієї системи оподаткування загальні для всіх товаровиробників, і сільськогосподарські підприємства мають право обрати один із них, а саме:

- загальна система, тобто сплата податку на прибуток на рівні 18%; при цьому у підприємств з розміром доходу до 20 млн. грн. оподатковується різниця між доходами і витратами, визначеними за

даними бухгалтерського обліку, а у підприємств із розміром доходу більше 20 млн. грн. оподатковується різниця між доходами і витратами з урахуванням різниць між даними податкового та бухгалтерського обліку відповідно до Податкового кодексу України;

- спрощена система з фіксованим відсотком від доходу підприємства (на даний момент цей показник складає 2% від доходу з окремою сплатою ПДВ або 4% від доходу при включенні ПДВ до складу єдиного податку), але з обмеженнями величини цього доходу (у 2016 році право на спрощену систему мають підприємства з доходом до 20 млн. грн. за минулий рік, а у 2017 році це ж право буде збережене лише за підприємствами, у яких за 2016 рік загальний дохід не перевищить 5 млн. грн.).

Проте у сільському господарстві України переважною більшістю підприємств застосовується третій підхід: аграрні товаровиробники сплачують податок, виходячи з площ земельних ділянок, на яких провадиться сільськогосподарська діяльність, нормативної грошової оцінки земельної ділянки та ставки податку для відповідної категорії сільськогосподарських угідь. Особливістю та ключовою перевагою цієї системи оподаткування є те, що платники єдиного податку та платники податку на прибуток паралельно сплачують плату за землю з цих же земельних ділянок, а для аграрних товаровиробників, по суті, діє формат сплати за землю (причому у менших розмірах, ніж для платників інших податків), але без оподаткування доходів та прибутків. Перебування на цій системі оподаткування сільськогосподарське підприємство має досягнути за результатами минулого року обсягів продажу власно виробленої сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки на рівні 75% і більше у загальному обсязі доходів підприємства.

До кінця 2014 року ця система оподаткування була дуже вигідною для сільськогосподарських товаровиробників. Так, у середньому з одного гектара ріллі підприємства сплачували 5,50-7,00 гривень податку, з одного гектара сіножатей – 2,30-2,50 грн. податку, з одного гектара пасовищ – 1,75-2,00 грн. податку, з одного гектара багаторічних насаджень – 11,20-11,50 грн., з земель водного фонду – 67,50-70 грн. Проте на сьогодні в середньому по сільському господарству України платіж з одного гектара ріллі становить 220,00-250,00 гривень податку, з одного гектара сіножатей – 59,50-65,00 гривень податку, з одного гектара пасовищ – 46,00-50,00 гривень, з

одного гектара багаторічних насаджень – 290,00-300,00 гривень податку.

Другим суттєвим аспектом оподаткування підприємств, у тому числі аграрних, є податок на додану вартість. В цілому по Україні ПДВ знаходиться на другому місці серед бюджетоутворюючих податків, але для сільськогосподарських підприємств щодо сплати цього податку також існували суттєві пільги. До 2016 року для аграрних підприємств, у яких обсяги постачання сільськогосподарської продукції та сільськогосподарських послуг за останні 12 послідовних календарних місяців дорівнювали або перевищували 75% у загальних обсягах постачання продукції/послуг підприємства, діяла така система: при продажу сільськогосподарських товарів і послуг вся сума податкових зобов'язань, які мали бути сплачені до бюджету, залишалася у розпорядженні аграрного товаровиробника для спрямування її на виробничі цілі, пов'язані з сільськогосподарською діяльністю. З 1 січня 2016 року ця система була кардинально змінена. А саме: відтепер операції з продажу сільськогосподарської продукції розділено на три види діяльності, і згідно з нововведеннями передбачається сплата частини податку, який раніше залишався у розпорядженні підприємства, до державного бюджету. Цими видами діяльності є:

- постачання зернових і технічних культур (пшениці, жита, ячменю, соняшника, ріпаку, гречки тощо) – за операціями з реалізації цієї продукції 85% податку на додану вартість спрямовується до бюджету, і лише 15% залишається у виробника;
- постачання продукції тваринництва (при цьому до такої продукції віднесено лише молоко, вершки незгущені та постачання м'яса великої рогатої худоби у живій вазі) – 20% суми податку з постачання цих аграрних товарів спрямовується до бюджету, 80% залишається у розпорядженні підприємства;
- постачання іншої сільськогосподарської продукції та сільськогосподарських послуг (включає всі види сільськогосподарських товарів/послуг, не перераховані вище) – 50% суми податку з постачання цих товарів/послуг спрямовується до бюджету, 80% залишається у розпорядженні підприємства.

При цьому експортерам сільськогосподарської продукції надано право на бюджетне відшкодування податку. Оскільки дуже невелика

кількість сільськогосподарських підприємств мають прямі виходи на зовнішній ринок, фактично на сьогодні податковий тягар зі сплати ПДВ з вартості сільськогосподарської продукції падає на виробника, а трейдер або велике виробниче підприємство, яке займається експортом, отримує податкові пільги, чим зводиться нанівець стимулююча функція податку на додану вартість, адже підприємства, які потребують підтримки, її не отримують, а підприємства, які є прибутковими за замовчуванням, нею забезпечені. Поглиблює проблему і те, що з 2017 року передбачається повне скасування спеціальної системи оподаткування ПДВ для аграрних підприємств, тобто з наступного року навіть та частина преференцій, яку держава зберегла у 2016 році, буде відмінена.

Третім «підводним каменем» оновленої системи оподаткування аграрних товаровиробників є податок з доходів фізичних осіб. Зрозуміло, що сплата цього податку стосується будь-яких фізичних осіб, у тому числі працівників підприємства, але набагато більш суттєвим є факт, пов'язаний з виплатою дивідендів фізичним особам, які є власниками або учасниками сільськогосподарських підприємств.

Збільшення податкового навантаження на сільськогосподарські підприємства, проілюстроване на прикладі трьох податків, не є вичерпним. Адже, окрім зазначених навантажень, сільськогосподарський бізнес щороку несе додаткові витрати у зв'язку зі зростанням ставок екологічного податку, ставок рентної плати, офіційних платежів за оформлення земельних ділянок, якими користуються підприємства тощо.

Таким чином, подальший розвиток податкової політики України щодо агропромислового виробництва має забезпечувати оптимальне виконання фіскальних (забезпечення належної ресурсної бази бюджетів місцевого самоврядування сільських територій) та регулюючих (вирівнювання умов господарювання для різних категорій товаровиробників) завдань, що стоять перед системою оподаткування в аграрному секторі економіки.

Список використаних джерел:

1. Лист Державної фіскальної служби України від 09.11.2015 р. №23843/6/99-95-42-01-16-01 [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/print-64896.html>.

2. Огійчук М.Ф. Електронне оподаткування в системі обліку

податку на додану вартість. / М.Ф. Огійчук, І.В. Горковенко, І.В. Сколотій. // Проблеми економіки. – 2014. - №4. – с.376-381.

3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: закон України від 28.12.2014 р. №71-VIII [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/71-19/paran2#n2>.

4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році: закон України від 24.12.2015 р. №909-19 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/909-19>.

Ярова Катерина

студент

Кушніренко Олександр

к.е.н., старший викладач

ВП НУБіП «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ЗЕМЕЛЬНИХ УГІДЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Близько 30% всього світового чорнозему знаходяться на теренах України, тому сільське господарство було і ще довго залишатиметься однією з основних складових української економіки. Більшість земель сільськогосподарського призначення перебуває в оренді великих підприємств, а вони в свою чергу задля отримання швидкого прибутку можуть нехтувати будь якими нормами і правилами використання земель. Через це важливим є проведення аудиторської перевірки земель сільськогосподарського призначення.

Сільськогосподарські угіддя становлять основу земельного фонду України (60,4 млн. га), займаючи 41.5 млн. га. В ході земельної реформи в Україні було запроваджено приватну власність на землю з можливістю передачі її в оренду.

Із 41,5 млн. га земель сільськогосподарського призначення у приватній власності перебуває 31 млн., у державній – 10,5 млн. га сільськогосподарських угідь, а також майже всі ліси та води. Оренда земельних ділянок та земельних паїв становить домінуючу форму правового обігу земель в аграрному секторі. Важливого значення

набуває перевірка ефективності і раціональності використання цих земель, адже, як відзначалось, більшість орендарів задля максимізації прибутку нехтують дотримання обґрунтованих норм ведення сівозміни та агротехнічних вимог.

Правове забезпечення використання земель сільськогосподарського призначення в Україні регулюються Земельним кодексом України[1], Законом «Про оренду землі» та Законом «Про охорону земель».

Загалом, метою аудиту сільськогосподарських земель є забезпечення їх ефективного використання і запобігання їх псуванню та забрудненню через неправильне використання. Тому, при здійсненні аудиту потрібно враховувати, що земля на відміну від інших основних засобів наділена певними специфічними особливостями, зокрема: при обліку об'єктом є не земля взагалі, а окрема земельна ділянка; наділена родючістю (природною, штучною); не може бути замінена іншим засобом виробництва; одночасно є і предметом і засобом праці; просторово обмежена; не може бути штучно відтворена; не рухома, не змінює місця перебування; на земельні ділянки не нараховується амортизація; земельну ділянку не можливо ліквідувати.

Передумовами аудиту сільськогосподарських земель є: їх незадовільний стан; нехтування дотриманням обґрунтованих норм ведення сівозміни та агротехнічних вимог; короткостроковий характер орендних відносин; недотримання технологій захисту ґрунту; порушення конституційних вимог [2].

Основними завданнями аудиту сільськогосподарських земель є:

- встановлення правильності документування операцій з оренди землі і відповідності вимогам законодавства;
- перевірка документів, що підтверджують права суб'єктів господарювання на земельну ділянку;
- виявлення факту нецільового використання земель сільськогосподарськими підприємствами;
- перевірка точності і своєчасності відображення на рахунках операцій з використанням земельних ділянок;
- встановлення своєчасності та точності розрахунку та оплати орендної плати;
- встановлення своєчасності та повноти сплати земельного податку та його відображення у бухгалтерському обліку та звітності;

– перевірка дотримання стандартів і норм використання земельних ділянок, задля попередження забруднення земель та зменшення їх родючості.

Аудит сільськогосподарських земель має включати такі процедури:

– перевірка правильності і законності договору про оренду землі;
– перевірка операцій пов'язаних з отриманням земельних ділянок в оренду;

– перевірка законності і правильності документального оформлення операцій з використанням земельних ресурсів та відображення їх в бухгалтерському обліку.

– перевірка вартісної оцінки земельних ділянок;
– перевірка своєчасності повноти оплати орендної плати власникам землі;

– перевірка відповідності цільового використання сільськогосподарських земель

– перевірка відповідності технологіям захисту ґрунту; нормативам та стандартам землекористування.

– дослідження агротехнічних, біологічних та екологічних властивостей ґрунтів.

– перевірка раціонального використання та охорони орендованих земельних ділянок;

– перевірка правильності та достовірності розкриття інформації про орендовані землі у звітності[3].

До джерел інформації яка може бути використана під час аудиту належить: договір оренди земельної ділянки; сертифікат права на земельну частку; агрохімічний паспорт земельної ділянки; відомість витрат на поліпшення земельної ділянки; дані проведеної інвентаризації земельних ділянок; форми звітності; дані земельного кадастру.

Державний земельний кадастр – це єдина державна система земельно-кадастрових робіт, яка встановлює процедуру визнання факту виникнення або припинення права власності і права користування земельними ділянками та містить сукупність відомостей і документів про місце розташування та правовий режим цих ділянок, їх оцінку, класифікацію земель, кількісну та якісну характеристику, розподіл серед власників землі та землекористувачів[1].

В ході аудиту можуть бути виявлені порушення щодо використання земель, зокрема невідповідність їх цільовому

призначенню, недотримання агротехнічних вимог, що призводить до зниження родючості та розвитку ерозійних процесів. В такому разі має бути здійснено накладення штрафів, та компенсація втраченої вигоди суміжним володарям, землекористувачам та орендарам[4].

Тому аудит земель сільськогосподарського призначення є важливим, оскільки його основною ціллю є забезпечення ефективного використання земель і недопущення погіршення їх стану, через нехтування орендарями правилами використання земель задля отримання швидшого прибутку. Результатом такого аудиту має стати не тільки оцінка якісного стану земель та результат дії прийняття відповідних рішень, а й рекомендації по системі заходів у галузі їх охорони й раціонального використання.

Системний аудит земельних ресурсів надає можливість не тільки оцінювати діяльність сільськогосподарських підприємств з точки зору їх впливу на стан земельних ділянок, але й визначити пріоритетність у їх розвитку, привабливості інвестицій, розробленні проектів землеустрою, системному проведенні робіт з захисту земель від ерозії, деградації, відтворенні родючості ґрунтів, запровадженні ґрунтозберігаючих технологій та забезпеченні безпечного розвитку регіонів країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Земельний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>

2. Бурлан С. А. Розвиток методичного підходу до аудиту оренди земель сільськогосподарського призначення / С. А. Бурлан, Н. В. Каткова, О. А. Матушевська // Технологічний аудит і резерви виробництва. – 2016. – № 2 (6). – С. 4-10.

3. Вороновська О. В. Передумови аудиту земель сільськогосподарського призначення / О. В. Вороновська // Економічний аналіз. – 2010. – № 6. – С. 396-399.

4. Вороновська О. В. Розвиток екологічного аудиту використання земель сільськогосподарського призначення / О. В. Вороновська // Формування ринкової економіки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [редкол.: О. О. Беляєв (відп. ред.) та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2009. – Спец. вип.: Аграрна економічна освіта в розбудові конкурентоспроможного сільського господарства України. – С. 207-216.

НАПРЯМ 2

Вектори розвитку громадянського суспільства

Валієва Каріна
студентка

Дворник Інна
асистент кафедри аграрної економіки
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

На сучасному етапі становлення ринкової економіки в Україні процес формування оплати праці є досить специфічним і характеризується не тільки низьким рівнем заробітної плати, але й наявністю її необґрунтованої диференціації.

Заробітна плата працівників залежить від багатьох чинників: галузевих і регіональних, співвідношення попиту й пропозиції на ринку праці, складності, умов праці, рівня кваліфікації, результатів діяльності підприємства тощо. Згідно зі ст. 94 Закону України «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власника або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану роботу [1].

Проблемам відмінностей в оплаті праці присвячено праці таких науковців: В. Близнюка, А. Колота, Н. Лук'яненко, О. Грішньої, В. Данюка, Г. Кулікова, Е. Лібанової, В. Новікова, В. Онікієнка, С. Цимбалюка та ін.

Зокрема, С. Цимбалюк [2] досліджує диференціацію оплати праці в Україні в контексті її видів, чинників і сучасного стану, В. Близнюк [4] акцентує увагу на гендерних відмінностях оплати праці, В. Дієсперов [5] вивчає диференціацію оплати праці залежно від її продуктивності та дохідності, порівняльному аналізу оплати праці в Україні та країнах ЄС присвячено колективну монографію авторів за редакцією А.М. Колота, Г.Т. Кулікова [6].

Загалом у наукових дослідженнях під диференціацією розуміють розподіл цілого на окремі якісно відмінні частини [3, с.167], а під диференціацією заробітної плати – відмінності у рівнях заробітної плати працівників залежно від різних чинників [2, с.16].

При вивченні диференціації оплати праці виокремлюють різні її види. Зокрема галузева диференціація виявляється у відмінності рівнів заробітної плати працівників за видами економічної та промислової діяльності; регіональна – за регіонами, що формують

заробітну плату під впливом багатьох чинників, зокрема галузевої структури регіональної економіки; професійна – залежно від професійних груп, посад, рівнів кваліфікації працівників; гендерна – у відмінності заробітної плати чоловіків і жінок, яка зумовлюється різним розміром нагромадженого людського капіталу, концентрацією зайнятих чоловіків і жінок у різних галузях економіки, на різних посадах і професіях, наявністю дискримінації жінок на ринку праці [4, с.19].

Аналіз статистичної інформації показує, що оплата праці складає найбільшу частку в структурі грошових доходів населення сільської і міської місцевості – 40% і 60% відповідно, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

У 2016 році рівень зайнятого населення працездатного віку, порівняно з попереднім, зменшився і становив 64,2%, що пов'язано з недосконалістю ринку праці. Найбільше зайняте населення в промисловості, освіті й охороні здоров'я.

Встановлено підвищення середньомісячної номінальної заробітної плати штатних працівників: у 2016 році, порівняно з 2015 році, вона зросла на 23,6% і становила 5183 грн. (для порівняння у 2015 році зростання показника становило 20,5%). Проте рівень реальної заробітної плати зменшився, зокрема в 2015 році на 20,2%. Таким чином, під впливом інфляції та підвищення рівня цін і тарифів купівельна спроможність населення погіршилася.

У 2016 році кількість працівників, оплата праці яких знаходилася в межах мінімальної заробітної плати, встановленої законодавством, залишилася на рівні попереднього року – 2,8% від загальної кількості працівників.

Аналіз середньомісячної заробітної плати показав її суттєву диференціацію. Зокрема за галузевою ознакою найвищий її рівень спостерігаємо в осіб зайнятих у фінансовій та страховій діяльності, інформації та телекомунікації, професійній та науковій діяльності. Розмір оплати праці перевищив середній по економіці в 1,4–4,8 рази. Найнижча заробітна плата зайнятих у поштової та кур'єрській діяльності, тимчасовому розміщуванні й організації харчування, функціонуванні бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури, текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів. Співвідношення рівня оплати праці в зазначених видах діяльності із середнім по економіці не

перевищувало 73%. В охороні здоров'я, освіті заробітна плата більш ніж на третину нижча за середній показник по економіці. Така ситуація пов'язана з тим, що металурги й економісти належать до таких, що не можуть конкурувати, оскільки їм необхідні відповідні вміння та навички. Працівники ж однакової професії формують окрему конкурентоспроможну частину ринку робочої сили.

Крім галузевою існує ще й регіональна диференціація заробітної плати. Найвищий рівень оплати праці в Донецькій (5989 грн.), Київській (5229 грн.) та Запорізькій (5080 грн.) областях, а найнижчий – у Чернівецькій (3828 грн.), Кіровоградській (3974 грн.) і Тернопільській (3695 грн.). Така диференціація є результатом нерівномірного економічного розвитку регіонів України.

Заробітна плата жінок у 2016 році у середньому по економіці країни була на 25,4% нижчою за відповідний показник у чоловіків. Така розбіжність спостерігалась у переважній більшості видів економічної діяльності. Водночас існує певна варіація гендерної нерівності в оплаті праці залежно від сфери діяльності. Найменша різниця у рівні оплати праці за статтю спостерігалася в діяльності у сфері транспорту (4,2%), текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри (6,2%), освіті (6,3%), операціях з нерухомим майном (6,4%), державному управлінні й обороні; обов'язковому соціальному страхуванні (6,7%). Найбільш значна різниця середнього розміру заробітної плати жінок і чоловіків спостерігалась у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку (50,0%), поштовій та кур'єрській (41,7%), фінансовій та страховій діяльності (33,0%).

Встановлена диференціація заробітної плати працівників залежно від організаційно-правової форми господарювання підприємства. Найвищі заробітні плати нараховують в акціонерних (7700 грн.) і державних підприємствах (7057 грн.), а найнижчі – у комунальних (3446 грн.) та приватних (3169 грн.). Це породжує ряд сумнівів щодо прозорості її нарахування.

Визначено, що незважаючи на підвищення заробітної плати, заборгованість з її виплати щороку збільшується: у 2014 році вона становила 753 млн. грн., а у 2016 році – 1881 млн. грн.. Якщо ж розглядати по галузях, то найбільша її частка становить у промисловості – 73,7%.

Отже, проаналізувавши статистичні дані, можемо сказати, що дослідження диференціації оплати праці в Україні має

спрямовуватися на оцінювання відмінностей у рівнях заробітної плати різних груп найманих працівників. Важливими кроками щодо зменшення диференціації оплати праці в Україні мають стати:

- формування переліку пріоритетних професій, вакансій;
- удосконалення системи освіти, спрямованої на підвищення якості професійної підготовки висококваліфікованих кадрів;
- здійснення переливання капіталу з високорозвинених регіонів України в менш розвинені, збільшення інвестицій;
- підвищення контролю за прозорістю нарахування заробітної плати в підприємствах приватної форми власності;
- притягнення до відповідальності підприємств за заборгованість із виплати заробітної плати;
- уповільнення темпів інфляції;
- врегулювання рівня прожиткового мінімуму.
- підвищення ефективності впровадження цільових програм розвитку депресивних регіонів України;
- покращення дієвості антимонопольного законодавства;
- удосконалення колективно-договірного регулювання заробітної плати.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995.
2. Цимбалюк С. Диференціація заробітної плати: види, чинники, сучасний стан в Україні / С. Цимбалюк // Україна: аспекти праці. – 2009. – №4. – С. 16–22.
3. Кураков Л.П., Кураков В.Л. Большой толковый словарь экономических и юридических терминов. – М.: Вуз и школа, 2001. – 720 с.
4. Близнюк В. Гендерні відмінності оплати праці в Україні / В. Близнюк // Україна: аспекти праці. – 2008. – №6. – С. 18–25.
5. Дієсперов В. Оплата праці як похідна від її продуктивності та доходності / В. Дієсперов // Україна: аспекти праці. – 2008. – №7. – С. 32–37.
6. Дослідження проблем оплати праці: порівняльний аналіз (Україна та країни ЄС): монографія / А.М. Колот, Г.Т. Куліков, О.М. Поплавська [та ін.]; за заг. ред. А.М. Колота, Г.Т. Кулікова. – К.: КНЕУ, 2008. – 274 с.

7. Статистичний збірник «Праця України 2016»: Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

8. Статистичний збірник «Оплата праці 2016»: Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Зоць Роман

студент

ВП НУБіП «Ніжинський агротехнічний інститут»

Савченко Лілія

к.т.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

ЛОГІСТИЧНА МОДЕЛЬ ТРАНСПОРТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

В логістиці головною ідеєю є забезпечення керівників організації науковою базою для вирішення різних проблем та прийняття рішень, які виникають в результаті практичної діяльності. Науковий підхід повинен базуватись на дослідженнях, формуванні гіпотез, та встановлення залежностей між компонентами проблеми за даними спостережень і перевіркою моделей на адекватність.

Впровадження логістичних форм і методів дозволяє ліквідувати або значно скоротити всі види запасів матеріальних ресурсів у галузі виробництва продукції, або надання послуг, забезпечити повне задоволення потреб споживачів в найвищій якості пропонованих продуктів і послуг, строках доставки і післяпродажному сервісі.

Одним із важливих елементів стратегічного рішення є побудова логістичної концепції створення моделі транспортного обслуговування споживачів і підприємств.

Мета цієї концепції полягає в тому, щоб створити ефективний ланцюг доставки продукції з регіонального складу споживачам. Для цього потрібно пов'язати організації, які приймають участь в ланцюзі постачань «склад-транспорт-споживач», із умовою доставки «точно в

строк», тобто у визначений день, у визначеній кількості і у визначений час.

Виходячи з поставленої мети необхідно:

- побудувати модель транспортного обслуговування, враховуючи раціональні маршрути перевезення, графіки доставки сільського господарської продукції споживачам;
- проаналізувати ефективну модель транспортного обслуговування споживачів в сільському господарстві.

Актуальність проблеми і шляхи її розв'язання опубліковано в наукових вісниках Національного університету біоресурсів і природокористування України, та збірнику наукових праць Кіровоградського національного технічного університету (1, с.216).

Для створення чітких графіків доставки продукції споживачам від виробників необхідно виконати ряд операцій, які приведені в табл.1. Послідовність і своєчасне виконання вказаних операцій є важливими елементами, тому строки їх виконання повинні визначатись раніше, для чого варто побудувати мережевий графік.

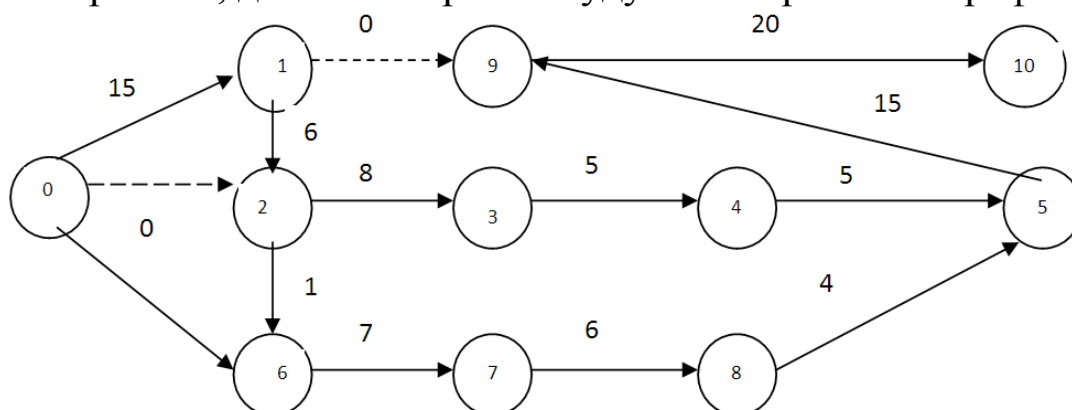

Рис.1. Мережевий графік робіт при складанні раціональних маршрутів руху автотранспорту.

Суть графіка полягає в тому, щоб відобразити всі технологічні зв'язки між роботами. Наприклад, роботи 2-3 і 2-6 починаються одночасно, а робота 5-9 тільки після завершення етапів 8-5 і 4-5. В ряді випадків для зв'язку приходиться користуватись фіктивними роботами із нульовою тривалістю, які на рисунку означені пунктирною лінією.

Розраховуємо протяжність критичного шляху всього циклу графіка доставки продукції. Для цього вводимо слідуєчі позначення:

- i, j – номери подій;
- $t(i-j)$ – тривалість виконання робіт;

Напрям 2
«Вектори розвитку громадянського суспільства»

$t_p(i), t_p(j)$ – ранні строки завершення подій і або; $t_n(i), t_n(j)$ - пізні строки завершення подій і або.

Срок завершення будь-якої події j – го можна визначити по максимальному значенню сумми самого раннього строку завершення попередньої події i -го і тривалістю пов'язаної з нею роботи.

$$fp(j) = \max \left(\left(\frac{t}{p(i)} + f(i - y) \right) \right) \quad (1)$$

Таблиця 1.

Номер події	Перелік робіт	Тривалість робіт, дні.
j		
1	Базовий ринок, раціональний радіус дії складів	15
2	Стан карти дислокації споживачів і АТП	6
2	Фіктивна робота	0
3	Прогнозування об'єму перевезень і необхідної кількості продукції на складі	8
4	Розрахунок корисної площі і визначення технологічного процесу на складі	5
5	Розрахунок оптимальної партії поставок продукції споживачам	5
6	Фіктивна робота	0
6	Передача інформації про споживачів продукції	1
7	Визначення можливих хрозвантажувальних робіт у споживачів	7
8	Обґрунтування і вибір рухомого складу для поставок продукції споживачу	6
5	Передача транспортної інформації	4
9	Розрахунок раціональних маршрутів перевезень продукції	15
9	Фіктивна робота	0
10	Складання узгоджених графіків доставки продукції споживачам.	20

При розрахунках приймаємо, що самий ранній срок (день) здійснення нульової події дорівнює нулю, т.м. $fp(0)=0$. Тобто

$$tp(1) = tp(0) + t(0,1) = 0 + 15 = 15$$

Для 2-ї події попередньо є подія $tp(1)$. Його срок завершення буде визначатись так:

$$tp(2) = \max(tp(1) + t(1 - 2)) = 15 + 6 = 21$$

Є два (рис.1.) напрямки дослідження 2-3-4-5 і 2-6-7-8-5. Однак, вся інформація сходиться в пункті 5. Затрати часу однакові 18 днів. Тому до пункту 5 затрати часу становлять 39 днів (18+21).

Враховуючи затрати часу на подію 9 і 10, отримаємо критичний шлях, дорівнює 74 дням, т.м. (39+15+20).

Для побудови логістичної моделі транспортного обслуговування споживачів в сільському господарстві важливо зробити аналіз базового ринку. Необхідно скласти профіль всіх цільових сегментів ринку, описавши їх на основі різних ознак та привабливості. Сегментаційний аналіз ринку дозволить фірмі створити найбільш повне представлення про товарний ринок та конкурентів.

Головною задачею логістики є вивчення основних факторів впливу на попит і точність. В основі логістичної функції лежить закономірність, виражена рівнянням Ферхюльста:

$$Y = \frac{Ae}{1+10^{a+bx}} + C_a \quad (2)$$

Де Y – значення функції (поточний потенціал ринку);

X – час (розглядуємої період);

Ae – відстань між верхньою і нижньою асимптотами (ємність ринку);

C_a – нижня асимптома, межа з якої починається рост логістичної функції;

a і b – параметри, які визначають нахил, згин.

Рівняння логістичної функції має форму:

$$\lg\left(\frac{A}{y-C} - 1\right) = a + bx. \quad (3)$$

Позначивши ліву частину цього рівняння $\lg Z$, отримаємо параболу першого порядку:

$$\lg Z = a + bx \quad (4)$$

Після визначення базового ринку і його потенціалу необхідно характеризувати склад, який має обслуговувати ринок. Головними показниками є його продуктивні та фінансові можливості, та раціональний радіус дії підприємства.

Розрахунок раціонального радіусу дії підприємства дасть можливість визначити той сегмент, який повинен обслуговувати склад і отримувати максимальний прибуток. Ефективна робота складу пов'язана із визначенням оптимальної кількості автомобілів, які кожен день поступають на обслуговування.

Оптимальна кількість автомобілів, які обслуговуються визначаються застосуванням математичних методів вторій ймовірності.

Необхідна середньооблікова кількість автомобілів кожної марки визначається:

$$\bar{A}_j = \frac{Q_j}{P_{\text{доб},j} \times D \times \alpha_{\text{е},j}}, \quad j = 1, 2, \dots, m. \quad (5)$$

де $\alpha_{\text{е},j}$ – коефіцієнт випуску автомобілів на лінію;
 D – число днів роботи автомобілів (період, щорозглядається);
 $P_{\text{доб},j}$ – добова продуктивність автомобіля j -ої вантажопідйомності, т/добу.

Для визначення годинної продуктивності (виробітки) автомобіля в тоннах та в тонно-кілометрах.

$$P_{\text{год}} = \frac{P}{t_f}; \quad P_{\text{год}} = \gamma_{\text{ст}} q; \quad t_e = t_{\text{дв}} + t_{\text{пр}}; \quad t_{\text{дв}} = \frac{l_{\text{дв}}}{v_T \beta}; \quad t_e = \frac{l_{\text{дв}}}{v_T \beta} + t_{\text{пр}}; \quad (6)$$

де t_f - час однієї їздки, год;
 $t_{\text{дв}}$ - час руху автомобіля, год;
 $t_{\text{пр}}$ - час простою автомобіля під операціями навантаження-розвантаження, год.

З урахування можливих підстановок та заміни можна записати, що годинна продуктивність (у тоннах) автомобіля визначається:

$$P_{\text{год}} = \frac{q \gamma_{\text{ст}}}{\beta v_T \left(\frac{l_{\text{дв}}}{v_T \beta} + t_{\text{пр}} \right)} \quad \text{т/ГОД} \quad (7)$$

Годинна продуктивність автомобіля (у тонно-кілометрах) визначається за виразом:

$$W_{\text{год}} = \frac{q \gamma_{\text{ст}} \beta v_T l_{\text{дв}}}{l_{\text{дв}} + v_T \beta t_{\text{пр}}} \quad \text{ТКМ/ГОД.} \quad (8)$$

З урахуванням витрат часу на нульові пробіги, можна записати вирази для визначення годинної продуктивності рухомого складу у тоннах та тонно-кілометрах таким чином:

$$P_{год} = \frac{q \gamma_{ст} \beta v_T}{l_{zi} + t_{тп} \beta v_T} \delta, \quad W_{год} = \frac{q \gamma_{ст} \beta v_T l_T}{l_{zi} + v_T t_{тп}} \delta, \quad \text{Т/ГОД; ТКМ/ГОД,}$$
$$\delta = 1 - \frac{l_H}{v_T T_H}$$

де d - коефіцієнт, що враховує витрати часу на нульовий пробіг автомобіля.

Якщо провести аналіз цих двох виразів для визначення годинної продуктивності у тоннах та тонно-кілометрах, можна зробити висновки про те, що:

- із збільшення значень $q, \gamma_{ст}, v_T, \beta, \gamma_q, T_H$ збільшуються значення $P_{год}$ та $W_{год}$;

- із збільшення значень l_{zi} і $t_{тп}$ зменшуються значення $P_{год}$ та $W_{год}$;

- із збільшення значення l_H зменшується значення $P_{год}$ та збільшується значення $W_{год}$.

Причому, слід зазначити, що усі показники, окрім одного - l_H , однаково впливають на величину годинної продуктивності у тоннах та тонно-кілометрах.

В результаті проведених досліджень запропонована модель транспортного обслуговування, яка враховує показники раціональних маршрутів перевезення, графіки доставки та точність термінів. Всі роботи проводяться по мережевому графіку. Логістична модель підвищить ефективність транспортного процесу, зменшить витрати на перевезення, та призведе до збільшення економічного ефекту перевізного процесу.

Список використаних джерел:

1. Савченко Л.А. Проектирование логистической системы доставки грузов в условиях сельскохозяйственных предприятий. Motrol. AN International Journal on operation of farm and agri-food industry machinery. - Lublin-Kiev-Simferopol-Mykolayiv-Lviv-Rzeszow. - 2012. - Vol.14. - No 4. - S.215-221.

2. Савченко Л.А. Алгоритм проектування систем доставки вантажів в умовах сучасних тенденцій системи транспортного забезпечення логістики. Збірник наукових праць Вінницького національного технічного університету. Серія: Технічні науки. Вінниця.- 2013.- Випуск 2(79).- С.39-43.

3. Савченко Л.А. Особенности использования логистики в сельском хозяйстве. Motrol. AN International Journal on operation of farm and agri-food industry machinery. Lublin-Rzeszow. - 2013.- Vol.15. - No 2. - S. 233 - 236.

4. Савченко Л.А. Інформаційні технології на підприємствах агропромислового комплексу. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (ХНТУСГ): «Деревооброблювальні технології та системотехніка лісового комплексу», «Транспортні технології». Харків.- 2014.- Вип. 147. – С.174 – 181.

5. Неруш Ю.М. Логистика. Учебник -4-е изд., перераб. и доп. – М ТК Велби, Из-во Проспект, 2006г.-520с.

Герасимович Анатолій

д.е.н., професор

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені

Вадима Гетьмана»

м. Київ

МЕХАНІЗМИ І ІНСТРУМЕНТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО І ФІНАНСОВОГО ІНЖИНІРИНГУ В УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Виникнення транснаціональних корпорацій, викликане глобалізацією економіки, зростання конкуренції як на зовнішніх так і внутрішніх ринках, змістили увагу підприємств з управління собівартістю на управління активами і пасивами, ризиками, резервами, платоспроможністю та регулювання фінансового стану. З метою інформаційного забезпечення вказаного, світова наука і практика запропонували використовувати принципово нові механізми і інструменти з бухгалтерського і фінансового інжинірингу, де визначальним показником є вартість підприємства (фірми, об'єднання, холдингу, корпорації, асоціації, тощо).

Застосування цих механізмів викликано необхідністю, в умовах невизначеності ризиків сьгоднішніх ринків, постійно контролювати економічні процеси, грошові, фінансові і матеріальні потоки.

Зовнішнє середовище постійно змінюється і породжує ризики, що викликає необхідність в їх уникненні, мінімізації чи оптимізації, шляхом регулювання, в першу чергу, фінансовими механізмами, на підставі інформації, яку повинен забезпечити управлінський облік інструментами і механізмами бухгалтерського і фінансового інжинірингу.

Враховуючи методичні рекомендації зарубіжних та окремих українських вчених, застосування механізмів і інструментів бухгалтерського інжинірингу повинно базуватися на відповідних методичних засадах, які поділяють на два етапи:

- ідентифікація об'єктів управління бухгалтерського інжинірингу;
- формулювання моделі бухгалтерського інжинірингу.

Представниками світової наукової школи з управління, зокрема Маршалом ДЖ. Ф. та Бенсалом В.К. [3], концепція бухгалтерського інжинірингу представлена наступними шістьма процедурами, які прийнято називати паттернами, та яких дотримуються також і російські дослідники Ткач В.І. і Шумейко М.В. [7]. Це:

- 1) об'єкти і процеси управління;
- 2) теоретичні і методичні основи інжинірингу;
- 3) інжинірингові механізми і інструменти;
- 4) технологія обліку;
- 5) обліково-аналітичне забезпечення: агреговані мега-рахунки, агреговані бухгалтерські проводки, моніторингові похідні балансові звіти;
- 6) результати використання.

У відповідності з цим формується система обліково-аналітичного забезпечення, складовими елементами якої є:

- 1) окремий робочий план рахунків;
- 2) обліково-контрольні точки – економічні ситуації;
- 3) реєстр фінансово – господарських операцій;
- 4) системи оцінок;
- 5) облікові агрегати і мега-рахунки;
- 6) агреговані проводки за мега-рахунками;
- 7) похідні (трансформовані) балансові звіти.
- 8) алгоритм (технологія) відображення в похідних балансових звітах.

Напряом 2
«Вектори розвитку громадянського суспільства»

Рис. 1 Модель концепції механізмів і інструментів бухгалтерського інжинірингу в управлінні фінансовим станом - тактикою і стратегією, підприємства

Підсумковим обліково-аналітичним механізмом, також в управлінському обліку, виступає система похідних балансових звітів. Тобто обліково-аналітичне забезпечення – це сукупність нових положень управлінського обліку, на основі механізмів і інструментів бухгалтерського інжинірингу та моніторингу фактичних, стратегічних та гіпотетичних ризиків, резервів, платоспроможності. Модель концепцій механізмів і інструментів бухгалтерського інжинірингу, в системі обліково-аналітичного забезпечення управлінням фінансами сучасного підприємства наведена на рис. 1.

Дворник Інна
асистент кафедри аграрної економіки
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ: СУЧАСНА ПАРАДИГМА ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Рівень доходів населення є однією з найважливіших характеристик економічного розвитку країни та добробуту її громадян. Найбільш гостро негативні наслідки кризи та реформ відчуло сільське населення, що пояснюється низкою обставин: висока частка бідного населення, що спричиняє депопуляцію; незадовільна купівельна спроможність селян; низький рівень розвитку ринку праці в сільській місцевості, що обумовлено сезонністю виробництва, згортанням виробничих та переробних галузей, розширенням діяльності агрохолдингів, скороченням освітніх, медичних, обслуговуючих закладів; зростання неформальної зайнятості та прихованого безробіття серед осіб працездатного віку; часткова втрата заробітною платою в аграрному секторі стимулюючої функції; масова еміграція економічно активного населення, урбанізація; висока диференціація доходів.

Сільське населення – *цепостійне* населення сільської місцевості, яке складає третину населення України. Враховуючи вище зазначені проблеми та особливості формування доходів селян, вважаємо, що дослідження даного питання є актуальним з метою підвищення рівня доходів та купівельної спроможності сільського населення.

Логіка дослідження потребує першочергового з'ясування сутності категорії «дохід». Незважаючи на її поширеність, існують певні труднощі щодо розуміння. Це визнав свого часу один зі

світових авторитетів у цій сфері – відомий англійський економіст Джон Річард Хікс, який зазначав, що багато вчених викликали один у одного (та і в самих себе) певне замішання, приймаючи різні визначення доходу, що були досить суперечливими й не цілком задовільними [5, С. 291-293]. Вітчизняний учений В. Опарін зазначає, що доходи – це грошові чи інші надходження, які окремі суб'єкти отримують чи від виробничої діяльності у вигляді доданої ними вартості, чи від продажу майна, майнових прав, прав інтелектуальної власності тощо, чи у процесі перерозподілу вартості створеного в суспільстві ВВП [3, С. 132].

Рівень життя сільського населення характеризується сумою наявних сукупних ресурсів і можливістю за їх рахунок задовольняти свої матеріальні й духовні потреби. В Україні в структурі сукупних ресурсів домогосподарств сільської місцевості значну частку складають грошові доходи. У 2015 році вона становила 82,4 % (у домогосподарствах міських поселень 92,8 %) [1]. Варто відмітити її значне збільшення протягом останніх 15 років: у домогосподарствах сільської місцевості на 28,4 %, міських поселень – на 17,5 %. Тому доречно зупинитися на дослідженні саме цього джерела доходу. Проте при оцінці грошових доходів слід враховувати, що особисті потреби населення, що проживає в сільській місцевості, в них дещо менші, ніж у жителів міських поселень, що пов'язано з більшою часткою вартості спожитої продукції, отриманої з ОПГ та від самозаготівель. У 2015 році частка вартості такої продукції у структурі сукупних ресурсів сільського населення становила 12,2 % (міського 1,6 %). Зайнятість членів домогосподарств на присадибних ділянках з метою задоволення своїх споживчих потреб зростає, що пов'язано з високими цінами на сільськогосподарську продукцію на ринку та недостатністю коштів, щоб придбати її.

У результаті дослідження встановлено поступове збільшення розміру грошового доходу домогосподарств сільської місцевості. Таким чином, у 2015 році він склав 4316,4 грн. у місяць, у розрахунку на одного члена – 1989,0 грн. Найбільшу частку складає оплата праці – біля 42 %, пенсії, стипендії, допомоги та субсидії, надані готівкою – 33 %, доходи від продажу сільськогосподарської продукції – більше 11 %.

Проте розрахунок купівельної спроможності відображає інше. У 2014-2015 рр. купівельна спроможність грошей різко впала, а в 2015

році зменшилася майже в 1,5 рази. Сучасна ситуація не забезпечує добробут та гідний рівень життя населенню, селяни не завжди спроможні розраховуватися за своїми зобов'язаннями, що змушує користуватися субсидіями, брати кредити та ін. До того ж це зумовлює низьку ємність вітчизняного ринку й високий ступінь його вразливості від відносно невеликих змін роздрібних цін на продукти харчування. Останнє викликаним тим, що в 2015 році в сімейному бюджеті сільського населення України витрати на продукти харчування становили 45,4 %. Згідно із загальними європейськими нормами забезпечення миможна вважати громадян, які витрачають на їжу не більше 20 % свого місячного бюджету [2].

Така ситуація спричиняє поширення бідності серед сільського населення. Рівень бідності визначається, перш за все, відповідно до політичних настанов та економічного потенціалу кожної країни. Єдиного стандарту бідності по всьому світу не може бути: ті, хто безперечно є бідними, скажімо, в США чи Швейцарії, вважатимуться цілком заможними людьми в Україні. І хоча ця теза ставить у нерівне положення населення різних країн, проте вона фіксує жорстоку реальність. За самооцінкою матеріального добробуту 75,5 % сільських домогосподарств України вважають себе бідними.

У дослідженні встановлено просторово-структурну диференціацію грошових доходів сільського населення. Найвищий рівень доходів має сільське населення, яке проживає в степовій зоні, зокрема переважають надходження від здачі в оренду земельної частки (паю), через її більший розмір та вищу нормативну грошову оцінку земель сільськогосподарського призначення даного регіону. Найнижчий рівень доходів у сільського населення пригірських районів Карпат. Проте в даному регіоні виокремлюються сприятливі умови для зеленого туризму, що є особливим джерелом доходу для населення, та інтенсивніші, порівняно з іншими природно-кліматичними зонами, міграційні процеси.

У роботі показано, що грошові доходи сільських домогосподарств мають значну тіньову складову. За результатами пілотного опитування домогосподарств Куликівського району Чернігівської області в 2015 році встановлено, що середній розмір доходу однієї особи, що проживає в сільській місцевості, складає

3315 грн. у місяць з урахуванням тіньової складової. Частка тіньових доходів складає близько 60 %, з яких понад дві третини займає тіньова заробітна плата. У ході дослідження встановлено велику різницю в розмірах заробітної плати як по регіонах, так і по підприємствах різних організаційних форм господарювання, що породжує ряд сумнівів щодо прозорості її нарахування. Частка доходу від підприємницької діяльності в структурі тіньових доходів сільських домогосподарств займає 20,6 %. Їх джерелами є як внутрішні тіньові надходження, так і доходи від трудової міграції за кордон. Частка тіньового доходу від власності складає 6,7 %. Джерелами цих надходжень є непрозорість оформлення договорів оренди, розмір орендної плати, незаконне використання земель відумерлої спадщини та невитребуваних паїв. За результатами проведеного анкетування встановлено, що частка доходу від продажу сільськогосподарської продукції є більшою, у порівнянні зі статистичними даними, на 11 %. Тому саме тут потрібно шукати шляхи розв'язання проблеми щодо підвищення адресності надання соціальних допомог.

Пріоритетними напрямами детінізації доходів сільського населення є перехід до обов'язкового декларування не тільки доходів, а й витрат населення, добросовісне виконання контролюючими органами своїх посадових обов'язків, децентралізація. З метою підвищення рівня доходів сільського населення, зменшення рівня безробіття в сільській місцевості, підвищення мотивації сільського населення до праці та ефективності його соціального захисту необхідне застосування більш активних форм участі держави у формуванні доходів сільського населення. Це має здійснюватися шляхом забезпечення більш ефективного обміну інформацією між органами соціального захисту, службою зайнятості, податковими органами, створення та забезпечення доступу до даних про майновий стан домогосподарств, цільове професійне навчання та перенавчання сільських жителів. Державним та місцевим органам влади необхідно здійснювати постійний моніторинг процесів формування доходів сільського населення.

Список використаних джерел

1. Витрати і ресурси домогосподарств України (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України). Статистичний збірник; архів 2005-2015 [Електронний ресурс] /

Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>

2. Межа бідності в Україні та Європі // Z-Україна. Аналітика, статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zet.in.ua/zakonoproekt/socialnaya-zashhita/mezha-bidnosti-v-ukraïni-ta-yeвроpi>.

3. Опарін В. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): монографія / В.Опарін. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.

4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

5. Хикс Дж.Р. Стоимость и капитал: Пер. с англ. Дж.Р. Хикс // Общ. ред. и вступ. ст. Р.М. Єнтова. – М.: Издательская группа “Прогресс”, 1993. – С.291–293.

6. THE WORLD BANK [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.worldbank.org>.

Ікальчик Наталія

студентка

Потопальська Наталія

викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

м. Ніжин

ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

На сьогодні постає проблема трудової міграції України, адже значна частина населення виїжджає за кордон в пошуках працевлаштування.

Трудова міграція в Україні — пересування особи з метою тимчасового працевлаштування, що супроводжується перетинанням державного кордону (зовнішня трудова міграція) або меж адміністративно-територіальних одиниць України (внутрішня трудова міграція) [1].

За даними представництва ООН в Україні, кожен п'ятий українець є потенційним мігрантом і хотів би виїхати з населеного пункту, в якому живе. При цьому з тих, хто вирішив їхати, близько 15 %

зробили свій вибір на користь іншої місцевості в Україні і лише 5 % мають намір виїхати за межі держави.

За статистикою, яку наводять демографи, на заробітки за кордон за останні 20 років виїхало від 7 до 15% економічно активних громадян. Певний відсоток з них «осів» за кордоном назавжди, інша частина – продовжує працювати й плекати надії повернутися в Україну з кращими економічними можливостями. Найбільша ж частина українців їде за кордон на сезонні заробітки, аби вижити.

У грудні 2016 року 34% населення були готові назавжди покинути Україну, тоді як 55% українців сказали, що не хотіли б кудись їхати. У порівнянні з лютим 2015 року міграційні настрої збільшилися на 6%. [2]

Скільки громадян України залишили країну за 25 років оцінити неможливо, але за даними Євростату, в 2015 році півмільйона українців отримали посвідку на проживання в ЄС - 75,2% з метою працевлаштування. У Росії, наприклад, перебуває три мільйони. [2]

Кількість мігрантів трохи зросла через події 2014 року і економічну кризу. Але цей сплеск не такий великий і не можна порівняти з масштабами 90-х.

Трудова міграція за кордон помолодшала. Молодь із вищою освітою і знанням іноземної мови стала частіше виїжджати в пошуках роботи. Це люди молодого і середнього віку. Але не ті, хто тільки-но вийшов на ринок праці, а вже з невеликим досвідом роботи і працездатний.

Останнє дослідження показало, що найбільш сильні емігрантські настрої серед молоді: 55% українців до 30 років готові покинути країну. Серед "тридцятирічних" готові емігрувати 47%, серед "сорокарічних" - 38% і серед "п'ятидесятирічних" - 28%. [2]

Якщо раніше в міграції брали участь мешканці столиці, великих міст, де люди були більш інформованими і мобільними, поступово все активнішими ставали жителі різних за величиною поселень. Так, за даними моніторингу, на сьогодні в потоках тимчасової трудової міграції за кордон найбільш широко представлено населення малих міст (33%) та сільської місцевості (28%).

Україну покидають не лише вихідці із Західної України, економічна ситуація у якій є складною, а й жителі східних областей, що дає підставу стверджувати: причина виїзду за кордон є не лише недостатність робочих місць, а й значна різниця в оплаті на батьківщині й за кордоном. Причиною емігрування українців є

дискомфорт від загальної нестабільності в Україні, широко поширена корупція, відсутність можливостей для розвитку і самореалізації, незахищеність від зловживань з боку владних структур.

Трудова міграція, як масове явище, не сприяє наповненню пенсійного і соціального фондів через відсутність відрахувань від заробітної плати заробітчачан. Вона призводить до втрати кваліфікації, оскільки особи з високим рівнем професійної підготовки здебільшого виконують за кордоном малокваліфіковану роботу. Щорічно в країну від мігрантів надходить 4,5 млрд. дол. на рік, що перевищує суму іноземних інвестицій. Але лише 3,6% заробітчачан організують власну справу. Ще однією тенденцією є відтік грошей, зароблених українськими мігрантами, з українських банків в західні.

Через малі квоти і високі податки іноземні роботодавці схильні до нелегального найму. Мігрантимасово використовують студентські візи, нехтуючи обмеженням на кількість робочих годин, туристичні візи. [2]

Стає соціальною проблема покинутих дітей. Соціальне сирітство держава мусить брати під свою опіку. Після від'їзду одного з батьків перед дитиною постає проблема емоційного дефіциту.

Ставлення бізнесменів і чиновників до українських нелегалів є доволі критичним. Їх грабують, б'ють, кидають у в'язниці без жодного суду і слідства. Адаптуватися до нових умов є складно в психологічному плані.

Основними сферами, де зайняті працівники-мігранти, є будівництво, сільське господарство (збирання врожаю), домашнє господарство (прибирання домівки, готування їжі, доглядання дітей та людей похилого віку), сфера торгівлі та сервісу (у т.ч. – готельний бізнес). Але виїжджають за кордон і вчені, викладачі, спеціалісти в області медицини і вищих технологій, програмісти. Втрати у сфері науки внаслідок таких процесів оцінюються в сумі, що на 2015 р. перевищувала 1 млрд. дол. на рік.

До позитивних наслідків (вигод) міжнародної трудової міграції для країн-реципієнтів відносяться:

- зменшення витрат виробництва та підвищення конкурентоспроможності національної продукції внаслідок використання більш дешевої іноземної робочої сили та можливості зниження загального рівня заробітної плати;

- збільшення обсягів виробництва і зайнятості внаслідок збільшення сукупного попиту за рахунок додаткового споживчого попиту іноземних працівників;
- економія на витратах на освіту і професійну підготовку кадрів;
- можливості заповнення вакансій у неперестигних сферах діяльності і галузях економіки з важкою фізичною працею;
- зниження соціальної напруги серед національних працівників під час економічних спадів за рахунок звільнення іммігрантів і заповнення вакансій працівниками-резидентами;
- економія видатків державного бюджету за рахунок відсутності пенсійного забезпечення мігрантів та неохопленості їх багатьма соціальними програмами;
- підвищення рівня конкурентності та ефективності розподілу трудових ресурсів на національному ринку праці за рахунок появи на ньому іноземних працівників;
- покращення демографічної ситуації в країнах зі старіючими націями, омолодження трудових ресурсів;
- збільшення податкових надходжень до державного бюджету за рахунок іммігрантів як додаткових платників податків [3].

До негативних наслідків (втрат) міжнародної трудової міграції для країн-реципієнтів відносяться:

- посилення соціальної напруги через негативний вплив залучення іноземної робочої сили на рівень оплати праці та зайнятість національних працівників;
- підвищення ризиків виникнення міжнаціональних, міжетнічних, міжконфесійних та інших конфліктів, погіршення криміногенної ситуації;
- збільшення державних видатків на соціальний захист іммігрантів;
- вплив частини грошових доходів за кордон у вигляді переказів іммігрантів.

Явище трудової міграції потребує активного втручання держави:

1. Забезпечення умов для поширення легального працевлаштування. З цією метою слід активізувати підписання відповідних міждержавних угод та удосконалення чинного законодавства в частині ліцензування фірм для проведення працевлаштування за кордоном.

2. Забезпечення прав та соціального захисту працівників-мігрантів.

3. Здійснення постійного аналізу масштабів нелегальної трудової міграції за межі України та проведення всіх можливих, в рамках законодавства, заходів для попередження цього явища і запобігання торгівлі людьми.

Цілеспрямовано створювати робочі місця в таких галузях, як сільське господарство, легка, текстильна і хімічна промисловість, тобто там, де сьогодні використовується праця мігрантів в Європі. Слід радикально переглянути механізм оплати праці усередині країни.

Важливо не забувати, що чим стабільнішим буде національне бізнес – середовище і динамічнішим ринок, тим сильніші будуть мотиви іммігрантів повернутися на батьківщину.

Список використаних джерел:

1. Про зовнішню трудову міграцію: Закон України від 05 листопада 2015 року // Відом. Верховної Ради України. – 2016. – № 49-50. – Ст. 463.

2. Нелегальна міграція та політика держави щодо її протидії : Фондова лекція з дисципліни «Міграційне право» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ad/lectures/protudiya-nel_migr.docx.

3. Мойсей В.І. Зовнішні економічні ефекти міжнародної міграції робочої сили : дис. канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / В.І. Мойсей. – Львів, 2015. – 235 с.

Калюжна Ірина

студентка

Стадник Вікторія

к.е.н., старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПРОБЛЕМИ НАРОДОНАСЕЛЕННЯ ТА ДЕМОГРАФІЯ

Демографія – наука про народонаселення. Охоплює процеси та явища, що характеризують кількісні й якісні зміни в людському середовищі.

Демографія як наука вивчає кількість, склад, розміщення та рух (міграцію) населення, охоплює широке коло питань (стан і динаміка

населення, соціально-економічні закономірності його змін, відтворення на основі біологічних, економічних, соціальних, географічних чинників і умов) [6].

Проблемі народонаселення, причини та наслідки погіршення демографічної ситуації присвячені дослідження багатьох провідних науковців, серед яких Н. Заярна, О. Богуцький, В. Гавришин, С. Грушко та інші.

Під народонаселенням розуміють сукупність людей, що живуть на Землі або в межах її частин (континентів, країн, областей), головний матеріальний компонент людського суспільства.

Безупинно відновляючись у процесі відтворення, народонаселення характеризується кількістю, віковим, статевим, національним і релігійним складом.

На сучасному етапі розвитку суспільства значною мірою зростає актуальність та значення проблем розвитку населення. Це пов'язано з тим, що сучасні демографічні процеси відзначаються великою різноманітністю та нерідко суперечливими наслідками. Демографічні процеси тісно пов'язані з економічними, соціальними, екологічними та іншими процесами. Крім того, накопичується диспропорція в зростанні кількості населення і життєвих ресурсів, що проявляється у найбільш відсталих країнах третього світу.

До проблем народонаселення слід віднести:

- неконтрольовану урбанізацію в країнах, що розвиваються;
- кризу великих міст у деяких розвинених країнах;
- стихійну внутрішню й зовнішню міграцію, яка ускладнює політичні відносини між державами. Найважливіші проблеми народонаселення, які загрожують негативними наслідками є:

- стрімке зростання населення або демографічний вибух, у країнах що розвиваються;

- скорочення населення або демографічна криза, в економічно розвинених країнах.

Важливість даної проблеми полягає в тому, що такий розвиток негативно позначається на міжнародних відносинах. Подолання економічної відсталості регіонів, що розвиваються, необхідне для нормальних відносин між державами і для прогресу людства в цілому [4].

Основні причини демографічного вибуху можна звести до наступних чинників:

- різко скоротилась дитяча смертність (особливо у віці до одного року) у країнах третього світу, які дають максимальні показники народжуваності;

- зросла середня тривалість життя населення;

- смертність перейшла із пререпродуктивної, пострепродуктивної групи і перестала виступати як обмежуючий фактор народжуваності;

- зріс демографічний потенціал за рахунок збільшення відсотку молодих людей у країнах третього світу.

Причинами демографічної кризи є:

- високий рівень захворюваності (особливо дітей);

- поповнюються контингенти хронічних хворих та інвалідів і, зокрема, підвищується інвалідність;

- зберігається складна епідемічна ситуація щодо туберкульозу та ВІЛ/СНІДу;

- переважно несприятлива динаміка передчасної смертності, і якрезультат, відбувається скорочення тривалості життя населення [7].

У країнах ЄС за останні 10 років очікувана тривалість життя жінок зросла в середньому на 2 роки, чоловіків – на 3 роки. Загалом по країнах ЄС-27 цей показник становить для жінок 82 роки (по ЄС-15 – 83,3 року), для чоловіків – 75,8 років (по ЄС-15 – 77,4 року). Прогноз Євростату EUROPOP 2008 передбачає зростання очікуваної тривалості життя при народженні у жінок до 89 років, у чоловіків – до 84,5 року у 2060 р. в середньому по ЄС [1].

Деякі західні демографи (Д. Медоус, Д.-Дж. Боуг, Я. Тінберген та ін.) зводять проблеми народонаселення до демографічного вибуху і єдиним засобом їх вирішення вважають досягнення нульового приросту населення до 2025-2050 рр. завдяки скороченню народжуваності в країнах, що розвиваються.

Прихильники цієї концепції твердять, що технологічними засобами контролю над народжуваністю можна регулювати демографічну ситуацію. Країни що розвиваються, на їхню думку, здатні проводити ефективну демографічну політику, залишаючись порівняно відсталими в економічному, соціальному й культурному відношеннях.

Із критикою концепції нульового приросту виступило чимало вчених (А. Сові, К. Кларк, П. Куусі, Дж. Саймон та ін.), які

відзначають, що стабілізація чисельності світового населення, як одна з умов вирішення проблем народонаселення, являє собою природньо-історичний процес: нульовий ріст населення є не причиною, а наслідком його поступового переходу до стаціонарного стану. При цьому країни, що розвиваються, можуть здійснити перехід від демографічного вибуху до простого відтворення населення або його помірнього зростання тільки в процесі одночасного економічного, соціального та культурного розвитку [5].

З метою вирішення демографічної проблеми ООН прийняла “Всесвітній план дій в галузі народонаселення”, за яким урядам країн пропонується проводити активну демографічну політику. Але однієї демографічної політики недостатньо. Багато хто вважає, що досягти бажаного результату можна, здійснивши революцію в культурі і звичаях людства.

Необхідно сконцентрувати зусилля керуючих органів держави на вирішенні поточних і стратегічних завдань – економічному забезпеченні відтворення населення, належному соціальному захисті сімей з дітьми та осіб похилого віку, поліпшенні екологічної ситуації, зниженні виробничого та побутового (передусім, пов'язаного з транспортом) травматизму, популяризації здорового способу життя (зниженні масштабів тютюнопаління, особливо серед молоді, формуванні культури вживання алкогольних напоїв), забезпеченні доступності якісної медичної допомоги та освіти, що, зрештою, стане вагомим підґрунтям для переходу до сучасного режиму відтворення населення і підвищення тривалості повноцінного активного його життя.

Список використаних джерел

1. Демографічні дослідження: Міжвід. зб. наук. праць. Вип. 24 / За ред. В. Стешенко; Ін-т економіки НАН України. - К., 2012. - 344 с.
2. Демографічні показники країн світу, 2011р. // Географія ПС.-2010.
3. Доценко Ю.М., Мішогло Г.О. Економічна і соціальна географія світу. Київ, 2013.
3. Максаковский В.П. Демографічна криза у сучасному світі. // Географія ПС.-2011.
4. Масляк П. О., Олійник Я. Б. Географія - навчальний посібник - Київ: “Знання”, 2012 р.

Кирилюк Діана

студентка магістратури

Захаркевич Наталія

к.е.н., доцент кафедри менеджменту, фінансів,

банківської справи та страхування

Хмельницький університет управління та права

м. Хмельницький

РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ

Існування будь-якої організації пов'язано з розробкою, прийняттям і реалізацією управлінських рішень. Це питання є дуже актуальним у сучасному суспільстві, адже від того, які саме управлінські рішення розробляються і реалізуються, залежить конкурентоспроможність організації, ефективність її діяльності. Саме ця обставина викликає великий інтерес до питань якості розробки управлінських рішень, що визначає ефективність менеджменту в цілому.

Ефективність діяльності підприємств залежить від якості управлінських рішень. Це визначає важливість набуття кожним працівником апарата управління, а тим більше керівником, теоретичних знань й навичок розробки управлінських рішень.

Підходами до визначення сутності та прийняття управлінських рішень, а також послідовністю їх виконання займалися як вітчизняні, так і зарубіжні науковці: Гончарова Л.О. «Підвищення ефективності прийняття управлінських рішень на виробничому рівні», Дробязко А.М. «Теоретичні засади формування управлінських рішень», Мала Н.Т. «Управлінські рішення: класифікація та процес прийняття», Петруня Ю.Є. «Прийняття управлінських рішень» та інші.

Управлінське рішення – це результат вибору суб'єктом управління способу дій, спрямованих на вирішення поставленого завдання в існуючій чи спроектованій ситуації.

До управлінського рішення висувають ряд вимог, до числа яких можна віднести:

- всебічну обґрунтованість рішення;
- своєчасність;
- необхідну повноту змісту;
- повноваження;
- погодженість із прийнятими раніше рішеннями[2].

Успішна реалізація управлінських рішень передбачає дотримання таких вимог:

1. Пріоритетність визначає послідовність виконання завдань, яка найбільшою мірою відповідає їх значущості, першочерговості, забезпеченню ресурсами тощо.

2. Ефективність організації виконання рішень обумовлена раціональним використанням ресурсів для досягнення результатів.

3. Економічність визначається найменшими витратами на реалізацію рішення.

4. Ініціативність відповідального - за найшвидше виконання рішення з найменшими витратами часу.

5. Зацікавленість керівників та виконавців у досягненні поставлених завдань відбувається через мотивацію та стимулювання працівників.

6. Ієрархія у виконанні рішень визначається делегуванням повноважень щодо реалізації управлінського рішення на тому управлінському рівні, який безпосередньо володіє необхідними повноваженнями та ресурсами.

7. Конкретність характеризується чіткою та однозначною постановкою завдання та шляхів і строків реалізації рішення.

8. Командна робота дозволяє оперативно виконувати ті рішення, реалізація яких пов'язана з діяльністю декількох працівників.

9. Науковий підхід до виконання поставлених завдань[3].

Таким чином, успішна реалізація управлінських рішень є однією з головних складових діяльності усіх рівнів управління та головна мета функціонування підприємства.

Оцінка ефективності та якості управлінських рішень може бути здійснена на основі критеріїв - показників якості, під якими розуміють важливі ознаки і властивості управлінських рішень, які характеризують їх мету, призначення, зміст, методи і організацію процесів розробки і реалізації, терміни виконання, витрати ресурсів, зв'язок з іншими управлінськими рішеннями та інше [1].

Завдяки використанню критеріїв оцінки ефективності та якості управлінських рішень керівник підприємства має змогу раціонально приймати управлінські рішення, доцільно делегувати їх виконання іншим підлеглим і слідкувати за найбільш ефективним результатом від їх прийняття.

Функціонування апарату управління в компанії забезпечується як ефективною лінійною організаційною структурою, так і розвиненою роботою по здійсненню процесу планування на підприємстві.

Основними факторами, які впливають на якість управлінського рішення, є: застосування до системи управління проектами наукових підходів і принципів, методів моделювання, методів теорії автоматизованого управління, методів мотивації якісного рішення тощо. Зазвичай в прийнятті будь-якого рішення наявні три основні моменти: інтуїція, судження і раціональність.

Могутнім фактором, що активізує процеси прийняття рішень, виступають сучасні засоби комп'ютерних інформаційних технологій, обчислювальні мережі тощо. Це вимагає високого рівня знань в області математики і програмування, технології використання технічних засобів. Однак процес прийняття рішення, вибору конкретного варіанта завжди буде мати творчий характер і залежати від конкретної особи, яка прийматиме рішення [4].

Таким чином, забезпечення повноцінного функціонування механізму реалізації управлінських рішень у системі управління підприємством, злагоджена робота всіх його складових дозволяє втілювати в життя прийняті управлінські рішення та реалізовувати обрану стратегію підприємства в умовах мінливого внутрішнього та зовнішнього середовища.

Колесник Олександр
студент

Бережняк Анна
асистент кафедри бухгалтерського обліку,
аналізу та аудиту

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В Україні в умовах переходу до ринкових відносин суттєво зросла значущість комерції щодо забезпечення зростання ефективності торгівлі. Тому одним із основних завдань комерційних структур стає опанування стратегією і тактикою комерції, заміна адміністративно-командної системи ринковими зв'язками та перехід

до договірних відносин рівноправного партнерства й відповідальності, за яких принципово змінюються зміст та орієнтація комерційної діяльності підприємств та, відповідно, управління нею.

У сучасних умовах становлення ринкових відносин, для яких характерні нестабільність та змінність зовнішнього оточення, демонополізація виробництва та лібералізація економіки, порівнювання в правах різноманітних форм та відносин власності, зростання насиченості ринку та підсилення конкуренції між товаровиробниками, рівень та якість комерційної роботи стають одними з найважливіших факторів ефективного функціонування підприємства на ринку товарів і послуг. У зв'язку з цим зростає роль управління комерційною діяльністю [1].

Комерція – слово латинського походження («*commercium*» – торгівля). Однак слід зважати, що термін «торгівля» має подвійне значення: в одному випадку він позначає самостійну галузь народного господарства (торгівлю), а в іншому – торгові процеси, спрямовані на здійснення актів купівлі-продажу товарів. Торговля і комерційна діяльність тісно пов'язані між собою: зміни у технології торгівлі супроводжуються змінами у комерційній діяльності. Стратегічне управління комерцією має спрямовувати комерційні дії та операції на доведення товарів до споживачів, а тактичне – на зниження поточних витрат [2].

Найчастіше під комерційною роботою розуміють діяльність торгових підприємств і організацій, спрямовану на досягнення головної мети – більш повне задоволення платоспроможного попиту населення на основі динамічного й пропорційного розвитку виробництва, науково-технічного прогресу, підвищення якості та ефективності роботи. Комерційна діяльність підприємств в умовах ринкової економіки – це сукупність елементів торгової діяльності, спрямованих на більш повне задоволення потреб населення в товарах та послугах та отримання на цій основі прибутку [1].

Комерційна діяльність підприємств нині охоплює питання вивчення попиту населення, джерел надходження товарів, організації раціональних господарських зв'язків із постачальниками, включаючи розробку і надання їм заявок та замовлень на товари, укладання договорів на поставку товарів, ведення претензійної роботи. Крім того, комерційна робота включає формування оптимального асортименту, організацію оптового й роздрібного продажу товарів,

управління товарними запасами, рекламну діяльність, організацію обслуговування, надання послуг та інші операції.

Специфіка комерційної діяльності полягає в її цільовій орієнтації – повне задоволення запитів споживачів, оскільки за допомогою маркетингу комерційні працівники отримують необхідну інформацію про те, які вироби і чому хочуть купувати споживачі; про ціни, які вони готові заплатити; про те, в яких регіонах попит на певні вироби найвищий; де збут продукції підприємства може принести найбільший прибуток [2].

Сьогодні система управління комерційною діяльністю перестала відповідати зміненним умовам господарювання та новим завданням розвитку економіки. Вона не може бути удосконалена шляхом зміни окремих елементів, а потребує кардинального перетворення усіх своїх основних складових. При цьому необхідно враховувати, що всі елементи комерційної діяльності слід розглядати не окремо, а в їхньому взаємозв'язку та взаємообумовленості. А це можливо лише за допомогою створення комплексної системи управління комерційною діяльністю на основі маркетингу, яка буде здатна швидко реагувати на зміни у зовнішньому оточенні, спрямована на більш ефективне досягнення цілей підприємства.

Активність комерційної діяльності в сучасних умовах характеризується появою на ринку нових ринкових суб'єктів шляхом створення нових фірм, банків, фінансових інститутів тощо; інтенсивним потоком інновацій; масовим міжгалузевим переливом капіталів. Однак у той же час існує ряд факторів, які негативно впливають на неї: високі податкові ставки, недостатньо високий рівень субсидування досліджень і розробок; низька норма накопичення і розмір інвестицій; надмірне державне регулювання; інфляція; велика кількість документів, що вимагаються державними органами управління; зростання цін на енергоресурси, дефіцит матеріальних ресурсів; низький рівень освіти; зміни моральних цінностей тощо [1].

Управління комерційною діяльністю спрямовується на вирішення задачі впливу на рівень, часові рамки і структуру пропозиції та попиту таким чином, щоб організація досягла поставленої цілі.

Управління комерційною діяльністю є водночас і процесом, в ході якого реалізуються відповідні функції і системою, яка через

організаційну структуру здійснює ці функції. Ланкою, яка поєднує ці складові управління, є інформація.

Таким чином, комерційна діяльність підприємств охоплює весь комплекс робіт, починаючи з вивчення попиту споживачів і закінчуючи безпосередньо продажем товарів.

Список використаних джерел

1. Балабанова Л.В., Германчук А.М. Комерційна діяльність: маркетинг і логістика. – Навчальний посібник. – К.: ВД "Професіонал", 2011.– 288с.

2. Єрмошенко М.М., Стороженко О.А. Комерційна діяльність малих підприємств.-К.: Національна академія управління, 2014.-147с.

Онищенко Олексій
студент

Бережняк Анна
асистент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Підприємство як виробнича система зі своїми підсистемами і службами є найскладнішою системою. Якщо для конструювання нової продукції та здійснення техніко-технологічних нововведень розробляються цільові проекти спеціалізованими підрозділами технічної підготовки виробництва, то проблема адаптації виробництва до виникаючих змін, його реорганізації залишається невирішеною, або вирішується в процесі освоєння продукції, що значно затримує строки виходу на ринок, збільшує витрати, погіршує конкурентну позицію.

Організація - це функція управління, яка передбачає впорядкування всіх процесів функціонування підприємства: виробничих, інформаційних, соціальних, економічних, технологічних. Для того щоб ця функція управління здійснювалася, саме управління теж має бути організованим. Хороша організація менеджменту є основою організації діяльності підприємства.

Проектування організації, що забезпечує встановлення взаємодії між членами організації з урахуванням виконаних ними робіт,

виявляється в статичному вигляді як структура організації та в динамічному вигляді як процеси, що протікають в організації.

Поняття «проектування» значно змістовніше, ніж близькі до нього за значенням поняття «конструювання» та «планування». Проектування – процес створення проекту, прототипу, прообразу передбачуваного або можливого об'єкта, стану. На відміну від конструювання воно полягає в описі не тільки технічних аспектів майбутнього об'єкта, його складу та властивостей, але і економічних, соціальних, організаційних аспектів модельованих систем [1].

Цілі організаційного проектування:

- створення нової системи;
- часткове удосконалення наявної організаційної системи;
- радикальне перетворення наявної організаційної системи.

Організаційна система є сукупністю двох частин:

1) механізму внутрішнього функціонування, який включає елементи, необхідні для процесу управлінської та виробничої діяльності (функціональні й організаційні структури, положення про відділи і служби, посадові інструкції, виробниче устаткування, комп'ютерну та організаційну техніку, офісні меблі, мережі зв'язку і систему документообігу);

2) механізму відносин із зовнішнім середовищем, який містить елементи, необхідні для формування сприятливого ділового поля зовнішніх відносин організації (законодавчі акти, домовленості, контракти, угоди) [2].

Системи, виступаючи об'єктами проектування, надають йому ознак комплексності та системної цілісності. З погляду визначення місця цього етапу в системі організаційної діяльності проектування може розглядатися як підготовка дії або продукту, тобто підготовча дія, що є осмисленням того, що готується.

У зв'язку з цим у процесі проектування потрібно визначити необхідні пропорції між елементами системи, здійснити їх просторове розміщення, регламентувати функціонування в часі, встановити найбільш раціональні варіанти зв'язків і відносин.

Проектування організаційної системи, як процес створення прообразу майбутньої організації, має включати не лише опис організації на початковому моменті її життєдіяльності, але й прогноз її подальшого розвитку. Особливе місце в цьому процесі відводиться формуванню організаційної структури.

Органічний підхід до проектування організації характеризується слабким або помірним використанням формальних правил і процедур, децентралізацією, гнучкістю структури влади та невеликою кількістю рівнів ієрархії. Цей підхід демонструє свою ефективність в умовах, коли використовується нерутинна технологія (висока невизначеність того, коли, де і як виконувати роботу) і є складне та динамічне зовнішнє оточення.

Проектування як процес складається з функціонально пов'язаних етапів зі створення проекту:

- передпроектні роботи;
- технічне проектування;
- робоче проектування [3].

Проектування організації пов'язано з прийняттям її керівництвом рішень, що мають стосунок до багатьох сфер життєдіяльності організації. Це стосується таких елементів, як: поділ праці та спеціалізація; департаменталізація та кооперація; зв'язок в організації та координація; масштаб керованості та контролю; ієрархія організації та її ланцюговість; розподіл прав та відповідальності; централізація та децентралізація [1].

Отже, організаційне проектування повинне враховувати не тільки зміну внутрішніх чинників, але також стан і розвиток зовнішнього середовища організації. Таким чином, структура організації матиме ситуативний характер та буде модифікуватися відповідно до зміни ситуації.

Список використаних джерел

1. Алексеев М. Організаційне проектування у новій економіці //Бизнес-Академия .- 2013 .- N 2/3. - З. 86-97 .
2. Новицький Н.І. Основи менеджменту: організація та планування виробництва. Підручник. М.: ИНФРА-М , 2010
3. Організаційне проектування (стадії та художні засоби оргпроекування) Л. М.Солянкина // Діловодство .- 2013 .- N 1. - З. 66-72.

Петрик Олег
студент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Савченко Лілія
к.т.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування
**ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕРЕВЕЗЕННЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ
В УМОВАХ НІЖИНСЬКОГО МОЛОКОЗАВОДУ**

Одним із важливих завдань автомобільного транспорту АПК є своєчасна доставка швидкопсувних вантажів від виробника до замовників [5]. До таких вантажів відноситься молоко та молочна продукція, що виробляється Ніжинським молокозаводом.

Ніжинський молокозавод - відомий в Україні виробник молочних продуктів. За об'ємом переробки молока і виробленням твердих сирів підприємство займає одне з перших місць у країні. В теперішній час підприємство щомісячно переробляє понад 250-300 тонн молока, виробляє більше 450 тонн твердих сирів і 3 тонни плавлених сирів.

Підприємство має на території м. Ніжин 18 фірмових магазинів, куди він поставляє продукцію на продаж. В теперішній час перевезення молока та молочної продукції від заводу до цих магазинів здійснюється за маятниковими маршрутами. На наш погляд така організація перевезень має ряд таких недоліків: нераціональне використання рухомого складу; несвоєчасна доставка продукції замовникам; значний пробіг автомобіля без вантажу; підвищені витрати палива і мастильних матеріалів тощо [1,4].

Підвищити ефективність перевезення молока та молочної продукції в м. Ніжин шляхом впровадження раціональних маршрутів і удосконалення організації перевезення.

Пропонується здійснювати перевезення партійних вантажів на розвізно-збірних маршрутах, з урахуванням дислокації АТП, вантажовідправника і споживачів продукції, розмірів партій вантажів, вимог до перевезення молочної продукції, вантажності транспортних засобів та відстані між об'єктами перевезення, часу простою під розвантаженням тощо. Впровадження розвізно-збірного маршруту дозволяє скоротити витрати на перевезення, час доставки продукції від заводу до замовника, більш раціонально використовувати транспортні засоби.

Ситуаційний план розташування фірмових магазинів ВАТ заводу та АТП на території м. Ніжин наведений на рис.1.

З урахуванням Правил перевезення молока та молочної продукції, ми пропонуємо використовувати автомобіль-фургон ГАЗ 33.Вантажопід'ємність автомобіля складає 1,5 т, а споряджена маса – 1,9 т, витрати палива при швидкості 60 км/год. становить 11,5 л/100 км[2,6].

Шляхом оптимізації відстані перевезення нами отримано два раціональних розвізно-збірних маршрути, на кожному з них обслуговується 9 магазинів. На першому маршруті загальна відстань складає 21,95 км (рис. 2), а на другому – 29,25 км (рис. 3).

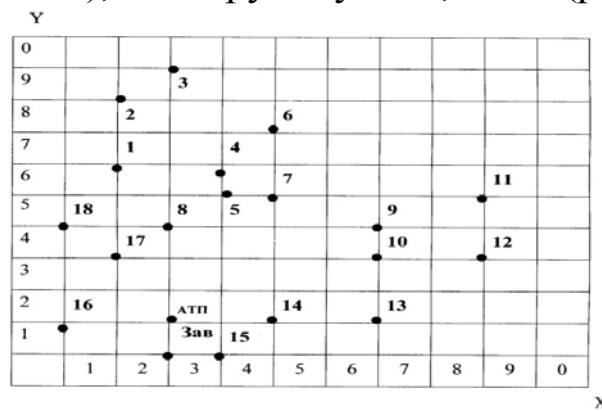

Рис 1. Ситуаційний план розташування фірмових магазинів, міськмолкомбінату і АТП

Умовні позначення: Зав - Ніжинський молокозавод ; АТП – автотранспортне підприємство ”; 1-18 – фірмові магазини

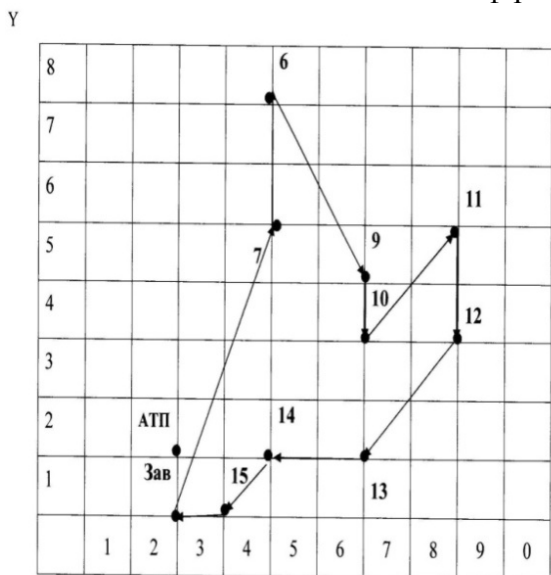

Рис. 2 Схема першого маршруту

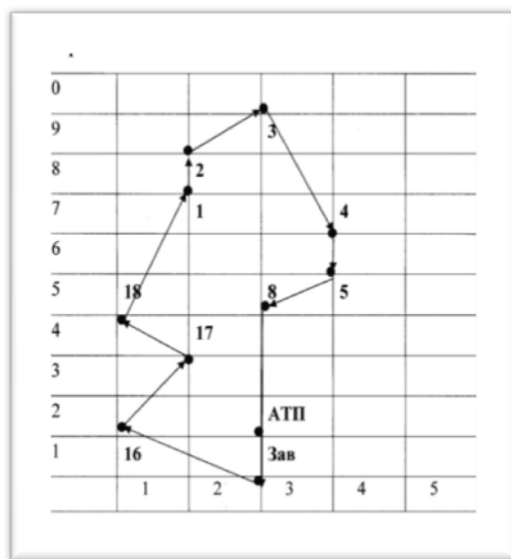

Рис. 3 Схема другого маршруту

При розвізно-збірному маршруті відстань рейсів складає 62,45 км, а при маятникову маршруті – 272,5 км. Тому можна вважати, що використання саме розвізно-збірного маршруту є більш економічно вигідним.

Розрахунок часу простою автомобілів в очікуванні навантаження на заводі проводився на основі методів теорії масового обслуговування [3]. Пункт навантаження розглядався як замкнена система масового обслуговування з очікуванням.

Техніко-експлуатаційні показники використання автомобіля на маятниковому і розвізно-збірному маршруті наведено в табл.1

Таблиця 1

Техніко-експлуатаційні показники використання автомобіля на маятниковому і розвізно-збірному маршруті

Показники За цикл	Маршрут	
	Маятниковий	Розвізно-збірний
Заробітна плата з нарахуванням, грн.	170	40
Пробіг автомобіля, км	272,5	62,45
Вартість паливно-мастильних матеріалів, грн.	280	63
Витрата палива, л	40,80	9,3
Продуктивність автомобіля, ткм	145,6	66,05

Річний економічний ефект дорівнює 243 856,5 грн. На підставі техніко-експлуатаційні показників використання автомобілів на маятниковому і розвізно-збірному маршрутах, та відповідних розрахунках економічного ефекту встановлено, що при використанні розвізно-збірного маршруту зменшуються витрати на заробітну плату водіїв, загальна відстань перевезення, собівартість 1 ткм, витрати на паливно-мастильні матеріали, зростає продуктивність автомобіля в ткм за 1 год. Це свідчить про те, що розвізно-збірний маршрут є економічно доцільним при перевезенні молока та молочної продукції в м.Ніжин

Річний економічний ефект від впровадження у виробництво організації перевезень з використанням розвізно-збірного маршруту в м. Ніжин складає 243 856,5грн..

Список використаної літератури:

1. Воркут А.И.. «Автомобильные перевозки партионных грузов». Издательство объединения «Вища школа», 1974, 184 с.
2. Докуніхін В.З., Михайлович Я.М. Правила перевезень і класифікація вантажів. - К.: НАУ.-2008-196с.
3. Докуніхін В.З. Теорія масового обслуговування. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Дослідження операцій у транспортних процесах і системах». – К.: НУБіП України, 2010р. – 66 с.
4. Дмитриченко М.Ф., Яцківський Л.Ю., Ширяєва С.В., Докуніхін В.З. Основи теорії транспортних процесів і систем. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 336 с.
5. Котелянець В.И., Пилипченко А.И.. «Эффективность использования транспорта в агропромышленном комплексе». – М. : Агропромиздат, 1987. – 240 с.
6. Фришев С.Г, Докуніхін В.З. Основи транспортного процесу в АПК: Посібник для самостійної роботи студентів. – К.: Державна академія керівних кадрів, 2009. – 420 с.: іл.

Побрусило Валентин

студент

Ікальчик Микола

к.т.н., доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ВИДИ ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ, ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Транспорт – одна з найважливіших галузей господарства, він забезпечує потреби у перевезеннях. Специфіка транспорту як сфери економіки у тому, що він не виробляє нову продукцію, лише бере участь у забезпеченні сировиною, матеріалами, устаткуванням виробництва, і доставляє готову продукцію споживачеві, збільшуючи цим її вартість на величину транспортних витрат, які входять у собівартість продукції. Виділяють такі види транспорту: наземний (залізничний, автомобільний, трубопровідний, гужовий), водний (морський, річковий) і повітряний. За функціональними

особливостями транспорт ділиться на вантажний і пасажирський. Це пов'язано з тим, що транспорт є необхідною передумовою функціонування як матеріального виробництва, так і сфери обслуговування, в тому числі пасажирських перевезень.

Автомобільний транспорт займає значне місце в пасажирських і вантажних перевезеннях. Так, за обсягом перевезень вантажів він стабільно перевершує залізничний транспорт в 4,5-5 раз, а за обсягом перевезень пасажирів – в 5-6 разів. Пасажирським транспортом перевозиться практично стільки ж пасажирів, скільки усіма іншими видами транспорту (залізничним, морським, річковим, авіаційним). Загальна довжина доріг і вулиць з твердим покриттям, включаючи довжину вулиць-набережних у містах і селищах міського типу перевищує чверть мільйона кілометрів.

Автомобільний транспорт більш рентабельніший у вантажних перевезеннях на короткі відстані (середня відстань перевезення 1 т вантажів – близько 20 км), від дверей – до дверей, забезпечуючи при цьому практично повну гарантію збереження вантажу, терміновість і надійність перевезень. Численні автотранспортні підприємства мають досить повно укомплектовану виробничу базу і розгалужену мережу інфраструктурних об'єктів: автовокзалів, автостанцій, транспортно-експедиційних підприємств, терміналів та інші.

Залізничний транспорт є найбільш розвиненим в Україні, за загальною довжиною шляхів він займає четверте місце в світі (після США, Росії та Канади). По вантажообігу він виконує основні обсяги перевезень – 40 - 60% (навіть у рік найбільшого спаду - понад 40%), а по пасажирообігу є незаперечним лідером – на нього припадає близько 50-70% загального обсягу перевезень. При великій розгалуженості колійної мережі, більша половина якої – колійна мережа підприємств і організацій, значний відсоток становлять електрифіковані ділянки (близько 40%), дво- і багатоколійні ділянки (майже третина загальної довжини)[1].

Залізниця є найбільш рентабельним видом транспорту для перевезень вагонних партій вантажів навалом – кам'яного вугілля, руди, піску, сільськогосподарської та лісової продукції – на далекі відстані.

Морський транспорту займає третє місце за вантажообігом після трубопровідного і залізничного транспорту, проте за кількістю

відправлених вантажів він займає незначне місце (близько 1%), як і річковий транспорт. Домінуючі обсяги перевезень здійснюються у закордонному плаванні, причому частка таких перевезень за останні 10 років стабільно зростає і тепер становить понад 95%. Основні вантажі – мінеральні будівельні матеріали (особливо в каботажному плаванні).

Річковий транспорт хоча не відіграє визначальної ролі в обсягах вантажних і пасажирських перевезень, однак перевершує всі інші види транспорту за рівнем доходів від своєї діяльності, в основному – за рахунок закордонних перевезень вантажів. Географія функціонування річкового транспорту є усталеною і в основному обмежується басейнами річок Дніпра і Дунаю, а також прибережними водами Чорного моря, що дозволяє доставляти вантажі і пасажирів у річкові та морські порти ряду країн Центральної та Південно-Східної Європи. В системі транспортних комунікацій річковий транспорт більше підпадає під вплив природних сезонних змін, тому його діяльність слід тісно погоджувати з роботою автомобільного і залізничного транспорту.

Повітряний транспорт не відіграє суттєвої ролі в загальному обсязі вантажних і пасажирських перевезень, хоча він поза конкуренцією серед інших видів транспорту щодо швидкості доставки пасажирів і термінових вантажів на великі відстані (середня відстань доставки 1 пасажирів повітряним транспортом у 10-15 разів більше аналогічного показника у найближчого конкурента - залізничного транспорту – і має тенденцію до зростання). Саме цей показник є домінуючим у визначенні перспектив розвитку авіаційного транспорту.

Трубопровідний транспорт протягом останніх 10 років стабільно нарощує свою частку в загальному обсязі транспортних вантажів, яка становить в даний час більше 23%. По вантажообігу він у 2017 році вийшов на перше місце (47% від загального обсягу), випередивши постійного лідера – залізничний транспорт. Трубопровідний транспорт має достатні виробничі потужності для забезпечення України енергоносіями – нафтою і газом, а також для виконання функцій транзиту російської нафти і газу в країни Південно-Східної Європи. Однак уся мережа трубопровідного транспорту в Україні орієнтована на постачання нафтою і газом з однієї країни – Росії (лише 5% загальної потреби газу – з Туркменістану) [2], що, відповідно до

загальноприйнятих стратегічних підходів до цього питання, недоцільно. Труднощі, пов'язані з наявністю єдиного джерела постачання енергоносіїв, Україна відчуває вже тепер, тому об'єктивною необхідністю є розширення економічних орієнтирів.

Отже, транспорт - одна з найважливіших інфраструктурних галузей матеріального виробництва, яка забезпечує виробничі і невиробничі потреби народного господарства і населення в усіх видах перевезень. Стабілізація економіки, її підйому і структурні перетворення, розвиток зовнішньоекономічних сфер діяльності, підвищення життєвого рівня населення залежить в деякій мірі від ефективного функціонування транспорту.

При дослідженні вантажопотоків в Україні виявлено, що не всі види транспорту використовуються в однаковій мірі (найбільша кількість перевезень здійснюється залізничним та автомобільним видами транспорту)[3], тому постає питання щодо необхідності перерозподілу вантажопотоків й на інші види транспорту.

Взаємодія та злагоджена робота різних видів транспорту сприятиме зростанню обсягів вантажопотоків, покращить роботу транспортної системи країни та буде фундаментом для формування мультимодальної транспортно-маршрутної мережі України.

Список використаних джерел:

1. Бараш Ю.С. Методичний підхід щодо визначення ефективності функціонування окремого приміського пасажирського поїзда [Текст] / Ю.С. Бараш, М.П. Сначов, О.О. Матусевич, Х.В. Кравченко // Збірник наукових праць ДНУЗТ імені В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту». – 2014. – вип. 7. – с. 88-100.

2. Статистичний щорічник України за 2016р. – К.: Державна служба статистики України, 2017. – С. 201-216.

3. Кушнір Л.В. / Аналіз роботи транспорту України за основними показниками / Л.В. Кушнір. Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 12. Частина 2. 2015.

Стадник Вікторія
к.е.н., старший викладач
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Україна належить до країн з нестабільною економікою. За глобальним індексом конкурентоспроможності українська економіка в 2015–2016 рр. в переліку зі 145 країн займала 74-те місце, а за стабільністю фінансового сектору – 115-те місце. Дані показники свідчать про ймовірність кризових явищ в економіці.

Глибинною основою економічної кризи є кризи: технологічна, екологічна, скорочення виробництва, що загострюють кризові потрясіння в соціально-політичній сфері, в культурі, релігії та ідеології.

Щоб адаптуватися до мінливих умов, що створюються зовнішнім середовищем, та з метою виключення несприятливих внутрішніх чинників, виникає об'єктивна необхідність у розробці механізму антикризового управління підприємством.

Різні аспекти антикризового управління, зокрема, і антикризового управління персоналом підприємства досліджували такі вітчизняні науковці, як В.О. Василенко, В.Г. Воронкова, А.Г. Грязнова, Л.О. Лігоненко, А.Д. Чернявський, О.О. Шапурова, З.С. Шершньова, А.М. Штангрет та зарубіжні: А.А. Беляєв, В.В. Жаріков, В.Я. Захаров, Е.М. Коротков, Р.А. Попов, Дж. Фіннері, Р. Хіт, С. Шмідт.

Управління будь-якою системою завжди спрямоване на подолання дисбалансу, хаосу в системі, досягнення стабільності. Проте, з філософської точки зору, згідно із законами діалектики, поняття «стабільність» не може існувати саме по собі, без протилежного йому поняття «криза». Виникнення спадів, тобто криз, в життєвому циклі кожного підприємства – закономірне явище його розвитку.

Вчений Чернявський А. Д. виділяє три напрямки виходу персоналу сільськогосподарського підприємства з кризової ситуації: налагодження стійких зв'язків із ринком щодо ресурсного забезпечення, так і реалізації продукції до споживачів; створення матеріальної основи для підвищення конкурентоздатності

підприємства; розвиток соціальної сфери на основі збільшення доходів і прибутків.

В.О. Василенко зауважує, що «кризу треба розглядати як переломний момент у розвитку системи, що дає простір новому витку економічних змін». Проте криза несе в собі також небезпеку руйнування організації, банкрутства чи виникнення нової кризи. Тому актуальним для підприємства є розробка заходів з антикризового управління.

Антикризове управління спрямоване на запобігання кризі, аналіз її симптомів і усунення загроз появи кризових ситуацій, а в разі їх появи – аналіз і прийняття швидких заходів ліквідаційного характеру з найменшими втра тами та негативними наслідками. Суттєве значення при цьому має використання чинників кризи для наступного розвитку підприємства.

Антикризове управління досягається проведенням єдиної політики, системою заходів правового, організаційного і технічного характеру щодо усунення загроз життєво важливим інтересам підприємства і підпримання їх стійкого функціонування та розвитку. Цей специфічний вид управління підприємств наразі перебуває у стадії формування і представлений на практиці окремими розрізненими заходами з подолання наслідків прояву різного роду кризових явищ.

Серед основних проявів кризи відзначено (рис. 1): зниження обсягів виробництва, фінансові втрати, зниження попиту на продукцію, скорочення кадрів, ускладнення умов постачання, згорання перспективних інвестиційних проектів тощо.

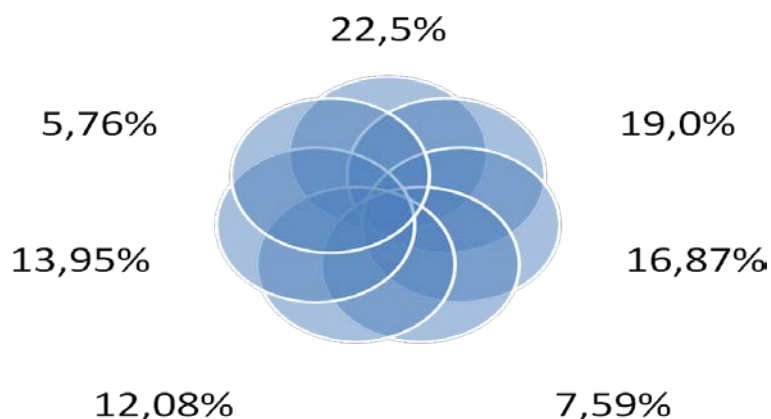

Рис. 1. Розподіл основних наслідків світової кризи у діяльності сільськогосподарських підприємств

Наочно показано, що у 22,5% досліджуваних підприємств найбільш відчутним негативним проявом кризи виявились фінансові втрати. Для близько 19,0% підприємств вибірки наслідки кризи позначились на згортанні виробництва, а 16,87% – зниженні попиту на вироблену продукцію, що є цілком природним явищем в умовах фінансових втрат їх контрагентів. Лише близько 2,73% сільськогосподарських підприємств криза не торкнулася. Так, дійсно, криза не завжди лише ускладнює діяльність суб'єктів господарювання, під її впливом можуть з'явитись нові можливості, вміння помітити і використати які залежить як від наявності, так і від досвіду, професіоналізму та інтуїції менеджерів.

У здійсненні антикризового управління важливу роль відіграє людський чинник. Талановитий американський менеджер Якокка Лі, перед яким була поставлена задача вивести компанію «Крайслер» з кризи, розпочав свою діяльність саме з реорганізації складу персоналу фірми. «Всі господарські операції в компанії можна, в кінцевому підсумку, звести до трьох слів: люди, продукт, прибуток. На першому місці стоять люди. Якщо у вас немає надійної команди, то з решти чинників мало що вдається зробити».

Позитивний результат від здійснення антикризового управління багато в чому залежить від компетентності та досвіду персоналу, від наявності антикризового способу мислення, від відданості персоналу своїй компанії, здатності колективу швидко адаптуватися до нових умов, здатності швидкого реагування та пошуку шляхів виходу з критичних ситуацій.

Мотивація працівників, спрямована на запобігання кризі, має будуватися на демократичних відносинах керівництва з підлеглими. Спілкування на рівних сприяє вільному вираженню думок. Інформація, отримана під час такого спілкування, може допомогти вчасно виявляти проблеми та вчасно на них реагувати.

Превалюючою формою мотивації в період кризи має бути нематеріальна мотивація – це економить затрати підприємства. Матеріальне стимулювання має використовуватись там, де потрібне швидке якісне вирішення короткострокових завдань. Матеріальну винагороду повинні отримувати працівники за пропозиції та новації, що є особливо цінними в кризовий період.

У період кризи такі дії керівництва, як затримка виплати заробітної плати, надання тривалих відпусток без збереження заробітної плати,

масштабне звільнення працівників, страх перед банкрутством підприємства та можливим звільненням, притримування інформації про фактичний стан справ на фірмі та породжувані цим домисли і плітки, жорсткі штрафні санкції та надмірний контроль здійснюють демотивуючий вплив на працівників.

У здійсненні антикризового управління важливе значення відіграє мотивація персоналу. Людина є основним ресурсом, здатним вивести підприємство з кризи. Добре мотивовані працівники здатні працювати з повною віддачею і створювати можливості не лише для виходу підприємства з кризи, але й для майбутнього розвитку підприємства. Мотивацію в антикризовому управлінні потрібно розглядати на двох етапах: запобігання кризі та подолання кризи.

Талановитий американський менеджер, економіст Д. Рескін сказав: «Для того, щоб люди знаходили щастя в своїй роботі, необхідно три умови: робота повинна бути їм під силу, вона не повинна бути виснажливою і її обов'язково повинен супроводжувати успіх».

Список використаних джерел:

1. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. / В. О. Василенко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 504 с.
2. Місце України за Глобальним індексом конкурентоспроможності у 2012– 2013 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uintei.kiev.ua/viewpage.php?page_id=492
3. Попов Р. А. Антикризисное управление : учебник / Р. А. Попов – М. : Высш. шк., 2005. – 429 с.
4. Чернявський А. Д. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. / А. Д. Чернявський. – К. : МАУП, 2006. – 251 с.
5. Якокка Ли. Кар'єра менеджера / пер. с англ. при участии У. Новака ; общ. ред. и вступ. ст. С.Ю. Медведева / Ли Якокка. – М. : Прогресс, 1991. – 384 с.

Степанов Євгеній
студент

Стадник Вікторія
к.е.н., старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Кожна область України має свою економічну, сільськогосподарську потужність. Цей комплекс організаційних, технічних, технологічних, управлінських процесів обумовлює розвиток області, його конкурентоспроможність та власний ВВП. Тому важливим етапом функціонування даної системи є стратегія, що чітко формується, виходячи із ретельного аналізу ресурсів області.

Дослідженню питань розвитку сільських територій присвятні наукові розробки багатьох вітчизняних науковців, зокрема В. Борщевського, Т. Васильціва, С. Білої, О. Боднар, В. Лагодієнко, Т. Булах, О. Радченко та інших.

Що до Чернігівської області, ресурсний потенціал якої є дуже значним, вона перебуває у стані постійного експортного шляху. Дана область експортує велику частину саме сировини, а не готової продукції, що значно впливає на її ВВП у негативну напрямку.

Тому, щоб підвищити ефективність та економічну привабливість області, було створено “Стратегію сталого розвитку Чернігівської області” на період до 2020 року, що була ухвалена розпорядженням голови обласної державної адміністрації 14 травня 2015 року та була затверджена на п’ятій (позачерговій) сесії обласної ради шостого скликання 28 травня 2015 року.

Стратегія ставить перед собою амбітну мету та важливе завдання - перетворити Чернігівщину в економічно самодостатній, екологічно чистий і туристично-привабливий регіон європейської держави - України – з високо розвинутим промислово-аграрним комплексом, гідним рівнем життя населення, зі щасливими, патріотичними та працьовитими жителями.

Реалізація Стратегії полягатиме у формуванні комплексної системи завдань, які, базуючись на розумінні поточної ситуації та рівня розвитку усієї області, її міст та районів, зможуть забезпечити

досягнення стратегічного бачення та створення регіону сталого розвитку, у якому гармонійно поєднуюватимуться інноваційна промисловість, екологічне сільське господарство, висока якість людського капіталу та безпечне довкілля.

У стратегії використовується комплекс параметрів за якими аналізується область та формуються певні висновки. До них належать: природні ресурси області, демографія, трудові ресурси, інфраструктура, економіка та підприємництво, бюджетний та екологічний профіль області, розвиток громадянського суспільства тощо.

Чернігівська область є одним із перспективних регіонів України, що обумовлене її потужним природно-ресурсним, економічним і науково-технічним потенціалами, особливостями структури господарського комплексу, геополітичним положенням (Рис. 1).

Рис. 1. Чернігівська область в системі регіонів України та країн Східної Європи

Для області, як і для України в цілому, характерним є збільшення кількості міського населення і підвищення ролі міст в житті суспільства, тобто процесу урбанізації.

Станом на 01.01.2015 кількість міського населення склала 678,8 тис. осіб, сільського – 376,9 тис. осіб.

Більше 60 % міського населення зосереджено у 3 найбільших містах – Чернігові, Ніжині, Прилуках, які і виступають основними центрами розселення області.

Також слід відмітити, що хоча область є однією з найбільших за площею, проте найменш заселеною.

Щільність населення є найменшою серед регіонів країни і становить 33 особи на км² (по Україні – 75 осіб на км²). При цьому населення розподіляється не рівномірно – від 12 осіб на км² у Семенівському районі, до 31 особи на км² у Бахмацькому.

Несприятливою обставиною функціонування системи розселення є віддаленість адміністративних районів від регіонального центру. В Україні віддаленими від регіонального центру на відстань понад 100 км є близько 25% усіх адміністративних районів. Чернігівська область відноситься до регіонів, де цей показник значно вище середнього – 12 районів області розміщені на відстані понад 100 км від обласного центру, що свідчить про диспропорцію розселення і певним чином впливає на функціонування адміністративно-територіальної системи.

Систему адміністративно-територіального устрою області станом на 01.01.2015 складала 1511 населених пунктів, у тому числі: міських – 16 (з них 3 – середні та 13 малих міст), сільських – 1466, селищ міського типу – 29. Адміністративно область складалась із 22 районів та 4 міст обласного значення. Діяло 16 міських, 28 селищних, 525 сільських рад.

Райони суттєво відрізняються як за територією (найменша – у Варвинському, Срібнянському, Талалаївському районах – в межах 579-633 км², найбільша – у Козелецькому – 2660 км²), так і за чисельністю населення – від 11,6 тис. осіб у Срібнянському до 52,1 тис. осіб – у Чернігівському районі.

Стратегічні та операційні цілі передбачені даним планом:

1. Розвиток людського потенціалу (комплексний розвиток територіальних громад; захист і збереження територій; створення умов до формування здорового населення та підтримка сімейних цінностей; забезпечення умов для отримання якісної освіти; розвиток культурного і духовного середовища, забезпечення патріотичного виховання населення).

2. Підвищення конкурентоспроможності області (підвищення рівня інвестиційної привабливості та інноваційної спроможності та забезпечення стійкого; стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва; розвиток туризму).

3. Розвиток сільських територій (розвиток високопродуктивного агропромислового комплексу; підвищення стандартів життя та рівня зайнятості в сільській місцевості).

Виходячи із заданих цілей можна зробити висновок, що подальша реалізація даних аспектів є можливою лише за наявності чіткої і скоординованої співпраці, кооперації та суворої субординації у виконанні операцій та відповідальності за наслідки прийнятих рішень, що можуть призвести до певних сценаріїв розвитку області - песимістичний сценарій (регіон рухається по інерції, суспільно-економічний стан країни не сприяє розвитку), оптимістичний сценарій (область активно використовує можливості в умовах швидкого суспільно-економічного розвитку країни), реалістичний сценарій (реалізуються заходи, спрямовані на розвиток області, хоча суспільно-економічний стан країни не сприяє такому розвитку)).

Список використаних джерел:

1. Булах Т. М. Соціальний розвиток як чинник подолання депресивності села / Т. М. Булах // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 3. – С. 225-228.

2. Лагодієнко В. Вплив соціально-економічного розвитку села на рівень життя сільського населення регіону / В. Лагодієнко, О. Боднар // Економіст. – 2012. – № 2. – С. 50–51.

3. Радченко О. Д. Формування державної політики бюджетної підтримки сільських територій / О. Д. Радченко // Економічні науки (Серія — Облік і фінанси. – Випуск 9 (33). – Ч. 3. – 2012. – С. 17–26.

4. Регіони України у післякризовий період: ризики та перспективи розвитку: аналіт. доп. / за ред. С. О. Білої. – К. : НІСД, 2011. – 104 с.

5. Стратегічні пріоритети та механізми інноваційного розвитку сільських територій західного регіону України : [моно-графія] / За ред. д. е. н. В. В. Борщевського, д. е. н. Т. Г. Васильціва. – Львів : Аверс, 2014. – 176 с.

6. Холодницька А. В. Пріоритетні напрями функціонування АПК та соціально-економічної інфраструктури в контексті сталого розвитку сільських територій Чернігівської області Розвиток

національної економіки: теорія і практика / А. В. Холодницька, І. І. Кичко // матер. міжнар. наук.- практ. конф., 3-4 квітня 2015 року, м. Івано-Франківськ.– Тернопіль : Крок, 2015. - С. 287-289.

7. Чернігівська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://cg.gov.ua/index.php?id=163372&tp=0>.

Стороженко Алла
студентка

Бережняк Анна
асистент кафедри бухгалтерського обліку,
аналізу та аудиту

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

ІМІДЖ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

В умовах розвитку сучасного ринку і стану економіки в Україні усе більшого значення набуває створення і підтримка реального позитивного іміджу підприємств, що дозволяє забезпечити стійкі конкурентні переваги і як наслідок – поліпшити фінансовий результат від виробничо-господарської діяльності. Такий імідж привертає увагу споживачів, дозволяє освоювати нові ринки збуту і нарощувати кадровий потенціал підприємства, підвищує інвестиційну привабливість підприємства, як суб'єкта ринку.

Імідж підприємства – це сформоване представлення цільовій аудиторії інформації про діяльність та успіхи підприємства, яка постійно та динамічно впливає на взаємини підприємства з його потенційними та фактичними покупцями, на його конкурентоспроможність, фінансові результати та контакти з іншими державними або приватними підприємствами, установами та організаціями [1].

Значущість іміджу сьогодні явно збільшується із-за все більш зростаючого впливу комунікативних потоків на життя людини. В умовах ринкових відносин головним і визначальним фактором економічного благополуччя організації стає ринок, а точніше споживач продукції та послуг. Зовнішні умови функціонування організації дуже мінливі. У кінцевому результаті, все різноманіття зовнішніх впливів знаходить своє концентроване вираження в позиції

суспільства відносно до організації і тому важливим моментом стає формування власного іміджу.

Процес управління корпоративним іміджем починається з формулювання бачення, потім місії як соціально-значимого статусу підприємства. Далі визначається корпоративна індивідуальність, корпоративна ідентичність і лише тоді створюється позитивний корпоративний імідж (рис.1.).

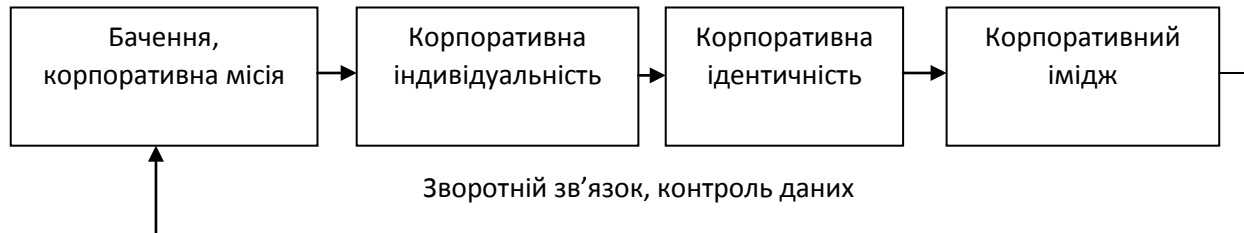

Рис. 1. Процес формування корпоративного іміджу

Конкурентоспроможність підприємства повинна забезпечуватися такими показниками, як висока виробнича ефективність, яка реалізується завдяки сучасному обладнанню, технологіям, кваліфікованими працівниками та здатністю завоювати й тривалий час утримувати стійкі позиції на ринку, що забезпечується завдяки ефективному використанню принципів маркетингового управління [3].

У дослідженнях, спрямованих на вивчення іміджевих характеристик, використовується, як правило, комбінація кількісних і якісних методів. Застосування тільки одного методу не дозволяє розглянути об'єкт цілісно, тобто, виявити і визначити значимість і взаємозв'язок емоційних характеристик.

Якісні методи в дослідженнях іміджу найчастіше використовуються на початковій стадії, їх основна мета – створити описову базу і шкали для подальшої кількісної оцінки, побудувати гіпотези для подальшої перевірки. Ці методи необхідні тоді, коли у дослідників немає ніяких початкових даних про об'єкт або гіпотез. Кількісні методи застосовуються для оцінки значущості якісних характеристик [1].

Проблема, пов'язана з іміджем підприємства може бути розглянута в двох аспектах: в аналізі іміджу одного підприємства, в тому числі його позитивної або негативної сторони, або в

порівняльно-зіставному аналізі іміджу декількох підприємств, що випускають якусь схожу продукцію або реалізують її.

При дослідженні іміджу одного підприємства слід звернути увагу на ту обставину, що імідж організації – явище складне і багатостороннє, і для аналізу необхідно розглянути зовнішній і внутрішній аспекти іміджу.

Зовнішній імідж підприємства орієнтований на сприйняття організації

з боку зовнішньою аудиторією. В даному аспекті доцільно визначити, як підприємство позиціонує себе на ринку (за допомогою опитування керівників, партнерів по бізнесу, споживачів).

На відміну від зовнішнього іміджу, внутрішній імідж підприємства передбачає переважно аналіз наступних його складових:

- іміджу керівника і стилю управління;
- психологічного клімату підприємства;
- корпоративної культури [2].

Таким чином, для аналізу і вимірювання іміджу підприємства необхідно досліджувати всі його елементи, застосовуючи різні методики. Вибір методики для аналізу визначається в залежності від виду досліджуваного фактора, так для дослідження внутрішнього іміджу підприємства використовуються психологічні методики, а для дослідження зовнішнього – маркетингові кількісні та якісні методи.

Список використаних джерел

1. Вандермейкер Дж. Вимір ефективності іміджу. К.: Либідь, 2013. – 69 с.
2. Драган О.І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти. Монографія. – К.: ДАКККіМ, 2013. – 160 с.
3. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія/за заг. ред. О.Г. Янкового]. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.

Шандар Анна

аспірант кафедри управління персоналом та економіки праці
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
м. Київ

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АГРОБІЗНЕСУ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Надзвичайно важливим концептуальним завданням сьогодення є забезпечення конституційних прав і свобод людини. У цій системі чільне місце посідають соціальні права як такі, що реалізуються у соціальній сфері і пов'язані із трудовою діяльністю та відпочинком, захистом соціально-економічних прав, наданням соціального захисту, забезпечення гідного рівня життя тощо. Одним із основних кроків у напрямку поставленої мети у сільській місцевості України може стати реалізація суб'єктами господарювання корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), під якою розуміють «імплементований у корпоративне управління певний тип соціальних зобов'язань (здебільшого, добровільних) перед працівниками, партнерами, інститутами громадянського суспільства і суспільством у цілому» [1, с. 6].

Відповідно до трисферної моделі (А. Керролла і М Шварца) КСВ акумулює в собі економічну, правову, етичну відповідальності [1, с. 15], які власне перегукуються зі складовими сталого розвитку. Зазначимо, що кожна із так званих сфер має певний соціальний відголосок, прояви якого можна відшукати, наприклад, в одержанні доходу для задоволення потреб (економічна), дотримання правил колективних договорів (правова), наслідування моральних норм та культурних цінностей (етична).

Із плином часу ми спостерігаємо зміни в соціально-трудовах відносинах. У радянський період добробут та розвиток сільських територій частково забезпечувались колгоспами та радгоспами. Сьогодення потребує нових форм сільськогосподарського виробництва – агрохолдинги. Відповідно до зазначеного, метою нашого дослідження є виокремлення ключових напрямів КСВ суб'єктів агробізнесу.

Таким чином, як свідчать результати досліджень (табл.) останнім часом спостерігається модифікація пріоритетів у діяльності суб'єктів господарювання. Все чіткіше і в більших масштабах реалізується

соціальна політика, яка має як внутрішнє (працівники), так і зовнішнє (суспільство) спрямування, і, як правило, відображається у нефінансовій звітності (КСВ звіті).

Таблиця

**Напрями реалізації КСВ найбільшими підприємствами АПК
(за величиною земельного банку[2])**

Назва	Пріоритетні напрями соціальної відповідальності
UkrLand Farming	Виробнича безпека, розвиток персоналу, охорона навколишнього середовища, співпраця з регіонами, соціальна політика, благодійність
KERNEL	Збереження навколишнього середовища, відповідність як роботодавця, підтримка сільської місцевості, політика відповідності продукції
Агропросперіс	Довкілля, працівники, місцеві громади
Миронівський Хлібопродукт	Якісна та безпечна харчова продукція, сталий розвиток, охорона довкілля, біобезпека
Астарта-Київ	Політика якості та безпечності харчової продукції, охорона праці, промислова безпека, охорона навколишнього середовища, енергетичний менеджмент
Агрохолдинг «Мрія»	Соціальні проекти (медицина, освіта, духовність, спорт, культура), місцева інфраструктура, допомога бійцям АТО та населенню, підтримка кооперативного руху
Індустріальна молочна компанія	Сталий розвиток, якість та безпека продукції
Укрпромінвест-Агро	Персонал, навколишнє середовище, підтримка громад
AgroGeneration	Благоустрій сіл, ремонт дитячих садків, шкіл, ФАПів, клубів, очищення доріг, організація дозвілля
HarvEastHolding	Розвиток місцевих спільнот, співробітники, охорона навколишнього середовища, корпоративне волонтерство, якість продукції та послуг

Джерело: складено автором на основі інформації, яка міститься на офіційних сайтах зазначених компаній [<http://www.kernel.ua/ru/product-responsibility/>, <http://www.kernel.ua/ru/product-responsibility/>, <http://www.latagro.com.ua/uk/content/socialna-vidpovidalnist>, <https://www.mhp.com.ua/uk/responsibility/animal-welfare>, <http://www.astartakiev.com/ua/about/zahist-dovkillja.htm>, http://zik.ua/news/2017/01/27/agroholdyng_mriya_mynulogo_roku_nadav_gromadam_sotsialnu_dopomogu_na_ponad_1033007, <http://imcagro.com.ua/ua/pro-kompaniyu/strategiji>, <http://www.upi-agro.com.ua/ua/Responsibility>, <http://agrogeneration.com.ua/news/shidny-klaster-socialna-vidpovidalnist>, <http://harveast.com/uk/page/socialna-politika-holdingu>]

Варто зазначити, кожна компанія по своєму презентує свою соціальну діяльність (якщо взагалі відображає): одні на сайті виокремлюють розділ «соціальна відповідальність», другі величають «соціальною політикою», треті частково висвітлюють у контексті

місії та цілей. Здійснений аналіз дає підстави розмежувати такі основні напрями КСВ аграрних бізнес-лідерів як захист навколишнього середовища (сталий розвиток), забезпечення якості продукції, розвиток персоналу, покращення благоустрою (інфраструктури), благодійність.

Слід зазначити, що в юридичному словнику соціальні права трактуються як «громадські права у соціальній сфері, що полягають у можливості набуття соціальних благ, володінні, користуванні й розпорядженні ними та їх захисту або вчиненні певних дій у цій сфері» [3, с.829]. У словнику-довіднику соціального працівника зазначено, що соціальні права – це права, які «забезпечують людині гідний рівень життя і соціальну захищеність» [4].

По суті, кожен із раніше перелічених напрямків КСВ тим чи іншим чином має дотичні до забезпечення соціальних прав людини. В Україні забезпечення прав і гарантій людини у сфері рівня й якості життя здійснюється соціальним захистом, що гарантується системою соціального страхування та соціального забезпечення. Право на охорону здоров'я безумовно пов'язане зі станом навколишнього середовища: в той час, коли підприємство організовує свою діяльність із мінімальним впливом на екосистему, воно проявляє піклування про людей, які проживають у місцях концентрації виробничих потужностей. Наступну позицію посідає якість продукції, яка забезпечує право на достатній рівень життя, адже якість сільськогосподарської продукції прямопропорційно впливає на здоров'я населення, не лише сільського. Не менш важливим є розвиток персоналу, що передбачає втілення здібностей, а також реалізацію права на працю, відпочинок та соціальний захист. Наступний напрямок пов'язаний з благоустроєм, він потребує посиленої уваги, оскільки інфраструктура сільських територій майже зруйнована. Відмітимо, що саме інфраструктура акумулює в собі широкий спектр інституцій, які роблять життя більш комфортним та безпечним. Її можна трактувати як доповнення до реалізації права на достатній рівень життя, охорону здоров'я, відпочинку тощо. Ще одним напрямком КСВ є благодійність, яка, на нашу думку, може знайти відображення у будь-якому з розділів системи соціальних прав Закону України, адже залежить від того, куди і на які цілі будуть спрямовані ці заходи.

Отже, як свідчить вище зазначене, діяльність агрохолдингів у напрямку посилення КСВ сприяє вирішенню низки проблем сільських територій, таким чином не лише покращуючи їх соціально-економічне становище, а й забезпечуючи реалізацію соціальних прав населення з метою підвищення їх рівня і якості життя. Проте для виконання останнього необхідностворити такі умови, щоб кожна працездатна людина була спроможна заробляти і мала можливість забезпечити себе і свою сім'ю всім необхідним.

Список використаних джерел:

1. Колот А.М. Корпоративна соціальна відповідальність: еволюція та розвиток теоретичних поглядів [Електронний ресурс] / А.М. Колот // Економічна теорія. – 2013. – №4 – С. 5–26. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecte_2013_4_2 – Дата звернення: 16.11.2017.

2. Топ 100 латифундистів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://latifundist.com/rating/top100#139> – Дата звернення: 22.10.2017.

3. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – К. : Юридична думка, 2007. – 992 с.

4. Кизименко Л.Д. Словник-довідник соціального працівника [для студентів та соціальних працівників] / Л.Д. Кизименко, Л.М. Бедна. – Львів: Видавництво Дослідницького Центру Міністерства освіти і науки України, 2000. – 68 с.

Шуляк Анна

студент

Порудєєва Тетяна

доктор філософії з економіки, доцент

Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

м. Миколаїв

**ІНВЕСТИЦІЇ У ТРАНСПОРТНУ ЛОГІСТИКУ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК МЕТОД ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКСПОРТУ ЗЕРНА**

Транспортна логістика – це система методів та принципів, що використовуються для організації доставки з однієї точки в іншу, використовуючи при цьому максимально оптимальний маршрут та забезпечуючи контроль під час транспортування. Оптимальним у

логістиці вважається той маршрут, по якому є можливість виконати транспортування у найкоротший термін, з найнижчим рівнем витрат та з мінімальним негативним впливом на об'єкт доставки.

На сьогоднішній день Україна займає одну із лідируючих позицій серед виробників та експортерів зерна. Проте є низка стримуючих факторів зовнішньоекономічної діяльності для країни, серед яких недосконала логістична система. Основною проблемою транспортної логістики України є витрати на транспортування зерна – як грошові так, і часові. При порівнянні ефективності логістики країн світу у 2016 році за інтегральним показником Світового банку Logistics Performance Index (LPI) Україні було надано лише 80 місце. [1]

Відсоткове співвідношення використання різних видів транспорту при перевезенні зерна в Україні зображено на рисунку.

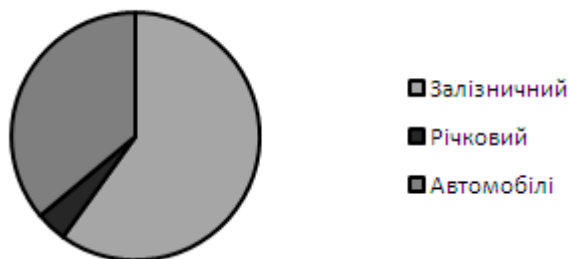

Рис. Транспортна логістика України за видами у 2017 р.,%

Перевезення залізничним транспортом складає близько 60%. Проте, незважаючи на пріоритет перевезень саме цим видом транспорту, на сьогоднішній день існує ряд проблем :

- рівень спрацювання рухомого складу,
- застаріле обладнання для завантажування вагонів,
- затримки у доставці.

Для завантаження повного потягу із використанням застарілого обладнання потрібно не менше ніж 10 днів, тоді як сучасне обладнання може виконати дану операцію за один день, при цьому зменшуються втрати зерна при завантаженні, робочого часу, енергії.

Близько 36% перевезень зерна припадає на автомобільні шляхи. Перевагою таких поставок є оперативність, проте великовантажні зерновози псують дорожнє покриття, що стало актуальною проблемою сьогодні для регіонів України.

Зовсім незначна частка, приблизно 4% перевезень у зерновій логістиці припадає на річковий транспорт. Даний вид транспорту є найбільш економічно привабливим для розвитку зернової

транспортної логістики Миколаївської області. Цьому сприяють такі фактори, як вихід до внутрішніх водних шляхів, наявність судноплавних водних артерій та морських портів в області.

На сьогоднішній день Миколаївська область є одним із важливих центрів як національних так і міжнародних транспортних сполучень. В таблиці зображено міжнародні транспортні коридори, які проходять через територію Миколаївської області.

Таблиця 1

Міжнародні транспортні коридори Миколаївської області [2]

Назва коридору	Маршрут	
	Залізничний транспорт	Автомобільний транспорт
Євро-Азіатський (Іллічівськ- паромна переправа через Чорне море – Грузія – Айзербайджан – паромна переправа – Туркменія)	Одеса-Миколаїв- Херсон-Іллічівськ- паромна переправа через Чорне море - Грузія	Одеса-Миколаїв-Херсон- Джанкой-Керч
Причорноморські країни	Рені-Ізмаїл-Одеса- Іллічівськ-Миколаїв- Херсон-Колосівка- Помошна-Знам'янка- Дніпро-Ясинувата- Квашине	Рені-Ізмаїл-Одеса- Миколаїв-Херсон- Мелітополь-Бердянськ- Маріуполь-Новоазовськ

Три морських та один річковий порти, два масштабних термінали складають єдиний Бузько-Дніпровський морський транспортний вузол на північному узбережжі Чорного моря, що дозволяють використовувати морський та річковий транспорт для транспортування зерна та зернопродуктів. При цьому забезпечується прямий рух від поля до порту, що дає змогу уникнути більшість ризиків транспортування зернової продукції.

Миколаївська компанія «НІБУЛОН» - одна з найбільших вітчизняних сільськогосподарських компаній, інвесторів і експортерів, лідерів вітчизняного аграрного ринку, пріоритетним напрямом свого розвитку визначає вдосконалення власної логістичної системи. Компанія активно займається відродженням судноплавства не тільки в Миколаївській області, але і в Україні в цілому. Завдяки успішній реалізації інвестиційної програми щорічно обсяг

вантажоперевезення водними шляхами України становитиме до 3 млн тонн зернових, що дозволить щодня розвантажувати більше 250 залізничних вагонів і звільнити вітчизняні дороги від понад 600 великовантажних автомобілів [3].

Для використання усього потенціалу річкового транспорту Миколаївської області необхідна не лише ініціатива місцевих зернових компаній, а і державна підтримка та залучення інвестицій у створення річкового вантажного флоту та інфраструктури. Зокрема для вирішення таких проблем як подовження періоду навігації суден, розчищення річки та поглиблення русел для проведення великотоннажних суден, встановлення сучасної системи стандартизації при перевезенні річковим транспортом, удосконалення роботи мостів, прокладання доступу у внутрішні води України іноземним суднам шляхом оптимізації тарифів і дозвільних процедур.

Зростання ефективності роботи логістичної транспортної системи є важливим фактором для посилення конкурентоспроможності при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності для зернових компаній. Направлення інвестицій у вдосконалення логістики має стати першочерговим завданням держави. Це стане поштовхом для раціонального використання транспортного потенціалу України при перевезенні зерна та зернопродуктів. Зручність, гнучкість, сучасність, маневреність, оперативність, мінімальна вартість сприятиме нарощенню обсягів зерна на світовому ринку та рівня експорту.

Список використаних джерел:

1. Головна платформа для агробізнесу. Пропозиція. Режим доступу: <http://propozitsiya.com/ua>

2. Миколаївська обласна державна адміністрація. Офіційний сайт. Режим доступу: <http://www.mk.gov.ua/ua/myko/transport/>

3. Сайт компанії «Нібулон». Режим доступу: <http://www.nibulon.com/>

НАПРЯМ 3

Ви́ща осві́та в систе́мі факто́рів еконо́мічного розви́тку

Безпала Ольга

к.геогр.н., старший викладач

кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Якісно нові взаємовідносини України з країнами світового співтовариства, нові політичні та соціально-економічні реалії створили сприятливі умови для вивчення іноземних мов, наповнили навчання новим змістом, а саме підготовкою молодого покоління до життя у демократичному багатонаціональному суспільстві. У сучасних міжнародних документах щодо модернізації системи освіти («Болонська декларація» (1999), «Роль університетів у Європі знань» (2003); програми: «Європейська стратегія зайнятості» (2000), «Меморандум про неперервну освіту» (2000) та інші) зазначається, що освітні зміни мають сприяти пристосуванню й адаптації людей до нових соціально-економічних реалій.

Підвищення якості навчання іноземної мови у вищій технічній школі має забезпечуватися підтримкою в мотиваційному напрямку, метою чого є підвищення зацікавленості в отриманні саме знань, на противагу отриманню диплома, шляхом роз'яснювальної роботи щодо ролі володіння іноземними мовами у посиленні конкурентоспроможності й мобільності випускників і студентів та щодо принципів Болонської конвенції, впровадженням заохочувальних заходів з боку керівництва навчальних закладів.

Окрім того, аналіз ринку праці показує що знання англійської мови значно розширює можливості щодо працевлаштування та кар'єрного росту. Сучасне життя переконливо доводить, що знання іноземних мов та вміння працювати за комп'ютером є одними з важливих умінь, якими повинна володіти людина вступаючи у XXI століття. Крім того, знання іноземних мов розширює нові горизонти і дозволяє розширити вибір професій і навіть дозволить заробляти, не виходячи з дому.

Як зазначає Британська Рада у своїй доповіді «Мови Майбутнього», в майбутньому будуть затребувані для торгівельних зв'язків і ринкового зросту наступні мови: іспанська, арабська, французька, китайська (мандарин), німецька, португальська,

італійська, російська, турецька і японська. Нагадаємо, що 2016 рік був роком англійської мови в Україні.

Аналізуючи рейтинг країн Європи за рівнем володіння громадянами англійською мовою за даними "Education First" на 2015 рік, Україна зайняла 34 місце серед інших країн світу за рівнем володіння громадянами англійською мовою (Рис.1.) [4].

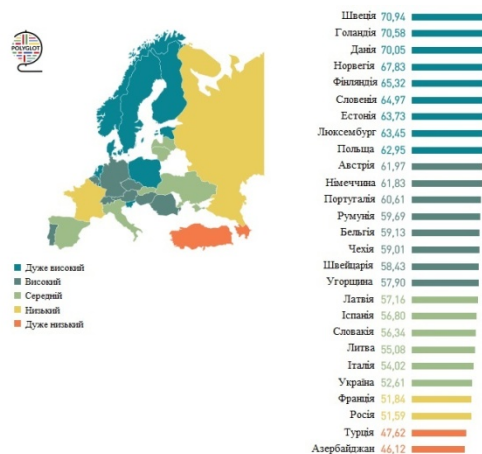

Рис.1. Рейтинг країн Європи за рівнем володіння громадянами англійською мовою за даними "Education First" на 2015 рік.

Вважається, що 20% громадян України володіють англійською мовою, однак, на думку Андрія Биченка, директора соціологічної служби Центру ім. Разумкова, цей показник досить завищений, адже лише 4% українців регулярно отримують інформацію на англійській мові, а отже їх і слід рахувати тими, хто вільно нею володіє. А в інституті соціології Національної академії наук за їхніми даними вважають, що лише 1,4% населення України володіє англійською мовою, а щодо інших мов, цей показник не перевищує 0,5%. До того ж, за даними Центру ім. Разумкова на 2013 рік, 40% українців хотіли б поїхати працювати за кордон, але не можуть це зробити через недостатній рівень володіння мови [2].

В Україні кожна третя вакансія для офісних працівників містить вимогу знання англійської. Знання англійської вимагають для роботи у недержавних громадських організаціях з іноземним фінансуванням або у сфері закупівель, а також в сфері інформаційних технологій. Відповідні дані отримані в результаті аналізу бази даних вакансій та резюме Міжнародного кадрового порталу [3].

Найчастіше спеціалістів зі знанням англійської шукають в сфері науки та освіти – це, переважно, викладачі англійської та перекладачі.

Так само важливо володіти англійською тим, хто хоче працювати у недержавній громадській організації з іноземним фінансуванням або у сфері закупівель. Високий рівень вимог до знання англійської – і в сфері інформаційних технологій, зокрема, в компаніях, що займаються аутсорсинговим програмуванням (Рис.2.).

Рис.2. Вакансії із вимогою володіння англійською мовою у розрізі сфер прикладання праці.

Не володіючи англійською, без проблем знайдуть роботу працівники салонів краси та спеціалісти робітничих професій. Не будуть перейматися володінням іноземної в страховому, будівельному та автомобільному бізнесах.

Таким чином, вимогу до знання англійської мови містить кожна третя вакансія для «типових» офісних працівників. Для найбільш дефіцитних спеціалістів: банківських працівників, страховиків, менеджерів із продажу – роботодавці часто не висувають додаткових вимог. Особливо цінних працівників компанії готові навчати за свій рахунок. Яскравий приклад – IT сфера, де більшості співробітників пропонують безкоштовне навчання як мові, так і новинкам у сфері програмування.

Серед регіонів за кількістю пропозицій роботи, у яких озвучена необхідність володіти англійською мовою, однозначний лідер – Київ. 35% усіх вакансій цього регіону містять вимогу знати англійську мову на тому чи іншому рівні.

За часткою вакансій, у яких потрібне знання англійської, лідерами є також Львів (34%) та Харків (30%). Уцілому, в 10 найбільш активних на ринку праці регіонах України знання англійської вимагають по-різному (рис.3.).

Рис.3. Вакансії із вимогою володіння англійською мовою у розрізі областей.

Стосовно інших мов, то найчастіше роботодавці шукають спеціалістів, що знають німецьку, французьку та італійську. Менш популярні, проте помітні, вакансії для тих, хто знає іспанську та польську мови.

Переважно, німецька, французька чи, наприклад, китайська мова фігурують як друга іноземна, а їх знання є тільки додатковою сприятливою умовою для успішного проходження відбору. Першою і обов'язковою в таких вакансіях частіше за все фігурує англійська.

Найчастіше знання інших іноземних мов, зокрема доволі екзотичних, потрібне для офіс-менеджерів та секретарів, перекладачів, викладачів. Також знання китайської чи турецької може знадобитися працівникам міжнародних представництв чи менеджерам із роботи з іноземними клієнтами. Часто тих, хто досконало володіє іноземними мовами, запрошують для роботи в кол-центри для аутсорсингових телепродажів чи роботи у службі підтримки. Серед нових трендів ринку можна помітити пропозиції для SMM-менеджерів чи копірайтерів, які володіють європейськими мовами, – вони перекладають іноземні матеріали, забезпечуючи роботодавцеві новий та цікавий контент [1].

Таким чином, в умовах інтеграції України в міжнародний науково-освітній простір вивчення і викладання іноземних мов, а особливо англійської – мови міжнародного спілкування, є не просто складником фундаментальної освіти, а стає одним з ключових для задоволення таких вимог Болонського процесу, як розширення мобільності НПП, студентів та іншого персоналу для взаємного збагачення європейським досвідом; підвищення конкурентоспроможності випускників на внутрішньому, європейському і світовому ринках праці.

Список використаних джерел:

1. <http://tyzhden.ua/News/84259> - В Україні кожна третя вакансія для офісних працівників містить вимогу знання англійської.
2. razumkov.org.ua - Сайт Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова.
3. <https://hh.ua/> - Міжнародний кадровий портал.
4. <http://www.ef.com> –Education First

Білан Тетяна
студентка

Грабовецький Олександр
старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ПРАВА ЖІНОК В УКРАЇНІ

Вперше поставлене ще в кінці XIX – на початку XX ст. питання про правовий статус жінок в Україні, в XXI ст. хвилює з не меншою актуальністю. В сучасному суспільстві, коли права людини і громадянина проголошуються «найвищою цінністю», а держава вважає пріоритетним обов'язком дотримувати і захищати ці права і свободи, досить часто на практиці існує ситуація фактичної нерівності правового статусу жінок і чоловіків, відсутність рівних можливостей для реалізації прав і свободи. Хоча ст.24 Конституції України говорить, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом, однак конституційно декларована рівність прав, свобод і рівних можливостей їх реалізації для жінок і чоловіків практично не досягнута.[1, с. 9]

Захисту прав жінок, була приділена увага багатьох українських науковців. Зокрема, ці питання вивчали В.Г. Буткевич, Н.В. Грицяк, В.Н. Денисов, Л.Г. Заблоцька, О.В. Задорожний, К.Б. Левченко, А.С. Мацко, Т.М. Мельник та ін.

Забезпечення прав і свобод людини визначає діяльність держави, а творення нових форм суспільних відносин між статтями, на основі світових загальнолюдських стандартів дотримання прав людини є необхідною умовою перебудови України в контексті світового співтовариства, розбудови нових форм міжнародного спілкування.[4, с. 360]

У світі одним з найактуальніших питань в сфері захисту прав людини є питання, щодо становища жінки в суспільстві.

В Україні, цьому питанню приділяється дуже багато уваги, але не зважаючи на всі зусилля органів державної влади, ситуація і досі залишається повністю не вирішеною. Так вже історично склалося, що українська жінка в усі часи виконувала здебільшого роль господині дому та займалася вихованням дітей, а тому, звичайно ж, ніякого відношення до суспільної, громадської праці не мала. Це ж і стосується місця української жінки в політиці. Особливістю формування державної гендерної політики в Україні, на нашу думку, є те, що вона будується, по-перше, на основі міжнародних нормативно-правових актів, ратифікованих Україною, а по-друге, регулюється національними нормативно-правовими актами щодо рівноправності між жінками і чоловіками. Таким чином, правове регулювання державної гендерної політики в Україні здійснюється нормативно-правовими актами двох рівнів: наднаціонального (міжнародного) та національного. [3, с. 130]

Україна на конституційному рівні проголосила принципи (ч. 3 ст. 24 Конституції України) і розробляє на їх відповідне законодавство, яке гарантує і має забезпечувати рівні права і можливості жінкам та чоловікам відповідно до основних прав та свобод людини. Зокрема, і у таких питаннях як працевлаштування, прийняття на роботу, оплата праці, режим робочого часу і часу відпочинку, звільнення тощо.[2, с. 9] Жінки часто виконують роботу в умовах з підвищеним для свого здоров'я ризиком. Тому в законодавстві при укладенні трудового договору з жінками, які поєднують роботу з материнством, слід закріпити: власник зобов'язаний поінформувати їх при влаштуванні на роботу саме про умови, пов'язані з ризиком для здоров'я і життя, під розписку.

Як зазначає В.Толкунова, влаштовуючись на роботу, жінка не завжди знає, наскільки шкідливі або важкі для її організму умови конкретної роботи. Тому, підкреслює вчена, закон допомагає жінці уникнути важких і шкідливих для неї умов праці.

Отже, врегулювання правого статусу жінок, головним елементом якого є основні права й обов'язки жінок, що безпосередньо визначають їхнє становище у суспільстві, міру юридичної свободи і відповідальності, створюють необхідні умови для всебічного розвитку особи, задоволення її інтересів та потреб.

Також відбувається усвідомлення того, що різниця між людьми, обумовлена біологічним статусом, не повинна розглядатися з точки зору чоловічої переваги, а потребує формування і вдосконалення юридичних гарантій захисту прав жінок. З самого моменту появи на світ жінка, як і чоловік, набуває права, які ґрунтуються на природних властивостях людини — право на життя, тілесну недоторканість, свободу. Тому, надання рівних можливостей кожному члену суспільства (незалежно від статі), забезпечення гарантій вільного розвитку особистості, поваги честі і гідності жінок нарівні з чоловіками є вимогами часу, особливо для демократичної, правової, соціальної держави, якою прагне стати Україна.[5, с.250]

Список опрацьованих джерел

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996р. – К.: Преса України, 1997. – 80с.
2. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», від 08.09. 2005 № 2866-IV Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, N 52, ст.561
3. Гендерна рівність і розвиток. – Київ, Видавництво «Заповіт». – 2016, 244 с.
4. Правознавство : Посібник / За ред. С.І. Запари. – Суми : УНК книга, 2009. 640
5. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. Венедіктової І.В., Кагановської Т.Є. – Х., 20015. – 349с.

Білан Тетяна
студентка

Хомич Вікторія
к.ф.н. доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ ОБЛІКОВЦЯ ПІД ЧАС ДІЛОВОЇ БЕСІДИ

Спілкування людей відбувається відповідно до певних правил. Воно засвідчує моральну культуру людини, яка, у свою чергу, відіграє важливу роль у життєдіяльності людини, а її вимоги мають загальне й необхідне для суспільства значення. Тож, тема нашого дослідження є актуальною наразі. Тому метою визначено: вивчити стратегію поведінки обліковця в ході ділових бесід.

Під терміном «стратегія ділового спілкування», передбачається постановка певної мети, яку слід розуміти як примушення учасника спілкування діяти усвідомлено, інтенсивно, мобілізувати свої здібності, знання, досвід, уміти підпорядковувати свої сили досягненню цієї мети[1, с.210].

Ділове спілкування реалізується в різних формах:

- ділова бесіда,
- ділові наради,
- ділові переговори.

Проте найбільш затребуваною є ділова бесіда, зупинимося на її розгляді. Ділова бесіда – це усний контакт між діловими партнерами, які мають необхідні повноваження від своїх організацій і фірм для встановлення ділових відносин, дозволу ділових проблем або вироблення конструктивних підходів до їх вирішення[5, с.17]. Головне завдання ділової бесіди – переконати партнера прийняти конкретні пропозиції.

Що б не траплялося з нами в житті, але ми повинні бути готові як до приємних моментів, так і до сумних звісток. Тому першим етапом, переконані, і звісно, не тільки для обліковців, але й для інших професій, іде підготовка до бесіди. До розгляду пропонуємо деякі правила поведінки під час бесіди.

Якщо ви на бесіду прийшли вперше, то необхідно, представитися. Якщо співбесідник прийшов до вас і представився, потрібно прикласти зусилля і запам'ятати його ім'я і по батькові. Зустрівши співбесідника, слід встати з-за столу і запросити його сісти навпроти. Добре було б вийти йому назустріч: цей жест дає співбесіднику зрозуміти, що ви його поважаєте й готові до розмови на рівних. У разі, коли ви зустрічаєтеся для бесіди з своїм товаришем у службових питаннях або із знайомою вам людиною, то слід привітати його й назвати при цьому на ім'я та по батькові. Перед початком бесіди з незнайомою людиною рекомендується попереджати співбесідника про час, який ви маєте у своєму розпорядженні для бесіди. Потрібно вміти слухати й правильно ставити уточнюючі питання, які допоможуть розкрити думки співбесідника[3,с.30].

Після дотримання вказаних вимог можна переконливо й детально висловлювати свою точку зору. Треба робити так, щоб співбесідник

побачив обстановку з іншого боку і міг критично переглянути свої погляди.

Бесіда може не завжди проходити за сценарієм. Причину невдачі потрібно знаходити в самому собі, у своєму виразі обличчя, тоні, увазі, а не в співбесіднику. Згубною для бесіди виявляється нестримна категоричність думок, яка може знищити доброзичливість співбесідника. У процесі ділової зустрічі треба послідовно проводити основну думку, проте головне – це навчитися слухати співрозмовника, вибирати правильні моменти для зауваження й робити їх у тактовній формі, ненав'язливо аргументувати свої установки, терпляче вислуховувати співбесідника і його заперечення[1,с.215].

Випадки, коли доводиться відповідати на заперечення. Потрібно дати співбесідникові самому відповісти на власні заперечення і спростувати їх. Для цього непотрібно суперечити відкрито, вислухавши зауваження, потрібно умовно погодитися з тим або іншим запереченням, спробувати вислухати декілька заперечень, щоб визначити головне й відразу відповісти; різкі заперечення слід повторити спокійним тоном.

Також слід звернути увагу на темп бесіди й паузи. Це має велике значення, оскільки допомагає виділити головне. Мова співбесідників повинна бути виразна й гранично ясна. Не варто говорити дуже голосно або дуже тихо. Перше – нетактовно, друге – може примусити вашого співбесідника багато разів ставити одне й те ж питання[4,с.101].

Рішення завжди повинне слідувати за переконанням, оскільки в іншому випадку співбесідник замість викладу своїх ідей почне критикувати вас або буде байдуже зі всім погоджуватися.

Як тільки точки зору співбесідника стають зрозумілі, можна бесіду завершувати.

Отже, правильна стратегія поведінки обліковця в його професійній діяльності є важливим аспектом, адже завдяки цьому обліковець може справити про себе хороші враження, а також відбувається результативне спілкування фахівців[2,с.98].

Список використаної літератури

1. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування: Навч. посіб. / Мацюк З. – 2 - е вид. – К.: Каравела, 2016. – 352 с.

2. Середницька А.Я. Українська мова за професійним спрямуванням: Навч. посібник / Уклад. А.Я. Середницька. – 3 - те вид., перероб. і допов. – Київ: Алерта, 2012. – 215 с.

3. Чмут Т.К. Етика ділового спілкування: навч. посіб. / Т.К. Чмут, Г.Л. Чайка. – 3-те вид., стер., – К.: Вікар. – 2010. – с. 70.

4. Шевчук С.В., Українське ділове мовлення: Підручник / Уклад. С.В.Шевчук. – 7-ме вид., перероб. і допов. – Київ: Алерта, 2013. – 308 с.

5. Хомич В.І., Толочко С.В. Професійна діяльність і українська мова: навч. посіб. для студентів стаціонарної та заочної форми навчання/ В.І. Хомич, С.В. Толочко. – Ніжин: Міланік, 2017. – 278с.

Гордіна Наталія

к.і.н.

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

Україна

ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ 1991 РОКУ – ПЕРШИЙ ДОСВІД НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Період перебудови можна виділити як особливий етап розвитку українського суспільства. Це був переломний момент в історії України. З'ясування основних тенденцій суспільно-політичних трансформацій в УРСР на початку 1990-х рр., зокрема особливостей перебігу Президентських виборів 1991 р., необхідне для розуміння процесів, характерних для перехідного суспільства, яким було українське суспільство на той час.

Після того як започаткована М. Горбачовим перебудова стала неконтрольованою, республіканські лідери почали перехоплювати контроль над підвладними їм територіями. Це можна було зробити, законодавчо оформивши поступове відділення республіки від союзного центру. Для цього в УРСР була прийнята Декларація про державний суверенітет, яка надавала республіці ширші права для управління власними справами; цій меті підпорядковувалось рішення про заснування посади Президента Української РСР і проведення виборів на цю посаду; фінальним акордом стало проголошення Незалежності України після того, як стало ясно, що Радянське керівництво вже не спроможне відновити свою владу на території Радянського Союзу.

Постанова про вибори Президента УРСР була прийнята Верховною Радою 21 червня 1991 року. Зазначалося, що доцільно заснувати пост Президента Української РСР до прийняття нової республіканської Конституції і провести вибори президента у 1991 році [1].

У відповідності до Закону УРСР «Про Президента Української РСР» від 5 липня 1991 року, Президент проголошувався найвищою посадовою особою у державі й головою виконавчої влади [2]. На посаду Президента могли претендувати громадяни УРСР, яким на день виборів виповнилося 35 років, вони мали право голосу, проживали на території України не менше 10, у тому числі й останніх п'яти, років та володіли державною мовою. Зазначалася також заборона перебування на цій посаді більше, ніж два терміни підряд. Право висунення кандидатів надавалося політичним партіям та громадським об'єднанням, зареєстрованим відповідно до законодавства, які налічували не менше тисячі членів, а також зборам виборців, якщо в них взяло участь не менше 500 громадян. Для реєстрації кандидатам необхідно було зібрати на свою підтримку не менше 100 тисяч підписів громадян, які мали право голосу, у тому числі не менше 1500 підписів у кожному з 2/3 виборчих округів [3].

У країні бракувало досвіду і фахівців для проведення виборів, які передбачалися новим законом. Те, що запланували на 1 грудня 1991 р. не мало аналогів в українській історії. Окрім того, що вперше мали відбутися демократичні вибори, ініційовані та організовані власне українською владою, на яких народ повинен був обрати першого в своїй історії президента, вони відбувалися одночасно з референдумом на підтримку незалежності України, аналогів якому в історії також не було.

У Центральній виборчій комісії були представники практично від усіх політичних течій, що було необхідним для забезпечення демократичності проведення виборів президента. Такий же принцип, по можливості, застосовувався і для формування окружних та місцевих виборчих комісій. Це було складніше через відсутність практично у всіх нових партій розгалуженої системи представництв у різних районах України [6, арк. 88].

Україна була поділена на 27 виборчих округів і десятки тисяч дільниць (всього 36160) [6, арк. 5]. Для цього були створені окружні та місцеві виборчі комісії, робота яких, порівняно з досвідом виборів у СРСР, ускладнювалась. Проведення президентських виборів

фінансувалось із державного бюджету, а кошторис мала визначити ЦВК і подати його у Верховну Раду для затвердження.

На першому засіданні 8 серпня 1991 р. члени ЦВК, спираючись на досвід Російської Федерації, визначили суму коштів, необхідних для проведення виборів. Враховуючи витрати на друкування листівок, поїздки, готелі, транспорт, телефонні розмови та інше, на одного кандидата вийшло 75 тис. крб. Передбачалося також надходження у фонд виборів президента добровільних пожертвувань, але не більше 500 карбованців на одного кандидата [6, арк. 9].

1 вересня 1991 р. почалось офіційне висування претендентів на кандидати в Президенти України [6, арк. 53]. Висування претендентів тривало протягом місяця, ще місяць надавався для збору підписів, тобто до 1 листопада бажаючі мусли подати підписні листи зі списками підписів на свою підтримку.

Дозвіл на збирання підписів та підписні листи отримали 15 претендентів від партій та громадських організацій і 9 самовисуванців [6, арк. 81]. При розгляді заяв претендентів обов'язковим було знання української мови, проживання останніх п'яти років на території держави і наявність певної програми чи, хоча б, накреслених напрямків дій кандидата у разі обрання його на посаду Президента. Теоретично будь-хто, якщо він відповідав вимогам, затвердженим законодавством, міг стати кандидатом в Президенти України. Але практично це було дуже складно, хоча й дещо простіше, ніж у наш час.

Врешті було зареєстровано 7 кандидатів у Президенти України [7, арк. 78-81]: Гриньов В.Б., заступник Голови Верховної Ради України; Кравчук Л.М., Голова Верховної Ради України; Лук'яненко Л.Г., народний депутат України, голова УРП; Табурянський Л.І., народний депутат України, голова НПУ, президент синдикату «Олімп»; Ткаченко Олександр Миколайович, державний міністр з питань аграрної політики і продовольства України, міністр сільського господарства України (зняв свою кандидатуру на користь Леоніда Кравчука); Чорновіл В.М., народний депутат України, член НРУ; Юхновський І.Р., голова комісії Верховної Ради з питань народної освіти і науки.

Передвиборча кампанія тривала три місяці. Суспільство активно долучилося до її проведення, оскільки було значною мірою політизоване і, як свідчили соціальні опитування напередодні

виборів, пов'язувало свій добробут з утвердженням незалежності держави і обранням майбутнього її лідера [4].

Результати виборів Президента України 1 грудня 1991 року[5]

Прізвище та ім'я кандидата	Кількість голосів «за»	Кількість голосів у відсотках
Кравчук Леонід	19 643 481	61,59
Чорновіл В'ячеслав	7 420 727	23,27
Лук'яненко Левко	1 432 556	4,49
Гриньов Володимир	1 329 758	4,17
Юхновський Ігор	554 719	1,74
Табурянський Леопольд	182 713	0,57

Таким чином, вже у першому турі переміг Леонід Кравчук, за якого проголосували більше половини виборців. Демократичні сили не змогли висунути єдиного кандидата, що стало однією з причин перемоги колишнього партійного функціонера.

Іноземні спостерігачі, присутні на виборах, висловились, що референдум та вибори на їх думку чудово організовані і це було справді демократичне волевиявлення населення. Така оцінка багато важила для майбутнього України, оскільки давала підстави для визнання держави іноземними країнами[5].

Отже, не маючи досвіду самостійного проведення подібних виборів в умовах демократії, Центральна виборча комісія все ж змогла їх організувати. Факт організації на досить високому рівні подібної акції в умовах відсутності комп'ютерів, ефективних засобів зв'язку, а головне, практики, говорила про життєздатність України як самостійної держави. Вибори Президента України в 1991 році були важливими для держави перед усім як перший досвід організації акцій подібного значення та масштабу. Враховуючи помилки і прорахунки, в подальшому виборчий процес організовувався більш ефективно, політики навчилися краще визначати і враховувати суспільну думку. Вибори стали першим випробуванням самостійності Української держави і влади, дозволили їй вийти на міжнародну арену, зробивши із однієї з республік самостійну державу, адже саме після виборів і референдуму Україну почав визнавати світ.

Список використаних джерел:

1. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, №31, ст.402

2. Закон УРСР «Про президента Української РСР»//Законодавство України [електронний ресурс]: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1295-12>

3. Закон УРСР «Про вибори Президента Української РСР» // Законодавство України[електронний ресурс]:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1297-12/ed19910705>

4. Урядовий кур'єр. – 1991. – листопад, №8.

5. Урядовий кур'єр. – 1991. – грудень, № 38-39.

6. ЦДАВОВУ. – Фонд 1. – Опис 28. – Справа 23-2/3. – Арк. 5

7. ЦДАВОВУ. – Фонд 1. – Опис 28. – Справа – 23-2/5. – Арк. 81.

Грабовецький Олександр

ст. викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

Україна

ІСТОРИЧНІ АНАЛОГІ ПРАВОВОЇ БАЗИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

2017-й рік як сота річниця Української революції спонукає дослідників не просто уважно, а навіть прискіпливо вивчати як досягнення, так і втрати нашої державності на такому довгому шляху її становлення. Це потрібно для того, щоб не припускатися помилок ні сьогодні, ні в майбутньому. Адже тоді, у бурхливому 1917-му, молода Україна робила перші кроки у правовому полі.

У квітні 1917 р. у м. Києві відбувався Український національний конгрес, який обрав новий склад Центральної Ради. Конгрес висунув вимогу автономії України в складі демократичної федеративної Росії.

Під тиском української громадськості 10 червня 1917 р. Виконавчий комітет Центральної ради видав I Універсал. Відповідно до нього 15 червня 1917 р. Мала Рада утворила автономний уряд - Генеральний секретаріат.

Втрачаючи авторитет серед російського населення й боячись втратити Україну, Тимчасовий уряд змушений був піти на деякі поступки українцям.

Центральна рада 3 липня 1917 р. опублікувала текст II Універсалу.

У ньому давалась обіцянка не відривати України від Росії і визнавалось, що автономію України мають встановити Всеросійські установчі збори [2].

Досягнувши угоди з Тимчасовим урядом, Центральна Рада могла тепер братися за управління країною. Однак дуже швидко виявилось, що українському уряду гостро бракує волі, вміння управляти державою. Замість швидкого вирішення нагальних проблем, таких, як: відновлення правопорядку, створення дієздатної армії, забезпечення міст продуктами, організації роботи залізниць, ефективного розв'язання земельного питання, київські урядовці гаяли час у безкінечних суперечках про межі своєї влади.

Проте вже незабаром стало зрозумілим, що управляти країною без армії та чиновників неможливо. По Україні ширились анархія й безладдя [3].

Російський уряд намагався протиставити законодавчу (Центральна рада) та виконавчу (Генеральний секретаріат) владу в Україні, підірвати елементи української державності з середини. Генеральний секретаріат не одержував виконавчих функцій, а ставав тільки проміжним органом між Тимчасовим урядом і українськими губерніями. Із сфери його компетенції вилучалися військові та продовольчі справи, пошта, телеграф, суд [2].

Більшовицьке збройне повстання 7 листопада 1917 р. у Петрограді змінило хід подій, які набули кардинально революційного характеру.

Центральна Рада 22 листопада прийняла III Універсал, яким оголошувалося створення Української Народної Республіки (УНР). Універсал проголошував націоналізацію землі, що лише поглибило анархію та невдоволення селян, землевласників та духовенства. Генеральний Секретаріат був перетворений на Раду Міністрів.

Водночас в Універсалі не йшлося про відокремлення від Російської республіки. З перспективи часу можна визнати, що Центральна Рада своєю впертою політикою федерації з Москвою втратила дорогоцінних вісім місяців та велике піднесення українського народу творити свою власну державу [3].

Українські більшовики за підтримки російських більшовиків 11-12 грудня 1917 р. скликали в Харкові свій з'їзд рад, який проголосив радянську владу на Україні й закликав українців боротися проти

законної влади – Центральної ради та Генерального секретаріату, чим розв'язав громадянську війну на Україні.

Тому 22 січня 1918 р. Центральна рада опублікувала IV Універсал, за яким Українська Народна Республіка проголошувалась незалежною державою. Було сформовано новий уряд - Раду народних міністрів [2].

Замість постійної армії планувалося створення народної міліції.

В Універсалі передбачалося переобрання волосних, повітових та міських дум, а до того часу уряд мав співпрацювати з органами місцевого самоврядування, «вибраних із місцевої людності». Проблема взаємовідносин державного управління і місцевого самоврядування у той історичний період була надзвичайно актуальною [3].

Але 6 березня 1918 р. Центральна рада внесла ще більше безладдя в місцеве управління, затвердивши закон «Про поділ України на землі», згідно з яким ліквідовувались губернії та передбачалось утворення 32 земель.

Однак це вже не мало ніяких наслідків, 29 квітня 1918 р. Центральна рада впала в результаті державного перевороту гетьмана Павла Скоропадського.

За іронією долі, саме в цей день була прийнята Конституція УНР - одна з найдемократичніших на той час [2].

IV Універсал і Конституція УНР були останніми державно-правовими актами Центральної Ради. До найважливіших причин її невдач можна віднести ігнорування провідниками УНР двох основ державності - боєздатної армії та апарату державного управління. Не маючи дієздатного управлінського апарату, Центральна Рада не могла підтримувати зв'язки з губерніями та сільською місцевістю, де зосереджувалося найбільше її прихильників [3].

І ось минуло сто років...

Трагічне віддзеркалення колишніх правових прогалин і дефіциту політичної волі вже сьогодні точно підмітила Вікторія Шевченко.

Військова агресія Російської Федерації (РФ) та провадження нею «гібридної війни» стали новою реальністю сучасного етапу розвитку геополітичних процесів. Ситуація на сході України ускладнюється тим, що конфлікт з РФ не отримав належної правової оцінки, не визначений як міжнародно-правовий конфлікт, що має статус війни. Але сучасні геополітичні та гео економічні реалії, стан боєздатності

Збройних Сил України (ЗСУ), дипломатична складність ведення двосторонніх перемовин з РФ, її міжнародна ізоляція – все це створило умови, за яких оголошення та проведення війни спричинить багато людських жертв та дестабілізацію усього регіону. Тому Україна, стаючи на захист власного цивілізаційного вибору подальшого вектору геополітичного розвитку, опинилася у ситуації, в якій збройне протистояння іншій державі здійснюється в межах проведення АТО.

При цьому відбувається управління територіями, на яких проводиться антитерористична операція. Таке управління здійснюється у формі цивільно-військового співробітництва (ЦВС) – унікальної форми взаємодії цивільної та військової адміністрацій, спрямованої на забезпечення першочергового виконання ЗСУ завдань щодо захисту суверенітету та недоторканності державної території, а також суспільно-політичних та соціально-економічних процесів розвитку територій з урахуванням особливостей проведення АТО.

Загалом сучасний правовий статус військово-цивільних адміністрацій (ВЦА) потребує вдосконалення, оскільки в процесі виконання завдань АТО були виявлені слабкі місця організаційно-правового забезпечення їх діяльності. З одного боку, це можна пояснити тим, що АТО, та ще й у таких масштабах, є новим цивілізаційним викликом для України. Але, з другого боку, треба розуміти, що подолання проблем можливе за рахунок високого рівня якості організаційно-правового забезпечення діяльності ВЦА та ефективності й оперативності управлінських рішень, що приймаються конкретними особами для виконання тактичних завдань АТО [4].

Виходячи з повноважень, якими наділено обласну, районну військово-цивільну адміністрацію та військово-цивільні адміністрації населених пунктів, вони виконують незначну частину правоохоронних функцій. Більшість повноважень цих органів складають загальні функції управління у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства та інших сферах, які по суті не є правоохоронними. Також слід зазначити, що ці органи не виконують жодної військової функції, хоча й мають назву "військово-цивільні" [5].

Тож заслуговує на підтримку думка В.Шевченко про те, що цілком виправданою буде активізація подальшої наукової дискусії

щодо внесення відповідних змін до законодавчого забезпечення діяльності таких державних інституцій, як ВЦА [4].

Таким чином, підсумовуючи словами Куца Ю.О., можна сказати, що нові функції та завдання держави зумовлюють і новий зміст її управлінської діяльності, отже й визначають форми та методи управління, систему та структуру органів державного управління. У тріаді «реформування державних органів управління – підвищення ефективності їхньої діяльності – досягнення позитивних соціальних результатів» закладено послідовність і органічний зв'язок явищ. У цьому аспекті реформування для підвищення ефективності діяльності органів управління повинно здійснюватись у суворій відповідності (співвідношенні) між його метою, нормативно встановленими функціями цих органів, їх практичними діями та соціальним результатом [6].

Отже, осмислюючи складний політико-правовий досвід, якого набула Україна у кривавій боротьбі за свою державність, можна погодитися з висловом, який зазвичай приписують Бісмарку: «У кого в руках виконавча влада, у того в руках – країна».

Список використаних джерел:

1. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 3 лютого 2015 року № 141-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/141-19>.
2. Киричук В.В., Тимцуник В.Т. Історія державного управління в Україні: Навчальний посібник. - Київ, 2001.- 244 с.
3. Малиновський В. Я. / Державне управління: Навчальний посібник.- Вид. 2-ге, доп. та перероб.- К.: Атіка, 2003.- 576 с
4. Шевченко В. Адміністративно-правовий статус військово-цивільних адміністрацій / В.Шевченко // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2016. – № 4(12). – С. 196–206 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chasopysnapu.gov.ua/chasopys/ua/pdf/12-2016/shevchenko.pdf>.
5. Безбах Я. Я., Сольвар Р. М., Матвійчук Е. Л. Пояснювальна записка до проекту Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо особливостей статусу та здійснення повноважень військово-цивільних адміністрацій)"

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/GH2G91AA.html

6. Куц Ю.О. Природа та сутність державного управління. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/Kuc_s.pdf.

Гулько Євген
магістр

Бадьоріна Любов

д.т.н., ст. викл.

Київський університет культури
м. Київ

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ КАДРІВ ДО СУЧАСНИХ УМОВ ПРАЦІ У ВНЗ УКРАЇНИ

Українська наука стоїть на порозі нового етапу свого розвитку. Євроінтеграційні процеси, що неминуче сприятимуть реформації всіх галузей економіки країни, безумовно торкнуться і наукової спільноти. Перш за все, вектор має бути зміщений із кількісного до якісного підходу до проведення наукових досліджень, що неодмінно має знайти своє відображення в унікальності наукової продукції (монографій, статей, тез, звітів, рукописів кваліфікаційних робіт тощо). Особливо стає важливим встановлення таких соціальних пропорцій в основних характеристиках персоналу організацій, які сприяють її зростанню і розвитку, в тому числі за рахунок залучення та закріплення в кадровому складі професійно підготовлених молодих фахівців. Це актуалізує проблему їх адаптації в сучасній організації, пошуку нових управлінських засобів, методів і технологій її успішного здійснення. Якість наукової діяльності є багатовимірною функцією, яка повинна охоплювати всі її види і напрямки, приділяючи особливу увагу кваліфікації персоналу та ефективності виконання науково-дослідних робіт, на високому рівні підготовки наукових кадрів, якості інфраструктури. Для здійснення оцінки ефективності наукової праці важливими виступають класифікація і систематизація складових діяльності наукових фахівців. Серед можливих універсальних засобів конструктивного опису об'єктивних критеріїв результативності праці є онтологія, тобто спроба всеохоплюючої і детальної формалізації області знань за допомогою

концептуальної схеми. Аналіз професійно підготовлених наукових кадрів ВНЗ довів те, що система адаптації підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації (НКВК) пов'язана, насамперед, з розвитком процесів глобалізації у світовій системі освіти і необхідністю посилення конкуренції української освіти на світовому ринку освітніх послуг. Структурно-функціональна модель адаптації НКВК до інтеграції у світовий освітній простір представлена як сукупність умов і факторів, що впливають на процес адаптації, напрямки адаптації, а також результатами керуючого впливу на даний процес. Для надання керуючого впливу на процеси адаптації необхідно визначити стан об'єкта адаптації відтворення наукових і науково-педагогічних кадрів; виявити тенденції розвитку системи після вузівської освіти, що спостерігаються в Європі і в світі, а також окреслити проблеми, які перешкоджають активізації інтеграції не тільки української системи підготовки НКВК, а і цьому процесу в інших країнах.

В даний час у сфері підготовки НКВК спостерігаються наступні основні тенденції:

- введення структурованих докторських програм;
- поява професійних докторських ступенів;
- розширення кар'єрних перспектив докторів і постдокторантури;
- підготовка кадрів НКВК, орієнтованих на неакадемічну кар'єру;
- вдосконалення методів інституційного та неформального керівництва у супроводі проведення дисертаційного дослідження, орієнтуючись на взаємодоповнюваність;
- засвоєння нової культури наукового керівництва;
- зростання вимог до якості навчання та розвиток системи менеджменту якості в після вузівської професійної освіти.

Базуючись на аналізі стану української системи вищої та після вузівської освіти і світових тенденцій її розвитку, в якості основних напрямків адаптації були визначені: комплексний підхід до процесу адаптації; інтеграція науки, освіти і виробництва.

Забезпечення інноваційного характеру після вузівської професійної освіти (ППО), можливо лише за рахунок інтеграції цих трьох сфер суспільного відтворення: посилення наступності вищої та після вузівської освіти; відповідність ресурсних потенціалів, а саме:

кадрового, організаційно-управлінського, матеріально-технічного та фінансового ефективній підготовці НКВК; зв'язок підготовки наукових кадрів і системи їх атестації; активізація міждисциплінарних наукових досліджень; розвиток інституту наукових шкіл; розширення академічної та секторальної мобільності; використання досвіду зарубіжних країн у підготовці НКВК.

На процеси адаптації системи підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів різний вплив роблять фактори як зовнішнього, так і внутрішнього характеру.

До найбільш значущих внутрішньо системних факторів слід віднести:

- наявність відповідного науково-інноваційного середовища у вузі;
- модернізацію програм навчання з урахуванням адаптації до процесу інтеграції в світовий освітній простір;
- інституційні перетворення в системі після вузівської професійної освіти;
- відмінності в соціально-економічному розвитку регіонів України і посилення регіоналізації / локалізації науки та підготовки наукових кадрів.

Серед зовнішніх факторів слід виділити :

- активізацію процесів глобалізації в освіті і формування міжнародного ринку праці;
- формування загальноєвропейської зони ВО;
- включення докторських програм в якості третього циклу вищої освіти.

У процесі адаптації української системи освіти в цілому і після вузівської, зокрема, вузівське та наукове співтовариство зіткнулося з рядом проблем, серед яких найбільш суттєвими є: юридичний аспект визнання дипломів, вчених ступенів, кваліфікацій та освітніх програм; відсутність єдиних міжнародних стандартів та уніфікації докторських програм; невідповідність спеціальностей і галузей наук з присудження вчених ступенів у різних країнах; відмінності в кваліфікаційних вимогах до претендентів та атестаційних процедурах.

Закріплення молодих працівників в кадровому складі сьогодні можна вважати стратегічним завданням для кожної сучасної організації. Найбільш гострими проблемами, пов'язаними з

молодими фахівцями, які надходять на роботу в різні організації, є: посадовий ріст, соціальний захист, професійний розвиток, професійна соціалізація у виробничому середовищі, адаптація в середовищі працівників організації, формування громадянської позиції.. Все це так чи інакше пов'язане з процесами формування ціннісних систем молодих працівників, інтеріоризації в їх особистісній свідомості цінностей своєї організації, а якщо ширше - сучасних цінностей українського суспільства, частиною якого є колектив кожної української організації.

Список використаних джерел:

1. Семиченко В. А. Пріоритети професійної підготовки: діяльнісний чи особистісний підхід? //Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І. А. Зязюна. - К.: Віпол, 2000. - С. 176-203.
2. Гуревич Р. С. Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах: Монографія / За ред. С. У. Гончаренка. — К.: Вища шк., 1998. - 229 с.
3. Прохоренко І.В. Формалізація задач навчального процесу з контролем і забуванням навчальної інформації / І.В. Прохоренко, Ю.Т. Гуз // Восточно-европейский журнал передовых технологий. – 2010 №3/6(45). – С.54-56.
4. Палій С.В. Користувачі інформаційно – організаційного середовища підготовки іноземців, як джерело знань / С.В. Палій // Системи управління, навігації та зв'язку. – Полтава ПолтНТУ, 2013.- Вип. 2 (26). – С.92-95.

Ікальчик Наталія
студентка

Шевченко Володимир
викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»
м. Ніжин

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯКОСТІ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У
НІЖИНІ ТА НІЖИНСЬКОМУ РАЙОНІ**

Важливість освіти у сучасному суспільстві є незаперечним фактом. Серед соціальних інститутів суспільства сучасної цивілізації освіта займає одну з провідних позицій. Адже благо людини, становище культури та духовності в суспільстві, темпи економічного,

науково-технічного, політичного і соціального прогресу саме і залежать від якості і рівня освіти.

Контроль освітніх стандартів здійснює державна установа Український центр оцінювання якості освіти, яка здійснює зовнішнє незалежне оцінювання. Результати зовнішнього незалежного оцінювання випускників системи повної загальної середньої освіти використовують для прийому до вищих навчальних закладів та зараховують як оцінку за державну підсумкову атестацію.

Освітні стандарти постійно розвиваються і вдосконалюються. Заклади освіти намагаються відповідати існуючим нормам. В той же час різні соціальні фактори вносять свої корективи в освітню діяльність. Одним із таких факторів є територіальне місцезосташування закладів освіти.

Традиційно сільські заклади мають гірші умови для надання освіти. Наприклад, у 2017 році до всіх аграрних вишів за спеціальністю «Економіка» при мінімальному прохідному конкурсному балі ЗНО 182,4 на місця державного замовлення вступило... 7 осіб (не враховуючи Луганський НАУ), в тому числі один – з сільським коефіцієнтом.

Для порівняння вимірюваних освітніх стандартів використаємо результати ЗНО для закладів освіти м. Ніжина та Ніжинського району. За основу візьмемо результати ЗНО по Україні.

Учасниками ЗНО в 2017 році стали випускники шкіл м. Ніжина (526 осіб) та Ніжинського району (129 осіб). Міські учні склали ЗНО з 10 дисциплін: українська мова і література, історія України (399 осіб), математика (213), фізика (61), хімія (65), біологія (175), географія (213), англійська мова (195), німецька мова (9), російська мова (5). Сільські учні склали ЗНО з 8 дисциплін: українська мова і література, історія України (108 осіб), математика (49), фізика (13), хімія (6), біологія (71), географія (57), англійська мова (16).

Випускники шкіл Ніжина перевагу віддали при виборі ЗНО історії України (75%), математиці (40%), географії (40%). Випускники шкіл району перевагу віддали історії України (83%), біології (55%), географії (44%).

При складанні ЗНО частина учасників не пододала поріг в 100 балів. Випускники Ніжинських шкіл долали поріг у 100 балів значно краще за випускників шкіл району. З математики, фізики, біології вони мають перевагу в два рази, з української мови і літератури в три

рази, і тільки з англійської мови перевагу мають випускники шкіл району, котрі подолали поріг у 100 балів всім складом учасників. Але в районі тільки 12% випускників обрали англійську мову, в Ніжині 37%.

За найвищими якісними показниками складання ЗНО за шкалою 180-200 балів випускники Ніжина мають ще більшу перевагу: з фізики, хімії, біології, англійської мови беззаперечно перевага, з історії України майже дев'ять разів, з української мови і літератури, математики у сім разів, і тільки з географії перевагу в два рази мають випускники Ніжинського району.

Крім того, результати ЗНО випускників шкіл Ніжина відповідають загальноукраїнським та мають вищі показники з української мови і літератури, історії України та математики. На противагу, показники випускників шкіл Ніжинського району значно нижчі за загальноукраїнські.

Таблиця 1

Україна, м.Ніжин, Ніжинський район – результати ЗНО 2017 року

Дисципліни	% учасників, які					
	не подолали поріг			отримали найвищий результат за шкалою 180-200 балів		
	Україна	Ніжин	Ніжинський район	Україна	Ніжин	Ніжинський район
Українська мова і література	7.56	4.37	14.73	12.57	22.62	3.10
Історія України	14.30	10.53	13.89	5.65	8.27	0.93
Математика	16.47	13.15	26.53	8.60	15.02	2.04
Фізика	22.61	22.95	46.15	4.46	11.48	0.00
Хімія	10.77	10.77	16.67	18.46	18.46	0.00
Біологія	9.71	9.71	23.94	7.43	7.43	0.00
Географія	9.08	8.92	14.04	7.08	6.57	12.28
Англійська мова	15.14	12.31	0.00	12.57	9.74	0.00

Враховуючи результати ЗНО, можна констатувати значну різницю якості середньої освіти між навчальними закладами Ніжина та Ніжинського району.

Список використаних джерел:

1. Ірина Білоус, газета «Україна молода», №132 від 3 листопада 2017 року.

2. Регіональні дані ЗНО-2017 Українського центру оцінювання якості освіти [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <https://zno.testportal.com.ua/stat/2017> (дата звернення 21.11.2017) – Назва з екрана.

3. Український центр оцінювання якості освіти. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://testportal.gov.ua/about/> (дата звернення 21.11.2017) – Назва з екрана.

Куранда Вероніка

студентка

Хомич Вікторія

к.ф.н., доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПСИХОГРАМИ ЯК МОДЕЛЬ ОБЛІКОВЦЯ

Будь-яке підприємство має бухгалтерію. Саме вона організовує роботу всього підприємства, управляє всіма його активами, розробляє методи обліку діяльності виробничого процесу, направленої на розв'язання завдань, які пов'язані з перспективами розвитку, обліку діяльності виробничого процесу.

Бухгалтер наразі одна з найбільш затребуваних професій. Саме тому

ми повинні знати якими якостями повинна бути наділена людина задля успішної роботи в цій сфері трудових відносин.

Узагалі сам термін «психограма» означає зображення результатів дослідження психічної діяльності особи за допомогою ряду тестів з метою наглядного порівняння різних особин [6, с.12]. Зустрічається таке визначення психограми– «перелік вимог до психіки людини певної професії (включає перелік необхідних здатностей і здібностей людини)» [3, с.33]. У практичній діяльності людини вона є актуальна, бо відображає психологічний портрет професії.

Етапами її складання визначено :

- Установлення переліку обов'язкових завдань, які повинен виконувати професіонал.

- Реконструкція дій, необхідних для досягнення поставлених цілей.
- Співвіднесення важливих і часто повторюваних, основних професійних дій і психічних функцій, процесів, здатностей та умінь, що забезпечують їх виконання[4, с.122].

Дослідженням психограм займався німецький психолог Вільям Штерн, який і ввів цей термін на початку ХХ ст. Він розробив методи складання загального психологічного портрету конкретних особистостей. Також запропонував складати часткову психограму, яка відображає не всі сторони особистості, а тільки важливі для певного практичного завдання. При цьому мова не йде про конкретну особистість, а про типовий портрет успішного професіонала[1, с.105].

Е. А. Мілерян у своїх працях для оцінки роботи працівників увів поняття "якість трудової діяльності", яке характеризується надійністю, ефективністю, різносторонністю, гнучкістю і темпами роботи. Надійність може бути виражена стабільністю оптимального рівня працездатності в екстремальних умовах праці, за якою стоїть здатність працівника до економної витрати сил і розподілу їх у часі. Гнучкість засвідчується в здатності людини своєчасно змінювати стратегію або спосіб проведення дій відповідно до змін умов праці. Показником гнучкості може слугувати час або швидкість зміни стратегій у відповідь на зміну ситуації. Під різносторонністю розуміють загальну кількість варіантів стратегій, прийомів і способів проведення дій, кожний із яких веде до досягнення поставленої мети праці.

Основним показником різносторонності роботи Е. А. Мілерян вважає відсоткове відношення знайдених працівником рішень завдань до максимально можливої кількості варіантів рішень [2, с.54].

На основі досліджень цих учених спробуємо змоделювати психограму головного бухгалтера.

Переконані, що обов'язковими завданнями, які має виконувати головний бухгалтер – це здійснення організації бухгалтерського обліку господарсько-фінансової діяльності й контроль за економним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, формування відповідно до законодавства про бухгалтерський облік облікову політику, виходячи з структури й особливостей діяльності підприємства, необхідності забезпечення його фінансової стійкості. Організувати облік майна, зобов'язань і господарських

операцій, що поступає від основних коштів, товарно-матеріальних цінностей і грошових коштів, виконання фінансових, розрахункових і кредитних операцій, своєчасне відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій, вдаватися до заходів із попередження недостач, незаконного витрачання грошових коштів і товарно-матеріальних цінностей, порушень фінансовою господарською законодавства. Забезпечувати законність, своєчасність і правильність оформлення документів, що виконуються робіт, розрахунки з нарахувань заробітної плати, правильне нарахування податків і зборів до бюджетів, страхових внесків до державних позабюджетних соціальних фондів, проведення платежів у банківських установах. Вести роботу із забезпечення суворого дотримання штатної, фінансової і касової дисципліни, кошторисів адміністративно-господарських і інших витрат, законності списання з рахунків бухгалтерського обліку недостач, дебіторської заборгованості й інших втрат, збереження бухгалтерських документів, оформлення й передання їх у встановленому порядку до архіву.

Хотілося б наголосити, що для виконання цих завдань, обліковець повинен знати законодавство про бухгалтерський облік; постанови, розпорядження, накази, інші керівні, методичні та нормативні матеріали фінансових і контрольно-ревізійних органів із питань організації бухгалтерського обліку і складання звітності, а також ті, що стосуються фінансово-господарської діяльності підприємства. Також цивільне право, фінансове та податкове законодавство; структуру підприємства, стратегію й перспективи його розвитку; положення та інструкції з організації бухгалтерського обліку на підприємстві, правила його ведення, порядок оформлення операцій і організацію документообігу по ділянках обліку. Форми й порядок фінансових розрахунків; порядок приймання, оприбуткування, зберігання і витрачання товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та інших цінностей; методи економічного аналізу господарсько-фінансової діяльності підприємства, правила розрахунку з дебіторами і кредиторами; порядок та терміни складання бухгалтерських балансів і звітності; правила проведення перевірок і документальних ревізій; сучасні засоби обчислювальної техніки й можливості їх застосування для виконання обліково-обчислювальних робіт та аналізу виробничо-

господарської та фінансової діяльності підприємствата багато інших нормативно-правових актів.

Зазначаємо, що на посаду головного бухгалтера призначається особа, що має вищу професійну освіту і стаж фінансово-бухгалтерської роботи на керівних посадах не менше 3 років.

Особистісними якостями, якими повинен володіти обліковець – це аналітичний стиль мислення, цілеспрямованість, наполегливість, висока відповідальність, обов'язковість, педантичність, принциповість, надійність, вольовий контроль поведінки. Висока стійкість до стресів, постійна турбота про свій рейтинг. Невербальний інтелект (математичні здібності), аналітичне мислення, емоційна стійкість, дисциплінованість, принциповість, самостійність, акуратність, схильність до монотонної роботи. Сильний, жвавий, урівноважений тип нервової системи, стійкість і концентрація уваги, великий об'єм довготривалої й оперативної пам'яті, швидкість сприйняття, концентрація уваги.

Протипоказаннями, на наш погляд, будуть такі характеристики: агресивність, недостатньо високий інтелектуальний рівень, низька самооцінка, знижений культурний рівень.

Отже, вищезазначена психограма головного бухгалтера, яка містить завдання, головні якості обліковця та що потрібні для їх професійних обов'язків. Дослідження допоможе майбутнім обліковцям у виборі професії.

Список використаних джерел:

1. Штерн В. Диференціальна психологія та її методичні основи / А. В. Брушлінський : навчальний посібник . – М.: Наука, 1998. – 335с.
2. Мілерян Е.А. Психологія формування загальношкільних політехнічних умінь/Е.А. Мілерян– М.: Педагогіка, 1973.– 299с.
3. Хомич В.І., Толочко С.В. Професійна діяльність і українська мова : навчальний посібник для студентів стаціонарної та заочної форм навчання / В.І. Хомич В.І., С.В. Толочко. – Ніжин: Міланік, 2017. – 278с.
4. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням : Підручник./ С.В. Шевчук, І.В.Клименко – К.: Літера ЛТД, 2016. – 352с.
5. Малахів В.А. Етика: Курс лекцій : навчальний посібник / В.А. Малахів. – К. – 2010. – 48с.

6. Кацавець Р.С. Українська мова: професійне спрямування. Підручник. /Р.С. Кацавець – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 6-23с.

Куранда Вероніка
студентка

Грабовецький Олександр
старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В МЕЖАХ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Зовнішньоекономічна діяльність є одним із найважливіших напрямків розвитку підприємництва. Завдяки їй забезпечується задоволення потреб країн світового співтовариства у сировині, матеріалах, паливі, машинах, обладнанні та устаткуванні, товарах широкого вжитку, послугах. Разом з тим договори є суттєвим джерелом валютних надходжень до державного бюджету.

Ця діяльність є одним із важливих чинників стабільного розвитку національного господарства країн світу. В сучасних умовах жодна країна не може самостійно ефективно розвивати виробничі процеси на встановленому рівні. Тільки використовуючи переваги сукупного міжнародного науково-технічного потенціалу, переваг міжнародного поділу праці, країни світового співтовариства, в тому числі і наша держава, можуть вирішувати господарські завдання, що забезпечують економічне зростання та піднесення добробуту населення. В цьому зв'язку, вивчення змісту та особливостей зовнішньоекономічних зв'язків, що існують між державами в сучасних умовах, є суттєвим напрямом оптимального використання в національних межах економічних, можливостей світового співтовариства.

Проблематиці форм міжнародної економічної діяльності протягом останніх років відводилось провідне місце в дослідженнях таких вітчизняних і зарубіжних економістів, як Антонюк Л.Л., яка у своїх працях досліджує міжнародну взаємодію і конкурентоспроможність країн;Бела Баласса, який в своїй праці «Теорія економічної інтеграції» досліджував інтеграційні явища та

союзи країн; Гальчинського А.С. українського економіста, який розробляв перспективи розвитку економічних відносин України.

Україна є частиною світової спільноти і тому не може не рахуватися загально визнаними принципами та нормами міжнародного права і міжнародними договорами, у яких бере участь. Відповідно до Конституції чинні міжнародні договори, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [1, ст.9]

Іншим правовим документом, який регулює міжнародні відносини в нашій країні є Закон України «Про міжнародні договори України», який встановлює порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України з метою належного забезпечення національних інтересів, здійснення цілей, завдань і принципів зовнішньої політики України, закріплених у Конституції України та законодавстві України [4].

Одним із найважливіших нормативних актів у нашій державі, який регулює зовнішньоекономічну діяльність, є Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», прийнятий Верховною Радою України 16 квітня 1991 р. У цьому законі закріплені загальні положення, які розкривають значення термінів, що використовуються в ньому, систему принципів і види зовнішньоекономічної діяльності, основи її регулювання, захист прав і законних інтересів суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності [3].

Важливі норми, що використовуються або використовувались у сфері регулювання міжнародних економічних відносин, містяться і в інших законах України, зокрема «Про іноземні інвестиції» (від 13 березня 1992 р.), в Декреті Кабінету Міністрів України «Про режим іноземного інвестування» (від 20 травня 1993 р.), у «Митному кодексі України» (від 20 грудня 2016р.), у законах «Про інвестиційну діяльність» (від 18 вересня 1991 р.) та інші [7, с.112].

Кабінет Міністрів України також приймає постанови щодо регулювання зовнішньоекономічних відносин.

Серед універсальних міжнародних організацій необхідно виділити передусім Комісію ООН з права міжнародної торгівлі. У результаті діяльності цієї комісії були розроблені такі важливі міжнародно-правові акти, як Конвенція про договори міжнародної купівлі-продажу товарів, Конвенція про позовну давність у

міжнародній купівлі-продажу, Акт про міжнародний комерційний арбітраж та ін.

Усі ці акти мають важливе значення для регулювання міжнародних економічних відносин.

Важливе значення для регулювання відносин, що виникають у межах міжнародних відносин, має Правове керівництво щодо складання міжнародних контрактів на будівництво промислових об'єктів, яке розроблене і затверджене у 1987 р. Комісією ООН з права міжнародної торгівлі[5].

Немало зроблено у створенні правової основи міжнародних економічних договорів Європейською економічною комісією ООН — однією, як уже зазначалося, із міжнародних економічних організацій. Цією Комісією, зокрема, розроблені Керівництво щодо складання договорів на спорудження великих промислових об'єктів; Керівництво щодо складання міжнародних договорів між сторонами, що об'єднуються для здійснення конкретного проекту; Керівництво щодо складання міжнародних договорів на послуги, пов'язані з матеріально-технічним обслуговуванням, ремонтом та експлуатацією промислових та інших споруд.

Європейська економічна комісія ООН розробила також Загальні умови експортних поставок машинного обладнання та Загальні умови договору купівлі-продажу для експорту споживчих товарів. У цих документах викладені стандартні умови, що враховуються під час оформлення міжнародних економічних договорів. Чимало фірм посилаються на них під час оформлення договорів.

На сьогоднішній день Україна на уклала міжнародні договори з Білорусією, Австрією, Бельгією, Болгарією, Бразилією, Великою Британією, Грузією, Данією, Ізраїлем, Індією, Молдовою, Словаччиною, Словенією, США, Туреччиною, Угорщиною, Узбекистаном, Фінляндією, Францією, Німеччиною, Хорватією, Чехією, Швейцарією, Швецією та іншими державами.

Міжнародну допомогу країні надають країни члени Європейського союзу і НАТО, через фінансові кредити та інвестиції у виробництво продукції, надання послуг, підвищення рівня життя населення, зміцнення економіки.

Протягом поточного року було надано допомогу Збройним силам України на суму понад 60 млн дол. США, з яких технічна допомога на суму понад 53 млн дол. США. Ключовими партнерами в цьому

питанні є Сполучені Штати Америки, Канада, Великобританія та Литва.

Також зазначаємо, що 19 країн-партнерів надали медичну допомогу 211 пораненим та травмованим військовослужбовцям Збройних сил України, ще 11 військовослужбовців на даний час перебувають на лікуванні за кордоном.

На мою думку, укладаючи більше договорів про співпрацю з такими країнами як США, Німеччина, Велика Британія, Польща Україна має шанс підвищити рівень своєї економіки у багато разів. Зараз стоїть питання вступу нашої держави до Європейського союзу. Але для цього потрібно провести ряд реформ, які, я думаю, в нашій країні проводяться не досить ефективно, що в деякій мірі погіршує і без того важкий стан.

Та хочеться вірити, що ситуація зміниться на краще, і Україна буде на високому рівні стосовно теперішнього часу.

Список опрацьованих джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України.-1996.-№30.-ст.141.
2. Митний кодекс України від 20.12.2016р.№ 1796-VIII // Відомості Верховної Ради України.-2016.-№4.-ст.45.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 03.11.2016р. № 1724-VIII//ВВР – 2016 - № 52- ст.860
4. Про міжнародні договори України: Закон України від 05.06.2014 р. № 1323-VII//ВВР – 2014 - № 34- ст.1166
5. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй
[Електронний ресурс]-Режим доступу
6. Антонюк Л. Л. //Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації. — К.: КНЕУ, 2004. — 275 с.
7. Горбач Л. Міжнародні економічні відносини /Підручник. -К.: Кондор, 2005. -263 с.

Литовченко Віктор
кандидат філос. наук, доцент
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЙ

У сучасній системі підготовки майбутніх фахівців будь-якого профілю виникають протиріччя, зокрема, між сучасними темпами зростання наукової інформації та відведеним часом на її опанування; між гіперінформаційним середовищем, яке сприяє знаходженню, тиражуванню будь-якої інформації та неефективними способами її опрацювання тощо. Таким чином, виникає необхідність подачі студентам значного обсягу навчальної інформації при незмінній тривалості навчання і без зниження вимог до якості знань. Однією з основних умов реалізації стратегічних цілей модернізації освіти є підготовка майбутніх спеціалістів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, які сприяють інтегруванню різних видів інформації за допомогою тексту, звуку, відеозображення, графічного зображення, анімації тощо. Використання інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє досягти високої ефективності заняття, розглянути значний обсяг матеріалу, узагальнити й систематизувати знання студентів з певної теми, показати прикладну спрямованість вивченого матеріалу, перевірити практичні вміння й навички, здійснити диференціацію та індивідуалізацію навчання, гнучко керувати потоками різноманітної інформації (текстами, графічними зображеннями, музикою, відео зображенням).

Саме унаочнення навчального матеріалу здійснюється пристроями, які умовно можна класифікувати як основні й спеціальні:

- до основних пристроїв відносять: комп'ютер, мультимедіа-монітор, маніпулятори (миша, клавіатура, трекбол, графічний планшет, світлове перо, тачпад, сенсорний екран, pointing stick, ігрові маніпулятори – джойстик, геймпад). Зокрема, останнім часом особливої уваги заслуговує використання в практиці навчання графічних планшетів (дигитайзер) – пристрій для введення графічних зображень безпосередньо до комп'ютера за допомогою плоского ручного планшета й спеціального пера;

- до спеціальних засобів відносяться приводи CD-ROM, TV-тюнери, графічні акселератори, звукові плати, акустичні системи. Мультимедійна система включає комп'ютер, маніпулятори, що

виводять інформацію на плазмовий телевізор (або екран), відеопроєктор, DVD, INTERNET тощо.

З їх допомогою навчальний матеріал, який раніше подавався головним чином від викладача або з підручника, може подаватися на екрані через звук і зображення. Від цього змінюється характер навчального процесу, досягається висока ефективність заняття, підвищується рівень використання наочності, встановлюються міжпредметні зв'язки, швидко сприймається необхідна інформація, розглядається значний обсяг матеріалу, узагальнюються й систематизуються знання студентів з теми.

Суттєвою допомогою при організації занять можуть виступати різного роду мультимедійні видання:

- навчальні програми які, відповідно до напряму, можуть містити: текстове пояснення у мовному й графічному вигляді; наукові праці, які розкривають ключові положення досліджень; віртуальні тренажери, на яких студент може зануритися в особливості обраного ним фаху. Ці програми можуть забезпечити ефективну динамічність опанування практично будь-якого курсу.

- електронний навчально-наочний посібник – це видання, що містить сукупність наочних матеріалів, поданих засобами мультимедіа. Його використання є ефективним при організації репродуктивної роботи студентів, коли викладачеві необхідно наочно підтвердити або конкретизувати певні постулати науки, її фундаментальні основи. Окрім того, такі посібники є доцільними при постановці навчальних проблем;

- електронна енциклопедія – довідкове видання основних відомостей з однієї або кількох галузей знання, систематизованих за різними ознаками, доповнених аудіо- та відеоматеріалами, програмовими засобами пошуку й відбору довідкової інформації. Такі електронні енциклопедії можуть стати у нагоді для організації дослідницької роботи бакалаврів та магістрів;

- презентації власних занять – це створені власноруч заняття з використанням різноманітних можливостей мультимедійних технологій. При цьому відзначимо, що мультимедіа-презентації (власні розробки занять з використанням мультимедіа) є одним з найбільш поширених засобів унаочнення навчального матеріалу. Їх інформативність суттєво вища від традиційних засобів навчання через застосування мультимедіа, в якій використовується не лише

текст, різного роду зображення та ілюстрації, але й графіка, анімація, відео та звук.

Запропонована наочність матеріалу підвищує його засвоєння, так як задіяні всі канали сприйняття студентів – зоровий, механічний, слуховий і емоційний. Використання мультимедійних презентацій є доцільним на будь-якому етапі вивчення теми і на будь-якому етапі заняття. Так, можливі ситуації, в яких буде мати сенс спочатку проводити огляд розділу або тільки демонструвати потрібну тему без поглиблення і накопичення знань або навичок, а поглиблення і вдосконалення навичок використання потрібної теми в подальшому можна здійснити за рахунок самоосвіти. Дана форма дозволяє представити навчальний матеріал як систему яскравих опорних образів, що дозволяє полегшити запам'ятовування та засвоєння матеріалу, що вивчається. Подача навчального матеріалу у вигляді мультимедійної презентації скорочує час навчання, вивільняє ресурси здоров'я студентів.

Конкретизуємо переваги навчально-виховного процесу за допомогою інформаційно-комунікативних технологій:

- варіативність застосування на різних етапах навчання;
- можливість застосування на будь-якому етапі роботи на практичному занятті;
- навчальний матеріал краще сприймається і легше запам'ятовується студентами;
- економне використання навчального часу;
- індивідуалізація навчання, визначення глибини і послідовності засвоєння, темпу роботи;
- реєстрація даних про студента;
- збір та обробка статистичних даних про індивідуальну навчальну діяльність студентів;
- скорочення видів роботи, що втомлюють студента;
- використання різних аудіовізуальних засобів навчання для збагачення і мотивації навчання, наочного та динамічного подання матеріалу;
- розгалуження послідовності навчання на основі аналізу помилок студента;
- адаптація існуючих навчальних матеріалів до комп'ютеризованих умов навчання;
- створення комфортного середовища навчання;

- впровадження експериментальних досліджень;
- активізація навчальної діяльності студента;
- інтенсифікація навчання та підвищення рівня мотивації;
- формування самооцінки студентів та створення умов для самостійної роботи.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій є специфічною і досить складною проблемою, яка в своєму вирішенні потребує особливих знань, навичок, здібностей. Увесь навчально-виховний процес має бути пронизаний інноваційним спрямуванням з чіткою мотиваційною діяльністю зі здатність не лише включатися в інформаційно-комунікаційні технології, але й бути їх ініціатором.

Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дозволить не тільки підняти інтерес студентів до предметів, що вивчаються, але й розвине їхню творчу самостійність, навчить роботі з різними джерелами знань. Головною метою навчального процесу за таких обставин, стає не оволодіння майбутніми фахівцями конкретними знаннями, а одержання вмінь та навичок здобувати нові знання, відкривати їх для себе самостійно.

Список використаних джерел

1. Дибкова Л.М. Інформаційно-комунікаційні технології у контексті оцінювання результатів навчання студентів ВНЗ України / Л.М. Дибкова // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2016. – Т. 52. - № 2. - С. 27-35.
2. Задорожна Н.Т., Кузнєцова Т.В. Медіа-освіта: енциклопедія освіти / Н.Т. Задорожна, Т.В. Кузнєцова. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»
м. Ніжин

РОЗВИТОК МЛИНАРСТВА НА НІЖИНЩИНІ

Питання млинарства висвітлюються у працях етнологів, етнографів, археологів та істориків. О. Шафонський, О. Лазаревський, П. Федоренко, О. Компан, Н. Полонська-Василенко, В. Борисенко, Г. Швидько, П. Пиріг, В. Масненко так чи інакше зачіпають млинарську проблематику, але не розкривають її в повному обсязі [5, с. 15-17].

Факт наявності великої кількості млинів після визвольної війни в руках міщан і козаків переконливо засвідчує перепис 1666 р. Описуючи економічний стан країни, переписувачі зареєстрували і всі млини в описуваних місцевостях. Згідно з цим переписом, на Лівобережжі виявилась величезна кількість млинів, що належали міщанам, козакам і навіть селянам. Часто це були великі й дорогі підприємства, цілі своєрідні комбінати з кількох відділень для помелу зерна, очистки і дроблення круп тощо. У Батурині і навколо міста зосередилося 13 міщанських і козацьких млинів; на території Конотопа – 11 млинів; у м. Нові Млини – 8 млинів; у Києві – 18 млинів; у м. Острі – 19 млинів; у м. Козельці – 8 млинів; у м. Мені – 11 млинів; у м. Сосниці – 14 млинів і т. д. Така густа зосередженість підприємств на тісному просторі свідчить про значну заселеність країни і наявність у ній великої кількості хліба як основного багатства [3, с. 242-244].

У переписах міста Ніжина та його ближніх сіл за 1666 р. згадується млин, який знаходився біля міста на р. Остер. Володіли ним Іван Білявський та вдова Ілічиха. Є згадка і про двох ратушних мельників Гаврила та Кліма, але тяжко сказати чи працювали вони на одному ратушному млині, чи на різних. Г. Швидько у своїх дослідженнях зазначає про два ратушні млини, то можна сміливо припустити, що саме ці два мельники на них і працювали. Було і ще два млини на р. Острі. Перший знаходився в Липовому Розі, належав Гаврилу Тоценкою, а другий – під Ніжином на міській греблі, яким володіла вдова Міщиха з сином Павлом. На річці Крапивна в селі Талалаївка існував ще один млин, який належав ніжинському міщанину. У селі Берестовець Вертіївської сотні на річці Берестовець також стояв млин селянина Савки Степанова, який можна віднести до Ніжина. Таким чином, ми бачимо чотири міщанських млини, з яких

два знаходилося в селах Талалаївка та Липів Ріг, два ратушних і один селянський млин у с. Берестовець. Загалом на 1666 р. маємо сім млинів у Ніжині і селах Ніжинської сотні [6, с. 244-267].

О. Лазаревський у своїй праці «Описание Старой Малороссии...» згадує у Вересочі греблю з млинами-вишняками, але їх кількість не називає. У той же час, автор, спираючись на дані про м. Ніжин у 1740 р., зазначає, що в«Мельницъ на р. Острѣ, а именно: полковника Полтавскаго Кочубея – 1, бунч. товар. Якова и Василя Жураковскихъ и бывшаго писара полков. Ивана Кужчича – 2, сотника Мринскаго – 1, фельдмаршала графа фонъ Миниха – 1, протопопы Нѣжинскаго Волховскаго – 1, райци магистрата Нѣжинскаго Ивана Васильева мельница, съ которой по грамотѣ монаршой, двѣ части на ратушь даются... Другая мельница, прозываемая Кресановская, съ которой по грамотѣ монаршой половинная часть дается» [4, с. 65, 95]. Під час опису Ніжинського повіту 1779–1781 рр. у селах другої Ніжинської сотні зафіксовано ще декілька млинів. У с. Володькова Дівиця на р. Новий Потік був млин на три хлібних кола. На тій же річці в хуторі за 2 версти від с. Володькової Дівиці також стояв млин на 2 кола. На р. Крапивна у с. Пашківка – млин на 1 коло. Також згадується млин на 4 кола на хуторі І. Салецького за 2,5 версти від с. Дорогінки при р. Удай[2, арк. 137-143].

Відомий історик О. Шафонський, складаючи «Черниговского намесничества топографическое описание», нарахував у м. Ніжині на р. Острі 7 водяних млинів на 18 колах та 15 вітряків[7,с. 452, 454, 456, 465]. Швидше за все, саме О. Шафонський перший почав рахувати всі млини. Водяних млинарських постав (кіл) у ніжинському повіті автор нарахував 34, але 6 з них знаходилося у м. Носівка, яке до Ніжинського полку входило лише упродовж 1654–1663 рр. Не рахуючи їх, маємо 28 кіл у дев'яти населених пунктах. Кінних млинів було два: перший у Вертіївці на трьох поставах, а другий у Синяках на одному поставі. Вітряків у Ніжинському повіті О. Шафонський нарахував 308, але їх місце знаходження не локалізоване[7,с. 431 - 432, 442 - 443].

Отже, аналізуючи історіографічну та джерельну базу питання млинарства на території Ніжинського полку, можна дійсно сказати, що цей промисел був досить поширений в регіоні та постійно зростав. Це насамперед було зумовлено наявністю величезної кількості зернових культур як сировини млинарського промислу.

Станом на середину XVII ст. млинарство на території полку набуло значного розмаху та стрімко поширювалося по всіх водяних артеріях краю. Масштаби виробництва на цьому етапі розвитку найкраще можна простежити на сторінках «Переписних книг 1666 р.». Згідно їх даних основними осередками млинарства в цей час були сотенні містечка та подекуди наближені до них хутори й села. Відповідно до джерел, у Ніжинському полку можна нарахувати щонайменше 48 млинів. Таким чином, за наявними джерелами можна припустити, що від середини XVII до кінця XVIII ст. кількість млинів на території Ніжинського полку зросла більше ніж у 5 разів. Це є свідченням того, що млинарство планомірно стало основним промислом регіону та здійснило великий вплив на економічний розвиток Ніжинського полку.

Список використаних джерел:

1. Економічна історія України : Історико-економічне дослідження: в 2 т. / [ред. рада: В.М. Литвин (голова), Г.В. Боряк, В.М. Геєць та ін.; відп. ред. В.А. Смолій; авт. кол.: Т.А. Балабушевич, В.Д. Баран, В.К. Баран та ін.]; НАН України, Ін-т історії України. – К.: Ніка-Центр, 2011. – Т. 1. – С. 426.
2. ІР НБУВ. – Ф. II. – Спр. 13697. Опис Чернігівського намісництва (1779–1781). – Арк. 137-143.
3. Компан О.С. Міста України в другій половині XVII ст. / О.С. Компан. – К.: Видво АН УРСР, 1963. – С. 242-244.
4. Лазаревский А. Описаніе Старой Малороссіи. Материалы для истории заселения, землевладѣнія и управления. – К., 1893. – Т. 2. Полкъ Нѣжинскій. – С. 65, 95.
5. Масненко В. Млинарство, млини, мельники у часопросторі української традиційної етнокультури // Український млинологічний журнал. Історія, етнографія, культура. Науковий ілюстрований журнал. – Київ, 2011. – Вип. 1. – С. 15–17.
6. Романовський В.О. Переписні книги 1666 року / Пригот. до вид. і зредагував В.О. Романовський. – К.: УАН, 1933. – С. 244-267.
7. Шафонський А. Черниговского наместничества топографическое описание. – К. – 1851. – С. 452, 454, 456, 465.

Онищенко Наталія
студентка 2 курсу
Грабовецький Олександр

старший викладач
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин
Україна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ НЕРУХОМОСТІ

Договір купівлі-продажу – це найпоширеніший універсальний правовий інструмент, який розглядає перехід матеріальних об'єктів від однієї особи до іншої. У цивільному праві, а також господарському одне з центральних місць займає проблематика правового регулювання договору купівлі-продажу.

У наш час порушення прав і законних інтересів особи відбувається вже на етапі укладення договору купівлі-продажу нерухомості. Ця ситуація виникає за відсутності знань про те, які умови договору купівлі-продажу необхідно обговорити сторонам, якщо його предмет нерухоме майно.

У Цивільному кодексі України (далі ЦК України) вказано, що договір купівлі-продажу земельної ділянки, єдиного майнового комплексу, житлового будинку (квартири) або іншого нерухомого майна укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню та державній реєстрації, крім договорів купівлі-продажу майна, що перебуває в податковій заставі (ст. 657).

Договір купівлі-продажу відноситься до типу договорів, що врегульовують зобов'язання щодо передачі майна. За визначенням М.І. Брагінського і В.В. Вітрянського за договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) зобов'язується передати річ (товар) у власність другій стороні (покупцю), а покупець зобов'язується прийняти цей товар і сплатити за нього певну грошову суму (ціну) [6].

І.М. Кучеренко зазначає, що за договором купівлі-продажу продавець зобов'язується передати у власність, повне господарське відання чи оперативне управління покупцеві, а покупець прийняти майно і сплатити за нього певну грошову суму [7].

Законом зумовлено широке коло договірних умов. Це можуть бути істотні й звичайні умови: такі, як вказані у ст. 819 ЦК України. Якщо не визначено предмет договору, то його вважають неукладеним, тому важливо розуміти що є предметом й об'єктом договору, і це відноситься до істотних умов договору.

Оскільки нерухомість є товаром, капіталом, власністю, то її можна вважати самостійним об'єктом економіко-правового обороту. Вона також є об'єктом фіскального інтересу держави, фінансовим активом для інвесторів.

За ЦК України до нерухомих речей належать земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення (ст. 181).

Поняття «нерухомості» пояснюють такі законодавчі акти:

- Закон України «Про іпотеку», дає таке визначення нерухомого майна (нерухомість) – це земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці і невід'ємно пов'язані з нею, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення(ст. 1);

- Закон України «Про охорону культурної спадщини», що визначає нерухомий об'єкт культурної спадщини як об'єкт культурної спадщини, який не може бути перенесений на інше місце без втрати його цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду та збереження своєї автентичності(ст. 1);

- Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» говорить про те, що нерухомим майном, щодо якого проводиться державна реєстрація прав, є земельні ділянки, а також об'єкти нерухомого майна, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких неможливе без їх знецінення та зміни призначення, а саме: підприємства як єдині майнові комплекси, житлові будинки, будівлі, споруди, а також їх окремі частини, квартири, житлові й нежитлові приміщення (ст. 5).

Характеристика нерухомості як предмета договору купівлі-продажу завжди пов'язана з описом індивідуальних ознак об'єкта нерухомості. У разі вчинення правочину договору купівлі-продажу потрібно враховувати у визначенні предмета договору техніко-юридичні характеристики об'єкта нерухомості, що міститься у відповідному державному реєстрі. До моменту державної реєстрації договору купівлі-продажу нерухомості сторони цього договору не мають одна перед одною жодних зобов'язань.[8]

На думку С.О. Бородовського, у разі укладення договору купівлі-продажу земельної ділянки потрібно накреслити її план або схему, кадастровий план із відображенням обмежень у її використанні та

встановлення земельних сервітутів, акт визначення меж земельної ділянки в натурі. Перелічені умови характеризують індивідуальні ознаки конкретної земельної ділянки як предмета договору купівлі-продажу. За згодою сторін можуть визначатися також інші умови. Але без погодження предмета договір не може бути укладений [5].

Крім предмета договору купівлі-продажу, істотною умовою його є визначення ціни. Ціна нерухомого майна – це певна грошова сума, що відповідає договірній вартості нерухомого майна та повинна бути сплачена покупцем продавцю. Ціну узгоджують виходячи з ринкової вартості. Якщо відсутня ціна у договорі купівлі-продажу нерухомого майна, то договір не укладено, оскільки сторони не досягли згоди за однією з істотних умов цього договору – згоди про ціну нерухомості.

Сутність договору купівлі-продажу нерухомості можна охарактеризувати так: цей договір належить до договорів, які спрямовані на передачу майна увласність на умовах оплатності; сторони несуть зустрічні права та обов'язки стосовно один одного; при укладенні такого договору завжди має місце еквівалентна оплата майна покупцем продавцю; також належить до засобів регулювання відносин сторін; визначає зміст суб'єктивних прав та обов'язків учасників цього договору.

Невиконання умов договору купівлі-продажу з боку продавця, і з боку покупця, несе настання відповідальності. ЦК України не виокремлює окремо особливості купівлі-продажу нерухомості, але аналіз положень норм ЦК України дає можливість стверджувати, що основними обов'язками покупця за договором купівлі-продажу нерухомості є:

1) прийняти товар, крім випадків, коли він має право вимагати заміни товару або має право відмовитися від договору купівлі-продажу (ч. 1 ст. 689 ЦК України);

2) вчинити дії, які відповідно до вимог, що звичайно ставляться, необхідні з його боку для забезпечення передання та одержання товару, якщо інше не встановлено договором або актами цивільного законодавства (ч. 2 ст. 689 ЦК України);

3) оплатити товар, а також вчинити за свій рахунок дії, які відповідно до договору, актів цивільного законодавства або вимог, що звичайно ставляться, необхідні для здійснення платежу (ч. 1 ст. 691 ЦК України);

Продавець за договором купівлі-продажу нерухомості також має певні обов'язки, до яких можна віднести такі, як:

1. Передати покупцеві товар, визначений договором купівлі-продажу (ч. 1 ст. 662 ЦК України),

2. Одночасно з товаром передати покупцеві його приналежності та документи, що стосуються товару та підлягають переданню разом із товаром відповідно до договору або актів цивільного законодавства (ч. 2 ст. 662 ЦК України).

3. Попередити покупця про всі права третіх осіб на товар, що продається (ст. 659 ЦК України).

Законодавець, даючи можливість визначати значну кількість положень у договорі самим сторонам, мінімально втручається у регулювання відносин купівлі-продажу. Таке регулювання є необхідним з точки зору прискорення та гнучкості цивільного обороту [8].

Висновок: Коли укладається договір купівлі-продажу нерухомого майна сторони визначають та погоджують у ньому всі істотні умови, ці умови повинні дотримуватися обов'язково обома сторонами, також одна сторона реалізуючи своє право не повинна порушувати право іншої сторони. Основними істотними умовами договору купівлі-продажу нерухомості є предмет договору та безпосередньо визначена ціна.

Покупець та продавець мають обов'язки за договором купівлі-продажу нерухомості, які повинні виконувати. Правове регулювання договору купівлі-продажу відбувається за допомогою глави 54 ЦК України. До регулювання договорів купівлі-продажу нерухомості застосовуються загальні положення про договори та загальні положення про зобов'язання в частині, що не врегульовані главою 54 ЦК України.

Список використаної літератури

1. Цивільний кодекс України: Офіційний текст. – К. : Кондор, 2003 – 400 с.

2. Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 04.06.2017 // Відомості Верховної Ради. – 2017

3. Закон України «Про іпотеку» від 19.10.2016 // Відомості Верховної Ради. – 2016

4. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 03.08.2017 // Відомості Верховної Ради. – 2017

5. Бородовський С. Деякі особливості сучасного правового регулювання укладання, зміни і розірвання цивільно-правового договору / С. Бородовський //Юридична Україна. – 2005.С. 22-26

6. Брагінський М.И. Договірне право. Книга друга: Договори передачі майна. / М.И. Брагінський, В.В. Вітрянський. - М.: «Статут» , 2002. С. 10

7. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін – К.:Укр. енцикл.» , Т.2:Д-Й.-1999. С. 236

8. Яворська О. Договірні зобов'язання про передання майна у власність: цивільно-правові аспекти / О. Яворська. – Т. : Підручники і посібники, 2009

Пелипань Тетяна
студент

Грабовецький Олександр
старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

Процес реформи місцевого самоврядування в Україні

Питання децентралізації завжди були актуальними в науці та практиці державотворення нашої держави ще з моменту проголошення незалежності України.

З цього часу постало і питання про зміну адміністративно-територіального устрою держави для більш ефективного керування нею.

Проблема децентралізації на сьогодні є досить актуальною та широко обговорюється в наукових колах, експертами та громадськістю. Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття

Вивченню теоретичних і практичних питань децентралізації влади, розвитку місцевого самоврядування приділяють увагу В. Авер'янов, В. Бакуменко, О. Бориславська, М. Братковський, І. Грицяк, В. Гройсман, Б. Данилишин, А. Лелеченко, В. Мамонова, О. Скрипнюк, І. Цурканова та ін. Проте, не зважаючи на низку

наукових розвідок, дане питання залишається досить актуальним та потребує досліджень.

Одним із визначальних пріоритетів здійснення адміністративної реформи, становлення України як демократичної держави є розвиток місцевого самоврядування як ефективної та максимально наближеної до людей місцевої влади. Без реформування місцевого самоврядування, здійснення процесів децентралізації неможливо подолати негативні процеси в соціально-економічному та культурному розвитку територіальних громад і регіонів, забезпечити суттєве підвищення рівня та якості життя більшої частини громадян України.

Лише зміна парадигми управління державою, послідовне проведення реформування місцевого самоврядування, територіальної організації влади в Україні, удосконалення наявної системи управління на місцях, розширення повноважень органів місцевого самоврядування сприятиме побудові місцевої влади на засадах демократії.

Існування будь-якої демократичної, правової держави і громадянського суспільства, як і процеси європейської інтеграції, передбачають створення ефективної децентралізованої системи публічної влади, яка ґрунтувалася б на верховенстві права, народовладді, визнанні людини найвищою соціальною цінністю.

Очікуваними результатами реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні є: посилення правової, організаційної та матеріальної спроможності територіальних громад, органів місцевого самоврядування, провадження їх діяльності з дотриманням принципів та положень Європейської хартії місцевого самоврядування; доступність публічних послуг, підвищення їх якості; упровадження механізму здійснення місцевими держадміністраціями та населенням контролю за наданням органами місцевого самоврядування, територіальними органами центральних органів виконавчої влади публічних послуг; запровадження стандартів (нормативів) якості публічних послуг, що надаються населенню органами місцевого самоврядування базового та регіонального рівня, критеріїв оцінювання якості; створення сприятливих правових умов для максимально широкого залучення населення до прийняття управлінських рішень, а також розвитку форм прямого народовладдя; формування ефективної

територіальної системи органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць; утворення об'єднаних територіальних громад, спроможних самостійно або через органи місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення; соціально-економічний розвиток територіальних громад і регіонів; стимулювання економічного розвитку територій у результаті удосконалення механізмів впливу органів місцевого самоврядування на визначення пріоритетів місцевого економічного розвитку; визначення чітких меж кожної адміністративно-територіальної одиниці, забезпечення повсюдності юрисдикції органів місцевого самоврядування на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці та недопущення наявності в межах території громади інших адміністративно-територіальних одиниць такого ж рівня; утворення тож виходячи з даних прикладів уже можна побачити ефективність даної реформи і якщо ці очікування справдяться то в Україні буде реально міцна система місцевого самоврядування.

Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування виконавчих органів обласних та районних рад; зміна статусу місцевих держадміністрацій з органів загальної компетенції на контрольно-наглядові органи в системі виконавчої влади з функцією координації діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади на відповідній території; забезпечення розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування базового та регіонального рівня, місцевими держадміністраціями й територіальними органами центральних органів виконавчої влади всі ці чинники ефективно повпливають на подальший розвиток місцевого самоврядування і дозволить територіальним громадам вийти на новий рівень розвитку.

Станом на 2014 рік в Україні налічувалось 11,5 тисячі суб'єктів місцевого самоврядування — сільських, селищних і міських рад. З них понад 10 тисяч — це сільради. У більш як 6 тисячах громад чисельність жителів становить менш як 3 тис. осіб, з них у 4809 громадах — менш як 1 тис. осіб, а у 1129 громадах — менш як 500 осіб, у більшості з них не утворено виконавчі органи відповідних сільських рад, відсутні бюджетні установи, комунальні підприємства

тощо. Органи місцевого самоврядування таких громад практично не можуть здійснювати надані їм законом повноваження.

Реформа місцевого самоврядування не минула й наш регіон на сьогодні відповідно до чинного законодавства на території Чернігівської області процес об'єднання пройшли 19 місцевих рад (57 населених пунктів), утворивши 5 об'єднаних громад — Макіївську (Носівський район), Вертіївську (Ніжинський район), Парафіївську (Ічнянський район), Кіптівську та Деснянську (Козелецький район). Там уже проведено вибори голів об'єднаних громад.

Крімвищезгаданих за розпорядженнями голови Чернігівської ОДА станом на 2017 рік утворено ще 8 територіальних громад

- Остерська міська територіальна громада з центром у місті Остер;
- Батуринська міська територіальна громада з центром у місті Батурин;
- Гончарівська селищна територіальна громада з центром у селищі Гончарівське;
- Лосинівська селищна територіальна громада з центром у селищі Лосинівка;
- Мринська сільської територіальна громада з центром у селі Мрин;
- Михайло-Коцюбинська селищно територіальна громада з центром у селищі Михайло-Коцюбинське;
- Комарівська сільська територіальна громада з центром у селі Комарівка;
- Коропська селищна територіальна громада з центром у селищі Короп

Також, відповідно до Бюджетного кодексу України та Закону України «Про Державний бюджет на 2016 рік», Макіївська, Вертіївська, Парафіївська, Кіптівська, Деснянська ОТГ перейшли на прямі міжбюджетні відносини з державною скарбницею. Чернігівщина продовжує переймати європейський досвід місцевого самоврядування. Аби поділитися досвідом децентралізації, до обласного центру прибула польська делегація – бурмістри, війти та виконавчі секретарі Люблінського та Підкарпатського воєводств.

Децентралізація на Чернігівщині триває. Вже створено 19 об'єднаних територіальних громад. За рейтингом Мінрегіону, Чернігівщина посідає третє місце у «турнірній таблиці».

Вже діючій Михайло-Коцюбинській об'єднаній територіальній громаді лише дев'ять місяців. Отриману державну субвенцію на розвиток інфраструктури майже 100%-во спрямували на заклади освіти. А також у цьому році відремонтували дороги.

Наразі 14 новостворених ОТГ чекають на перші вибори, що за планом відбулися 29 жовтня. Одна із них – Бобровицька об'єднана територіальна громада. Доволі велика – близько 26 тисяч населення. Досвід самоврядування у Польщі вивчали ще до процесів децентралізації.

Ріпкинська громада ще не утворена, проте вже пройшли громадські слухання. Жителі Ріпок виступили за об'єднання. Відповідне положення згодом прийматиметься на сесії селищної ради. А потім — запрошуватимуть інші громади до об'єднання, за перспективним планом це 18 сільських та селищних рад.

У 2018 році на Чернігівщині буде вже 37 громад.

Таким чином, слід зазначити, що децентралізація – це запорука ефективного територіального розвитку, шлях до демократизації, дійсного народовладдя. Очевидність необхідності реформування і системи місцевого самоврядування, і всієї територіальної організації влади в Україні зумовила появу достатньо великої кількості відповідних проектів. На етапі безпосередньої реалізації Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні маємо новостворену законодавчу базу для здійснення прав територіальних громад на місцях, яка відповідає вектору європейського розвитку місцевого самоврядування.

Список опрацьованих джерел

1. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII // Голос України. – 2014. – 23 липня.

2. 8. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII // Офіційний вісник України. – № 18. – Стор. 9. – Ст. 470.

3. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII // Офіційний вісник України. – № 18. – Стор. 21. – Ст. 471.

4. Практичний коментар Закону України «Про співробітництво територіальних громад» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>.

5. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII // Офіційний вісник України. – № 18. – Стор. 21. – Ст. 471.

6. Борденюк В. І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення тавзаємодії: [монографія] / В. І. Борденюк. – К. : Парлам вид-во, 2007. – 576 с.

7. Неліна Н. В. Місцеве самоврядування як сфера реалізації конституційної правосуб'єктності українського народу /

8. Н. В. Неліна // Науково-теоретичний часопис / Київський ун-т права НАН України. – 2013. – № 1. – С.104-107

Пелипань Тетяна
студент

Хомич Вікторія

к.філол.н., доцент

ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

ДОТРИМУВАННЯ ОБЛІКОВЦЕМ ЕТИЧНИХ НОРМ У ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ

Сучасність ставить перед обліковцем вимоги: суспільна довіра; толерантність; вічливість та багато інших якостей у професійній діяльності. Тож дотримання головним бухгалтером норм професійної етики є необхідністю.

Зростання значення дотримання етичних норм в процесі здійснення професійної діяльності забезпечує широке використання терміну “професійна етика бухгалтера” в практиці бухгалтерського обліку. Проте проблемі визначення сутності даного поняття та основних складових приділено недостатньо уваги, у результаті чого виникають дискусії в науковій і практичній сфері стосовно визначення місця й ролі морально-етичних критеріїв у професійному обліковому середовищі.

Питанням ролі та значення етики бухгалтерів у діловому спілкуванні, необхідності її дотримання присвячені праці таких авторів ,Т.К. Чмут, Климова К.Я, Л.В. Нападовська[6], Кравець Л.В. , Н.М. Цветкова[9], Селігей П.О. та ін.

Ділове спілкування визначається як спілкування, метою якого є організація оптимізація виробничої, наукової, комерційної чи іншої діяльності, де на першому місці стоять інтереси справи, а не конкретних співрозмовників. Ділове спілкування визначено специфічною формою контактів і взаємодії людей, які представляють не лише самих себе, а й свої організації. Це перш за все обмін інформацією, пропозицією, вимогами, поглядами, мотивацією з метою розв'язання конкретних проблем як всередині організації, так і за її межами, а також укладення контрактів, договорів, угод чи встановлення інших відносин між підприємствами, фірмами, організаціями[1].

Фахівці визначають особливості ділового спілкування:

- наявність певного офіційного статусу об'єктів;
- спрямованість на встановлення взаємовигідних контактів та підтримку зв'язків між представниками взаємозацікавлених організацій;
- передбачуваність ділових контактів, які попередньо плануються, визначається їх мета, зміст і можливі наслідки;
- конструктивність характеру взаємовідносин, їх спрямування на розв'язання конкретних завдань;
- взаємоузгодженість рішень, домовленість та подальша організація взаємодії партнерів;
- значущість кожного партнера як особистості бентежать внутрішній світ;
- безпосередня діяльність, якою зайняті люди[2]

Також на думку В.І Хомич, ділове спілкування воно завжди має маркер ділових стосунків, де першочерговим є розв'язання тих чи інших питань.[10]

Завданням ділового спілкування є ефективна співпраця. Вона повинна базуватись на моральних цінностях, моральній культурі, на таких правилах і нормах поведінки, які сприяють розвитку ділових стосунків. Це зміцнення взаємодовіри, повага, постійне інформування партнера щодо своїх намірів і дій, запобігання шахрайству та невиконанню взятих зобов'язань[3].

Професійна етика в обліку – поняття багатогранне. Воно охоплює моральні основи професії, професійну підготовку й етичне виховання кадрів, міжнародних контактів, взаємозв'язків обліковців

із трудовими колективами, власниками й керівництвом підприємства, відносини з банками, фінансовими і податковими органами, аудиторськими й контрольними службами, розвиток демократизації обліку й облікову політику підприємства, стандартизацію й методичне забезпечення обліку, право на інформацію і виконання принципів комерційної таємниці[4].

Переконання щодо ділового спілкування та поведінки мають описувати загальну систему та правила етики, яких повинні дотримуватися її працівники. Ці нормативи розробляються для покращення ділового спілкування на різних рівнях та в різних сферах діяльності організації. Мета їх створення встановлення нормальної моральної атмосфери та визначення етичних рекомендацій під час прийняття важливих рішень. Кожна організація (якщо вона дорожить своєю репутацією) буде прагнути до того, щоб запровадити у себе вищі стандарти етики ділового спілкування, що є важливим компонентом бізнесу[5].

У своїй професійній щоденній діяльності обліковець утверджує:

- обов'язковість до тримання слова, бо воно є цінне та надійне.
- чесність бухгалтер не бере участі у незаконних та аморальних справах та більш того вживає заходів, щоб не допускати їх;
- повагу до інтересів клієнтів обліковець цінує інтереси клієнтів як свої власні. Це - запорука успіху та добробуту всіх;
- надійність у збереженні таємниць – бухгалтер надійно зберігає конфіденційні відомості, довірені йому іншими особами та організаціями;
- коректність бухгалтер утримується від дій, що наносять шкоду будь-кому. Він визнає чесну конкуренцію як засіб боротьби за лідерство. Бухгалтер коректний у словах та діях;
- відповідальність бухгалтер несе відповідальність перед людиною, суспільством, природою. Він не керується особистими, груповими чи відомчими інтересами, якщо вони суперечать законам суспільства або загальнолюдським цінностям;
- гуманність бухгалтер підтримує традиції національного підприємництва, благодійність і милосердя. Він допомагає нужденному, використовуючи всі наявні законні можливості;
- бухгалтер дотримується принципів єдності, солідарності, взаємодопомоги, стверджує дух корпоративності та довіри у стосунках із колегами[6].

За різних видів ділового спілкування, зокрема укладення угод, етичними нормативами, звичайно, забороняються хабарі, здирицтво, подарунки, шахрайство, порушення законів, незаконні виплати політичним організаціям та ін. Проте, на жаль, це зустрічається в діяльності деяких бухгалтерів.[7]

На Заході організації, зазвичай, доводять етичні нормативи до відома своїх працівників у вигляді друкованих матеріалів. Деякі фірми створюють робочі групи або постійні комітети з етики. Інші наймають спеціаліста з етики бізнесу, так званого адвоката з етики. Його роль зводиться до напрацювання етичних положень, зокрема і з етики ділового спілкування. [8]

Отже, етику ділового спілкування слід враховувати в різних її проявах: у стосунках між підприємцем і соціальним середовищем; між підприємствами (між партнерами); у середині одного підприємства (між керівниками та підлеглими, між людьми з однаковим статусом).

Тільки завдяки правильному спілкуванню можна досягти високих результатів як у бізнесі так і в кар'єрному зрості. Тож професійному бухгалтеру завжди слід дотримуватися всіх елементів етичних норм у діловому спілкуванні.

Список опрацьованих джерел

1. Чмут Т.К. Етика ділового спілкування: навч. посіб. / Т. К. Чмут, Г. Л. - 3-тє вид., стер., - К.: Вікар, - 2010. - С. 70
2. Малахів В.А. Етика курс лекцій: навч. посіб. / В.А. Малахів. - К. - 2010. - С. 48
3. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство: [підручник] / Т.І. Панько, І.М. Кочан, Г.П. Мацюк. - Львів: Світ, 1994. - 216 с.
4. Селігей П.О. Сучасне термінотворення: симптоми та синдроми / П.О. Селігей // Мовознавство. - 2007. - №3. - С. 48-61
5. Левченко О.П. Науковий стиль: культура мовлення: Навч. посібник / Уклад. О.П. Левченко. - К.: Аферта, 2012. - 204 с.
6. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Академ-видав, 2004. - 280 с.
7. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. - К.: ВЦ Академія, 2007. - С. 5-24.
8. Михайлюк В.О. Українська мова професійного спрямування: Навчальний посібник. - К.: Каравела, 2016. - 352 с.

9.Климова К.Я Основи культури і техніки мовлення: Навч. посібник-2-евид. випр. і доп.- К.: Ліра-К, 2007.-240С.13

10.Хомич В.І Толочко С.В Професійна діяльність і українська мова. Навчальний посібник для студентів стаціонарної та заочної форми навчання/В.І Хомич, С.В Толочко.- Ніжин Меланік, 2017-278с.

Повисша Катерина
студентка

Хомич Вікторія
к.філол.н., доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ВПЛИВ РЕЛІГІЇ НА РЕЗУЛЬТАТ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Релігія не містить готових правил економічних дій людини, вона лише наводить приклади економічної поведінки та пропонує створювати власну господарську діяльність.

В усі часи дослідження релігії відбувалося в межах філософського знання. Спроба пояснити походження та розвиток релігії як результат психологічної діяльності здійснена представниками еволюціоністської школи (Е. Тейлор та ін.) Детальний аналіз впливу релігії на формування економічних взаємовідносин під час появи капіталістичної системи господарства вперше висвітлено в дослідженні М. Вебера. Він визначав механізми впливу релігійних мотивацій особистості на її економічну поведінку. Православні основи ведення господарства представлені у творчій спадщині Василя Великого, Іоанна Златоуста, митрополита Володимира (Богоявленського), С. Булгакова та інших мислителів [7].

Мета цієї статті - виявлення сутності релігійної свідомості у зв'язку з економічною діяльністю.

Предметом дослідження є особливості релігії як морального чинника у сфері економіки.

Зв'язок релігії як суспільного явища за своєю суттю, з усіма сферами життя людської спільноти постає доволі проблемним і трактується неоднозначно, інколи піддаючись різкій критиці та сумнівам. Останнім часом традиційна релігійна філософія переживає певну кризу. Сформульовані понад тисячу років тому богословські

догмати викликають труднощі в усвідомленні їх сучасною людиною, а церковні діячі, у свою чергу, постають перед складною проблемою: чи пристосовувати саму релігію та її догматичні засади до сучасних стандартів, чи йти шляхом діалогу, домагаючись балансу між нинішньою моделлю суспільного устрою та релігійним укладом життя.

Релігія як суспільне явище перебуває в непростих відношеннях з усіма сферами життя людської спільноти. У релігійній свідомості віруючої людини всі дії, емоції та почуття переломлюються через ставлення до Бога.

Релігія визнає, схвалює та стимулює певні сфери економічної діяльності, і в той же час стримує та обмежує, а іноді й заперечує ті чи інші економічні дії. Економічна діяльність має свої закони та правила, які визначають її ефективність, доцільність, результативність. Вона є органічною частиною життєдіяльності людини, яка забезпечує її існування. Матеріально-практична діяльність людини спрямована на задоволення життєвих потреб і сприяє встановленню взаємозв'язків у межах людських спільнот [4].

Узагалі, за своєю змістовою оцінкою релігія та економіка несумісні поняття. Релігія є хранительницею тих принципів людського співіснування, які орієнтовані на співробітництво, кооперацію, а значить – на взаємовигоду. Вона покликана об'єднувати людей, а закономірності економічної діяльності сприяють роз'єднанню людей, породжують конкурентну боротьбу.

У монотеїстичних релігіях (християнство, іслам) релігійна свідомість вступає в діалектичну суперечність з економічною діяльністю. Християнська мораль приділяє увагу економічній поведінці, вказуючи на більш етичні моделі поведінки та надаючи рекомендації щодо етики господарювання. А от в деяких інших релігіях, тотальний релігійний контроль часом призводить до втрати активності, іноді позбавляє свободи вибору, адже вимагає відповідності інтересам громади.

Значне місце у священних книгах багатьох релігій відводиться настановам, які регулюють поведінку людини в суспільстві, сприяють визначенню її місця в громаді. Ці настанови стосуються й сфери економічної діяльності. Наприклад, у Старому Заповіті наведено правила та повчання щодо раціонального ведення господарства, поділу та збереження власності, відшкодування збитків,

розпорядження майном, чесного ведення торгівлі. Дотримуючись Тори, євреї здійснювали торговельні операції, отримували відсотки за позику, збирали мито. Доволі активно економічну діяльність проводили й католицькі священнослужителі: продаж індульгенцій, підтримка політичних інтересів, будівництво храмів та монастирів, збільшення церковних земель. Православна церква також була активним учасником економічного процесу, власником великих землеволодінь, проте вона виступала із запереченням можливості відкуплення гріхів певними матеріальними благами або задобренням Бога [6].

Особливістю мусульманського віровчення є спрямованість на розвиток спонукальних мотивів до праведного способу життя, а його метою визначено формування мусульманської особистості, яка прагне благословення Аллаха. Примноження земних благ у межах ісламської економіки сприймається як спосіб отримання блага вічного життя. Іслам заохочує людину збільшувати матеріальні статки, що, безперечно, є вагомим чинником розвитку економіки [5].

Безперечним залишається той факт, що в історії людства релігія була й залишається одним із вагомих засобів прилучення особи до різних сфер суспільного життя. Основні релігійні канони підказують правильний напрям руху, діючи на людину підсвідомо.

На основі даного дослідження визначили місце релігії в економічному житті України, що полягає в її впливі на систему цінностей суспільства, яка, у свою чергу, зумовлює певну економічну поведінку. Окрім того, визначено подвійний характер впливу релігії на економічну поведінку: суспільно-позитивний, що полягає в наповненні суспільства індивіда морально-етичними нормами, та негативний, що створює негативні умови ведення економіки, зокрема й української

Список використаних джерел:

1. Іващенко М. В. Вплив релігії як суспільної інституції на економічну поведінку / М. В. Іващенко // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. статей. – Випуск 239 : В 5 т. – Т. III. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2008. – С. 629 – 640.
2. Булгаков С.Н. Философия хозяйства / Булгаков С.Н. – Репринт. изд. – Нью Йорк : Chalidze Publications, 1982. – 321 с.
3. Булгаков С.Н. Православие: очерки учения Православной церкви / С.Н. Булгаков. – М.: Терра, 1991. – 416 с.

4. Моральний вимір економіки: соціальна відповідальність бізнесу та економічна ефективність : монографія / за ред. д-ра філос. наук, проф. Г. Ф. Хорунжого. – К. : УБС НБУ, 2009. – 255 с.

5. Свистунов С. Культура підприємництва (релігійно-культурний аспект) / С. Свистунов // Соціологія: теорії, методи, маркетинг. – 2002. – № 2. – С. 66-77. 6. Скоромович І.Г. Місце церкви в еволюції банківництва / І.Г. Скоромович // Фінанси. – 2004. – №1. – С. 34-50.

7. [file:///C:/Users/PPM/Downloads/binf_2012_10_12%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/PPM/Downloads/binf_2012_10_12%20(1).pdf)

[Електронний ресурс]

Повисша Катерина

студентка

Грабовецький Олександр

ст. викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Правове регулювання – це здійснюване громадянським суспільством або державою за допомогою правових засобів, упорядкування, охорона та розвиток суспільних відносин.

Правове регулювання передбачає впорядкування, юридичне закріплення та охорону суспільних відносин шляхом застосування правових засобів. Сферою правового регулювання є ті суспільні відносини (економічні, політичні, культурні, національні, релігійні та інші), які потребують правового впливу. Ці відносини складають предмет правового регулювання.

Предмет правового регулювання – це конкретні вольові суспільні відносини, що регулюються правом чи об'єктивно потребують правового регулювання [4].

Питанням регулювання економічних процесів в Україні присвячено праці вчених-економістів і вчених-юристів, таких як Т.О.Гуржія, Ю.І. Крегула, О.В. Кузьменко, О.П. Рябченко та інших.

Економіка – це системний господарський комплекс, який включає взаємопов'язані ланки: суспільне виробництво, розподіл

матеріальних цінностей, обмін виробленого продукту і т.д. Незважаючи на те, що весь розвиток економіки відбувається відповідно до певних економічних законів, таких як, закон попиту і пропозиції, закон вартості, грошового обігу і т.д., наукою і практикою доведено, що без застосування методів регулювання економічних процесів неможливо досягнути її високого рівня розвитку [3].

Основними формами правового регулювання економічних процесів є : Конституція та закони України; укази й розпорядження Президента України; постанови та інші акти Верховної Ради; постанови та розпорядження Кабінету Міністрів, нормативно-правові акти центральних органів (міністерств, відомств); нормативні акти місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Основною правовою формою реалізації державної політики в різних сферах є затверджені Верховною Радою України загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, національно-культурного розвитку, охорони довкілля. Головною тенденцією розвитку законодавства про економіку стає комплексний характер регулювання суспільних відносин.

Важливими в системі правових приписів, що регулюють економічні відносини, є акти Президента України. Вони певною мірою заповнюють правовий вакуум у цій сфері діяльності, сприяють ринковим перетворенням, проведенню економічної реформи, виведенню економіки з кризи. Прикладом цього можуть бути Укази Президента України «Про додаткові заходи щодо залучення іноземних інвестицій в економіку України», «Про роботу місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів». Актами Президента України затверджують положення про відповідні органи управління та вирішують інші важливі питання в економічній сфері.

Питання здійснення економічної діяльності перебувають у полі зору міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, що тією чи іншою мірою мають відношення до сфери управління економікою, обласних і районних місцевих державних адміністрацій. Їх також розв'язують на рівні державних підприємств, їх асоціацій (об'єднань, комплексів).

Органи місцевого самоврядування здійснюють відповідні функції у сфері управління економікою. Вони управляють майном, що є в

комунальній власності, затверджують програми соціально-економічного розвитку, бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць, контролюють їх виконання, утворюють і ліквідовують комунальні підприємства, організації, здійснюють контроль за їх діяльністю [7].

У цілому весь процес регулювання економічних процесів в Україні зосереджено у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України, до структури якого входять Департамент промислової політики (управління розвитку промисловості та управління розвитку галузей промисловості – відділ розвитку гірничо-металургійного комплексу та хімічної промисловості, відділ розвитку сільськогосподарського та тракторного машинобудування, відділ розвитку легкої та інших галузей промисловості), Департамент розвитку реального сектору економіки (відділ енергетичної політики та енергетичної безпеки, відділ розвитку транспортно-дорожньої інфраструктури, транспорту, та зв'язку, відділ аграрної політики, землекористування та продовольчої безпеки), Департамент державної регуляторної політики тощо. Разом з цим здійснюється регулювання профільними міністерствами за відповідними галузями.

Конституція України створила базу для подальшого розвитку економічних відносин у ринковому напрямі, зрівнявши всіх суб'єктів права власності перед законом. Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності й господарювання, соціальну спрямованість економіки.

Згідно з Конституцією України тільки законами визначаються:

- права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина;
- засади використання природних ресурсів, виключної (морської) економічної зони, континентального шельфу, освоєння космічного простору, організації та експлуатації енергосистем, транспорту і зв'язку;
- основи соціального захисту, форми і види пенсійного забезпечення, засади регулювання праці і зайнятості, шлюбу, сім'ї, охорони дитинства, материнства, батьківства; виховання, освіти, культури і охорони здоров'я; екологічної безпеки;
- правовий режим власності;
- правові засади і гарантії підприємництва; правила конкуренції та норми антимонопольного регулювання;

- засади зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної діяльності, митної справи;
- засади регулювання демографічних та міграційних процесів;
- організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби;
- організація державної статистики та інформатики тощо [1].

Виключно законами України визначаються: Державний бюджет України і бюджетна система України; система оподаткування, податки і збори; засади створення і функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційного ринків; статус національної валюти, а також статус іноземних валют на території України; порядок створення і погашення державного внутрішнього і зовнішнього боргу; порядок випуску та обігу державних цінних паперів, їх види і типи; порядок утворення і функціонування вільних та інших спеціальних зон, що мають економічний чи міграційний режим, відмінний від загального

Отже, ефективне правове регулювання забезпечує захист прав особистості, стабільність, порядок і організованість суспільства, реалізацію перспектив соціального та економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами) // Офіційний портал Верховної Ради України.
2. М. В. Цвік, О. В. Петришина. Підручник “Загальна теорія держави і права” – Харків “Право”, 2011. – ст. 215-217
3. Крегул Ю.І. Правові основи державного управління економікою України : навч. посіб./ Ю.І. Крегул. – К. : КНЕУ. 2003. – С. 4.
4. Функціональне призначення правового регулювання // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. - Вип. 10. – К.: Ін- т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001.– С. 27-35.
5. Функціональне призначення правового регулювання // Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку. Збірник матеріалів міжвуз. наук. студент. конфер. – Вип. 2. – К.: Київський університет права, 2002. – С. 43-46.
6. Способи правового регулювання як засіб підвищення його реальності // Законодавство України: проблеми та перспективи

розвитку. Збірник матеріалів міжвуз. наук. студент. конфер. – Вип. 3. – Київський університет права, 2002. – С. 31-34.

7. http://www.ebk.net.ua/Book/law/bityak_admpu/part8/803.htm

[Електронний ресурс]

Чобітько Олександр
студент
Грабовецький Олександр
старший викладач
ВП НУБіП України «НАТІ»
м. Ніжин

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Важливим чинником побудови правової держави та економічно розвинутого суспільства в Україні є створення ефективного механізму системи державного управління, в якій в умовах ринкової економіки підприємства, їх об'єднання, установи та організації всіх форм власності, особливо у галузі сільського господарства, посідають особливе місце.

За умов соціально-економічних перетворень суспільства відбуваються певні зміни в методах управління підприємствами, установами, організаціями, які потребують відповідного правового врегулювання. Для підняття ефективності управління певним соціальним формуванням одним із найголовніших напрямів є створення організаційно-правових механізмів контролю, що обумовлюють поведінку і правомірну управлінську діяльність юридичних осіб, які посідають особливе місце в зовнішньому середовищі. Одним із важливих елементів механізму забезпечення прийняття та реалізації ним відповідальних управлінських рішень є певна соціальна, юридична, зокрема адміністративно-правова, відповідальність у галузі сільського господарства[4].

Адміністративна відповідальність є репресивним видом юридичної відповідальності і пов'язана із застосуванням уповноваженими державними органами і посадовими особами адміністративних стягнень до суб'єктів, винних у вчиненні адміністративного проступку у галузі земельних відносин. Вона є

оперативним засобом впливу на порушників і застосовується в адміністративному, іноді - у судовому порядку[5].

Така відповідальність покладається на винних осіб лише за ті проступки, які не мають значної суспільної небезпеки і передбачені чинними адміністративним законодавством. Адміністративні заходи впливу на правопорушників стимулюють додержання ними вимог і правил, закріплених земельним законодавством.

Визначення складу земельних правопорушень і порядок притягнення до адміністративної відповідальності за їх вчинення встановлює Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП)[2].

Найпоширенішим видом адміністративного стягнення за вчинені земельні правопорушення є штраф. Правовою підставою притягнення до адміністративної відповідальності є норми земельного та адміністративного законодавства.

Земельні правопорушення, за вчинення яких передбачено адміністративну відповідальність, з урахуванням суб'єктного складу поділяють на три групи: вчинені посадовими особами, посадовими особами і громадянами, лише громадянами. Так, відповідно до ст. 532 КУпАП тільки посадові особи притягуються до адміністративної відповідальності за перекручування даних держаного земельного кадастру і приховування інформації про наявність земель запасу або резервного фонду.

Псування і забруднення сільськогосподарських та інших земель (ст. 52 КУпАП), порушення правил використання земель (ст. 53 КУпАП), самовільне зайняття земельної ділянки (ст. 531 КУпАП), несвоєчасне повернення тимчасово займаних земель або не приведення їх у стан, придатний для використання за призначенням (ст. 54 КУпАП), самовільне відхилення від проектів внутрігосподарського землеустрою (ст. 55 КУпАП) - це самостійні земельні правопорушення, при вчиненні яких до адміністративної відповідальності притягуються як громадяни, так і посадові особи, знищення громадянами межових знаків землекористувань (ст. 56 КУпАП) тягне за собою накладення штрафу лише на громадян[6].

Функції, пов'язані з виявленням та фіксуванням земельних правопорушень, покладені на державні контрольно-наглядові органи, місцеві ради, державних інспекторів відповідних державних інспекцій. Правові санкції застосовуються судовими органами,

адміністративними комісіями виконкомів сільських, селищних, міських рад та іншими компетентними органами. Правопорушення вказує на момент виникнення юридичної відповідальності, породжує певні правовідносини і відповідний обов'язок особи, яка його вчинила. Земельні правопорушення можуть вчинятися державними органами, посадовими особами, підприємствами і громадянами. Каральні санкції накладаються на них у певній процесуальній формі, яка може бути судовою або адміністративною[1].

У ст. 211 ЗК закріплено перелік видів порушень земельного законодавства. До них віднесено: укладення угод з порушенням земельного законодавства; самовільне зайняття земельних ділянок; псування сільськогосподарських угідь та інших земель, їх забруднення хімічними та радіоактивними речовинами і стічними водами, засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами; розміщення, проектування, будівництво, введення в дію об'єктів, що негативно впливають на стан земель; невиконання вимог щодо використання земель за їх цільовим призначенням; порушення строків повернення тимчасово займаних земель або невиконання обов'язків щодо приведення їх у стан, придатний для використання за призначенням; знищення межових знаків; приховування від обліку і реєстрації та перекручення даних про стан земель, розміри та кількість земельних ділянок; непроведення рекультивації порушених земель; знищення або пошкодження протиерозійних і гідротехнічних споруд, захисних насаджень; невиконання умов знімання, збереження і нанесення родючого шару ґрунту; самовільне відхилення від проектів землеустрою; ухилення від державної реєстрації земельних ділянок та подання недостовірної інформації щодо них; порушення строків розгляду заяв щодо відведення земельних ділянок[4].

Проаналізувавши вищенаведені склади адміністративних правопорушень у сільському господарстві, можна зробити висновок, що родовим об'єктом даної групи проступків є суспільні відносини у сфері заняття сільськогосподарською діяльністю. Об'єктивна сторона може виражатися як у формі дій (потрава посівів, зіпсуття або знищення зібраного врожаю сільськогосподарських культур, незаконне вирощування снотворного маку тощо), так і бездіяльності (невжиття заходів щодо забезпечення охорони посівів снотворного маку чи конопель, невиконання вимог щодо виконання фітосанітарних заходів тощо). Суб'єктами адміністративних

правопорушень у сільському господарстві в більшості випадків можуть бути як громадяни, так і посадові особи. Окремі проступки вчиняються спеціальними суб'єктами (механізаторами). Суб'єктивна сторона в більшості випадків визначається ставленням правопорушника до наслідків та виражається у формі умислу або необережності. Крім того, необхідно зазначити, що більшість правопорушень у досліджуваній сфері має формальний склад, тобто для встановлення вини особи достатньо довести факт вчинення протиправного діяння[6].

Адміністративне правопорушення (проступок) – це перш за все діяння, поведінка, вчинок людини, дія чи бездіяльність, це акт зовнішнього виявлення ставлення особи до реальної дійсності, інших людей, держави, суспільства. Закону непідвладні переконання, думки людей, якщо вони не знайшли зовнішнього виявлення. Таке діяння має визнаватися адміністративним проступком за наявності певних ознак, до яких традиційно відносять суспільну шкідливість (небезпечність), протиправність, винність та адміністративну караність [7].

Список використаних джерел:

1. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 р., №2768-III // ВВРУ. – 2002. - №3-4. – ст.27.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. 2007.
3. Про внесення змін до Закону України «Про фермерське господарство» щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств»: Закон України від 31.03.2016 р. № 1067-VIII // УК. – 2016. - № 87. – 11 травня.
4. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003, №973// ВВРУ. – 2003. - №45. – ст.363.
5. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV // Офіційний вісник України. – 2003. - №25. - Ст. 1172.
6. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004, №1877-IV // Офіційний вісник України. – 2003. - №25. - Ст. 1172.
7. Навчальний підручник: Правознавство. 2003. – за загальною редакцією В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка.

Шепета Віталіна
студент

Хомич Вікторія
к.філол.н., доцент

ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин
Україна

МЕНЕДЖЕР ЯК ЛЮДИНА, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Актуальність досліджуваної теми зумовлена нагальною необхідністю підвищення рівня інноваційності виробничого потенціалу з огляду на визначальну роль інновацій у розвитку економіки країни.

Предметом дослідження є професійні риси характеру та теоретико-методологічні аспекти формування менеджера у професійній діяльності.

Мета – дослідження менеджера як людини, і які в нього повинні бути риси характеру, щоб легко управляти підлеглими та досягати успіху. Наукова робота полягає в тому, щоб керівник міг вивести свою фірму на рейтинговий рівень, та яких порад повинен дотримуватися менеджер, щоб стати успішним керівником.

Менеджер – це людина, яка професійно займається управлінською діяльністю, що повсякденно керує функціями фірми з метою збереження її основних пропорцій; це також людина, наділена повноваженнями приймати управлінські рішення і здійснювати їхнє виконання. Метою діяльності менеджера є забезпечення стабільної конкурентоздатності фірми[1].

Для компанії менеджер - це людина, що наймається на роботу для виконання ним клопіткої і методичної роботи, але ніяк не власника, як думають деякі. Головним завданням для керуючого, є здійснення управління. Слід зазначити, що особистісні й ділові якості цих людей безпосередньо визначають сам процес господарської діяльності – виробництво, збут і т.д.

Як зазначається в науковій літературі термін «менеджер» трактується[2] досить широко, тому будь-яке його визначення буде недостатньо повним. На мій погляд менеджер – це людина, що складає систему поточного й перспективного планування, прогнозування й орієнтації виробництва, реалізації

продукції і послуг із метою одержання прибутку. Іншими словами, менеджер – людина, що здійснює процес планування виробництва, організацію, мотивацію і контроль для максимального швидкого досягнення цілей.

Менеджер повинен бути лідером, організовувати роботу інших людей, домагатися колективної роботи. Має збалансувати інтереси групи, інтереси боса й інших менеджерів, необхідність виконання роботи з необхідністю знайти час для навчання, виробничі інтереси з людськими потребами підлеглих.

Менеджер має з повагою ставитися до людей. Кращі менеджери піклуються про своїх співробітників. Їх цікавить, що роблять інші.

Менеджер повинний бути сміливим. Він завжди спробує знайти новий спосіб виконати поставлене завдання тільки тому, що цей спосіб краще. Але він ніколи не робить це необґрунтовано. Провину має брати на себе, а підлеглому давати поради неображаючи.

Менеджер має широту поглядів[3]. Він ніколи не скаже: "Це не моя справа". Якщо очікується, що група співробітників енергійно включиться в роботу, коли виникнуть які-небудь незвичайні ситуації, потрібно продемонструвати їм, що і менеджер сам готовий узятися за нове діло, коли його про це попросять. Менеджер виявляє великий інтерес до всіх аспектів діяльності фірми. Керівник повинний бути рішучим. Менеджер завжди готовий приймати адекватні рішення. Коли є вся необхідна інформація, правильне рішення лежить на поверхні. Сутужніше, коли відомі не усі вихідні дані, а рішення все рівно необхідно прийняти. Потрібна дійсна сміливість, щоб вирішити й усвідомити при цьому, що воно може бути помилковим.

Справедливість - теж важлива риса менеджера. Наприклад, якщо співробітник одержує надбавку, а він нічого не зробив, щоб її заслужити, імовірно з'явиться десяток незадоволених. Коли підлеглий робить помилку, йому потрібно вказати на неї, він повинен визнати, а потім треба забути про це.

Менеджер завжди чесний. Бути чесним стосовно підлеглих - це головне правило. Це уміння визнавати свої помилки. Не завжди легко сказати правду, не усвідомивши почуття інших і не показавши безтактність, але чесність в інтересах загального блага - фірми і її співробітників - завжди повинна бути вище всього і на першому місці.

Менеджер послідовний і скромний[4]. Він не потребує лестощів від оточуючих, до того ж йому не треба ховати свої помилки. Менеджер повинний бути наставником. Він допомагає своїм підлеглим розвивати в собі впевненість, любов до людей, честолюбство, ентузіазм, чесність, урівноваженість і рішучість. Його кредо: навчаюся на власних помилках, визнаю їх, беру до уваги прорахунки і рухаюся сміло.

Переконані, що менеджер повинен усвідомлювати, що такі риси поведіння як ввічливість, тактовність, делікатність, абсолютно необхідні не тільки для “уміння поводитися в суспільстві”, але і для звичайного життєвого буття. Також не можна забувати про культуру спілкування, почуття міри, доброзичливості, потрібно цілком керувати своїми емоціями, стресами. Необхідно мати свій, але неодмінно цивілізований стиль поведіння, неодмінно шляхетний образ, той самий імідж менеджера, що гарантує не тільки половину успіху, але й постійне задоволення від діяльності.

Основні поради менеджеру[5], який хоче стати успішним і цивілізованим:

- Виконуйте обіцянки в термін. Якщо не змогли виконати - не виправдуйтеся, а визначте новий термін і стримайте слово, нехай із запізненням.
- Будьте уважним і об'єктивним до “марних” пропозицій.
- Менеджер повинен виробити звичку: усе, з чим ви зіштовхуєтеся, розглядати з погляду користі вашої справи.
- Щоб ефективно підкоряти, треба вміти підкорятися, хоча б обставинам.
- Керуватися в роботі трьома “не”: не дратуватися, не губитися, не розпорошуватися.
- Виховувати підлеглих ненав'язливо, але вірно, заохочувати їхню плідну працю та ініціативу.
- Бути терплячим до недоліків людей, якщо ці недоліки не заважають вашому бізнесу.
- Хвалити на людях, робити зауваження.
- Уміти слухати, мати нескінченне терпіння.
- Надавати співробітникам максимум волі для досягнення цілей підприємства.

– Давати поради для вирішення деяких питань, які потребують вашого рішення.

На думку закордонних експертів, поведження менеджера повинне відрізнятися: деякою агресивністю, наполегливістю, готовністю до сприйняття й передачі інформації, раціональністю, груповою роботою, гумором, прагненням до встановлення контакту, самоконтролем, упевненістю в манері поведження, позитивним відношенням до змагальності, але природною орієнтованістю на досягнення поставлених цілей.

Отже, найбільш важливі здібності менеджера, що розуміються, як сполучення знань, поведження і досвід, уміння реалізувати, делегувати повноваження й відповідальність, здібності до організації і мотивації групової роботи, установам пріоритетів, самопізнанню і самооцінці, переконанню, аналітичному мисленню, розпізнанню найбільш істотних факторів, системності, обробці і формуванню інформації, розробці програм, виявлення тенденцій, розподіл зусиль і часу.

Список використаних джерел:

1. Хомич В.І., Толочко С.В. Професійна діяльність і українська мова: навчальний посібник для студентів стаціонарної та заочної форми навчання/ В.І. Хомич, С.В. Толочко. – Ніжин: Міланік, 2017. – 278 с. [4, с.49]

2. Хомич В.І. Кредитно-модульний курс української мови (за професійним спрямуванням): навчально-методичний посібник для студентів стаціонарної та заочної форм навчання економічних та технічних спеціальностей/ В.І. Хомич. – 3-е вид., перероб. і допов. – Ч.П. – Ніжин: Міланік, 2015. – 190 с. [5, с.34]

3. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення. Модульний курс: Підручник. – К.: Літера ЛТД, 2015. – 318 с. [1, с.149]

4. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Академ-видав, 2004. – 280 с. [3, с.67]

5. Чмут Т.К. Етика ділового спілкування: навч. посіб./ Т.К. Чмут, Чайка. – 3-е вид., стер., - К.: Вікар. – 2010. – с. 70. [2, с.98]

Шульга Ніна
Студент
Хомич Вікторія

к.філол.н., доцент
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ СПІЛКУВАННЯ ОБЛІКОВЦЯ

Метою даної наукової розвідки визначимо розгляд особливостей мовлення чоловіків та жінок обліковців, мовні гендерні стереотипи.

Про особливості вивчення гендерних аспектів спілкування обліковців писали такі вчені: Ш. Крамаре, Д. Таннен, Н.В. Миронова, Т.В. Бендас .

Однією з найважливіших проблем сучасної лінгвістики є дослідження комунікативної взаємодії (жінка-чоловік) у співвідношенні з параметрами мови.

На глибоке переконання філологів, стиль спілкування жінок і чоловіків обліковців найяскравіше висвітлюється в діловій та професійній сфері [1]. Чоловічий стиль спілкування зорієнтований на систему домінування власної переваги, адже їм притаманна завищена самооцінка, самовпевненість у спілкуванні. Такий стиль називають авторитарним. Для чоловіків-обліковців найважливішою є інформація, результат, факти, цифри, для них тільки одна відповідь правильна (переважно, це власна думка) [2]. Жінки обліковці репрезентують демократичний стиль спілкування: колегіальне прийняття рішень, заохочення активності учасників комунікативного процесу, що сприяє зростанню ініціативності співрозмовників, кількості нестандартних творчих рішень.

Питання співвідношення мови та гендеру привернули увагу дослідників у 70-х роках ХХ століття. Саме тоді виник новий напрям – гендерна лінгвістика, представниці якого вперше заявили про те, що внаслідок патріархального устрою суспільства мова відтворює світ та уявлення про нього з чоловічої позиції, представляючи чоловіка та все з ним пов'язане як норму, а жінку та «жіноче» – як відхилення від неї [3]. Представниці феміністського руху також відзначили, що часто дослідники, майже винятково чоловіки, досліджуючи різні аспекти суспільного життя, вивчали насамперед чоловіків і часто просто не помічали жінок .

Хотілося б зазначити, що для чоловіків обліковців характерним є використання особового займенника «Я» в однині, а для жінок – актуалізація у займенниковій формі множини «Ми».

Типовою рисою жіночої вербальної поведінки визначається прагнення створити доброзичливу атмосферу спілкування, уникати засобів, що можуть образити співрозмовника, демонструвати загальну позитивну налаштованість. Щодо чоловічої вербальної поведінки, то вона демонструє загальний негативний настрій комуніканта, зосередження на своїх власних проблемах, небажання враховувати інтереси співрозмовників.

Отже, жінки схильні перебільшувати вияв ознаки, а чоловіки - уживати вульгаризми, грубі й лайливі слова для висловлення надто негативних емоцій. Жінки частіше вживають вставні слова зі значенням невпевненості : «мабуть», «напевнее», «певно», «очевидно», «либонь», а чоловіки демонструють свою незаперечну переконаність реченнями та словосполученнями на зразок «я глибоко переконаний», «ясна (звісна) річ», «що й казати, зрозуміло». Бажання чоловіків показати в спілкуванні з жінками високий рівень ерудиції спонукає їх до вживання професійної лексики [5].

На нашу думку, гендерні особливості спілкування також виразно засвідчуються в етикетному спілкуванні. Під час розмови жінки зазвичай відверто дивляться у вічі співрозмовника, чоловіки ж частіше уникають прямого погляду.

Жінки-обліковці здебільшого починають і підтримують розмову, а чоловіки контролюють і керують перебігом її. На думку Т.В. Бендарс, жінки частіше, ніж чоловіки, просять вибачення, докладно щось пояснюють [4].

В етикетних ситуаціях знайомства чи прощання домінує чоловіче мовлення, що виявляється в компліментах та цілуванні руки жінки [6].

Отже, запропоновані висновки про гендерні аспекти спілкування в професійній діяльності обліковців не претендують на вичерпність, універсальність, але заслуговують на увагу для подальших серйозних студій цієї проблеми досягнення узгодження та мінімізації відмінностей. Дослідження можуть стати практичними рекомендаціями для фахівців-обліковців.

Список використаних джерел

1. Хомич В.І., Толочко С.В. П професійна діяльність і українська мова : навчальний посібник стаціонарної та заочної форми навчання. / В.І. Хомич, С.В. Толочко. – Ніжин : Міланік, 2017. – 278С

2. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування : Навч. Посібн. 2-е вид. К. : Каравелла, 2016. – 352 С.

3. Горошко Е.И. Пол, гендер, язык // Женщина. Гендер. Культура. М., 1999. - С. 44-60.

4. Бендас Т.В. Гендерная психология /Т. В. Бендас – СПб.: Питер, 2005. – 431 С.

5. Миронова Н.В. Гендер у лінгвістиці. Чоловіча і жіноча мова / Н.В.Миронова //Актуальні проблеми слов'янської філології. – 2004. № 9. – С. 357-362.

6. Кирилина А. В. Развитие гендерных исследований в лингвистике [Текст] / А. В. Кирилина // Филологические науки. – 1998. – № 2. – С. 51-58.

ЗМІСТ

Бережняк Анна УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	4
Болобан Оксана, Федоренко Людмила НАПРЯМОК НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ІННОВАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ.....	7
Кушніренко Олександр ПІДВИЩЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	10
Овчарик Зоряна МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ТА РОЗПОДІЛУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ.....	14
Татарчук Тетяна, Стадник Вікторія ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ.....	18
Федоренко Людмила МЕТОДОЛОГІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ.....	23
Федяєва Валентина, Кушніренко Олександр ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	29
Царук Наталія ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	32
Ярова Катерина, Кушніренко Олександр ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ЗЕМЕЛЬНИХ УГІДЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	36
Валієва Каріна, Дворник Інна ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	41
Зоць Роман, Савченко Лілія ЛОГІСТИЧНА МОДЕЛЬ ТРАНСПОРТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ.....	45
Герасимович Анатолій МЕХАНІЗМИ І ІНСТРУМЕНТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО І ФІНАНСОВОГО ІНЖИНІРИНГУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	51
Дворник Інна ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ: СУЧАСНА ПАРАДИГМА ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	54
Ікальчик Наталія, Потопальська Наталія ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	58

<i>Калюжна Ірина, Стадник Вікторія</i> ПРОБЛЕМИ НАРОДОНАСЕЛЕННЯ ТА ДЕМОГРАФІЯ.....	62
<i>Кирилюк Діана, Захаркевич Наталія</i> РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	66
<i>Колесник Олександр, Бережняк Анна</i> УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА....	68
<i>Онищенко Олексій, Бережняк Анна</i> ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	71
<i>Петрик Олег, Савченко Лілія</i> ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕРЕВЕЗЕННЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ НІЖИНЬСЬКОГО МОЛОКОЗАВОДУ.....	74
<i>Побрусило Валентин, Ікальчик Микола</i> ВИДИ ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ, ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ.....	77
<i>Стадник Вікторія</i> МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	81
<i>Степанов Євгеній, Стадник Вікторія</i> СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.	85
<i>Стороженко Алла, Бережняк Анна</i> ІМІДЖ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....	89
<i>Шандар Анна</i> КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АГРОБІЗНЕСУ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	92
<i>Шуляк Анна, Порудєєва Тетяна</i> ІНВЕСТИЦІЇ У ТРАНСПОРТНУ ЛОГІСТИКУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК МЕТОД ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКСПОРТУ ЗЕРНА.....	95
<i>Безпала Ольга</i> ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ.....	100
<i>Білан Тетяна, Грабовецький Олександр</i> ПРАВА ЖІНОК В УКРАЇНІ.....	104
<i>Білан Тетяна, Хомич Вікторія</i> СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ ОБЛІКОВЦЯ ПІД ЧАС ДІЛОВОЇ БЕСІДИ	106
<i>Гордіна Наталія</i> ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ 1991 РОКУ – ПЕРШИЙ ДОСВІД НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ.....	109

Грабовецький Олександр ІСТОРИЧНІ АНАЛОГІЇ ПРАВОВОЇ БАЗИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ.....	113
Гулько Євген, Бадьоріна Любов ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ КАДРІВ ДО СУЧАСНИХ УМОВ ПРАЦІ У ВНЗ УКРАЇНИ.....	118
Ікальчик Наталія, Шевченко Володимир ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯКОСТІ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У НІЖИНІ ТА НІЖИНСЬКОМУ РАЙОНІ.....	121
Куранда Вероніка, Хомич Вікторія ПСИХОГРАМИ ЯК МОДЕЛЬ ОБЛІКОВЦЯ.....	124
Куранда Вероніка, Грабовецький Олександр ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В МЕЖАХ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ.....	128
Литовченко Віктор ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЙ.....	132
Шевченко Наталія РОЗВИТОК МЛИНАРСТВА НА НІЖИНЩИНІ.....	136
Онищенко Наталія, Грабовецький Олександр ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ НЕРУХОМОСТІ.....	139
Пелипань Тетяна, Грабовецький Олександр ПРОЦЕС РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	143
Пелипань Тетяна, Хомич Вікторія ДОТРИМУВАННЯ ОБЛІКОВЦЕМ ЕТИЧНИХ НОРМ У ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ.....	148
Повисиша Катерина, Хомич Вікторія ВПЛИВ РЕЛІГІЇ НА РЕЗУЛЬТАТ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	152
Повисиша Катерина, Грабовецький Олександр ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ.....	155
Чобітько Олександр, Грабовецький Олександр ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	159
Шепета Віталіна, Хомич Вікторія МЕНЕДЖЕР ЯК ЛЮДИНА, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.....	163
Шульга Ніна, Хомич Вікторія ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ СПІЛКУВАННЯ ОБЛІКОВЦЯ.....	167